

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation

Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning

Elina Hakola

Attityder till det andra inhemska språket och dess talare hos
finskspråkiga och svenskspråkiga högskolestuderande

Avhandling pro gradu

VASA 2020

INNEHÅLL

BILAGOR	3
TABELLER	3
FIGURER	3
TIIVISTELMÄ	6
1 INLEDNING	7
1.1 Syfte	8
1.2 Material	11
1.2.1 Enkäten	11
1.2.2 Valet av materialinsamlingsmetod	15
1.2.3 Informanterna	17
1.3 Metod	21
2 FINLANDS TVÅSPRÅKIGHET	25
2.1 Finlands två officiella språk	25
2.2 Tvåspråkigheten i Vasa och i Åbo	29
3 SPRÅKATTITYDER	32
3.1 Attityd	32
3.2 Språkattityd	34
3.3 Omgivningens inverkan på språkattityder	36
3.4 Finländares relation till det andra inhemska språket	37
3.4.1 Språkklimatet i Finland	38
3.4.2 Finskspråkiga och det svenska språket i Finland	41
3.4.3 Svenskspråkiga och det finska språket i Finland	45
4 HÖGSKOLESTUDERANDENAS ATTITYDER TILL DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET OCH DESS TALARE	51
4.1 Studerandenas attityder till det andra inhemska språket	51

4.1.1 De finskspråkiga informanternas åsikter om vikten av kunskaper i det andra inhemska språket	52
4.1.2 De svenskspråkiga informanternas åsikter om vikten av kunskaper i det andra inhemska språket	55
4.1.3 Studerandenas syn på adjektiv som beskriver det andra inhemska språket	58
4.2 Studerandenas attityder till talare av det andra inhemska språket	59
4.3 Samband mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras attityder till det andra inhemska språket	63
4.3.1 Korrelationer mellan studerandes kontakter till talare av det andra inhemska språket och deras attityder till det andra inhemska språket	63
4.3.2 Korrelationer mellan attityder till det andra inhemska språket i studerandenas bekantskapskrets samt hos finländare allmänt taget och studerandenas egna attityder	68
4.3.3 Korrelationer mellan studerandenas behov av kunskaper i det andra inhemska språket och deras attityder till det	72
4.3.4 Korrelationer mellan den språkliga fördelningen på studerandenas hem- och studieort och deras attityder till det andra inhemska språket	77
4.3.5 Korrelationer mellan studerandes kunskaper i det andra inhemska språket och deras attityder till det	80
4.3.6 Korrelationer mellan studerandes syn på den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket och deras attityder till språket	85
5 SLUTDISKUSSION	89
LITTERATUR	101
BILAGOR	
Bilaga 1 Den svenskspråkiga enkäten	102
TABELLER	
Tabell 1 Antalet informanter vid de fyra högskoleenheterna.	19

Tabell 2 Skillnaderna mellan de finskspråkiga studerandenas attityder till svenskkunskapernas vikt allmänt taget och för dem själva	54
Tabell 3 Skillnaderna mellan de svenskspråkiga studerandenas attityder till finskkunskapernas vikt allmänt taget och för dem själva	57
Tabell 4 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas kontakter till svenskspråkiga och deras attityder till det svenska språket	65
Tabell 5 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas kontakter till finskspråkiga och deras attityder till det finska språket	67
Tabell 6 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas uppfattningar om attityder till det svenska språket hos andra och deras attityder till svenska	69
Tabell 7 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas uppfattningar om attityder till det finska språket hos andra och deras attityder till finska	71
Tabell 8 Korrelationerna mellan studerandenas behov av svenskkunskaper i olika situationer och ställen och deras attityder till det andra inhemska språket	76
Tabell 9 De språkliga förhållandena i studerandenas hemkommuner	78
Tabell 10 Korrelationerna mellan den språkliga fördelningen på studerandenas hem- och studieorter och deras attityder till svenska	79
Tabell 11 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas kunskaper i svenska och deras attityder till språket	82
Tabell 12 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas kunskaper i finska och deras attityder till språket	84
Tabell 13 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska svenskundervisningen och deras attityder till språket	86
Tabell 14 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska finskundervisningen och deras attityder till språket	87

FIGURER

Figur 1 Studerandenas könsfördelning	20
Figur 2 Studerandenas åldersfördelning	20
Figur 3 Studerandenas tankar om sina attityder till det andra inhemska språket	52
Figur 4 Svenskkunskapernas vikt för de finskspråkiga studerandena	53
Figur 5 De finskspråkiga studerandenas attityder till kunskaperna i svenska allmänt taget	53
Figur 6 De finskspråkiga studerandenas syn på kunskaper och studier i svenska och finska samt antalet språk som alla finländarna borde kunna eller studera	55
Figur 7 Finskkunskapernas vikt för de svenskspråkiga studerandena	56
Figur 8 De svenskspråkiga studerandenas attityder till kunskaperna i finska allmänt taget	56
Figur 9 De svenskspråkiga studerandenas syn på kunskaper och studier i finska och svenska samt antalet språk som alla finländarna borde kunna eller studera	57
Figur 10 Studerandenas syn på adjektiv som beskriver det andra inhemska språket	58
Figur 11 Studerandenas attityder till talare av det andra inhemska språket	60
Figur 12 De finskspråkiga studerandenas åsikter om att umgås med svenskspråkiga	61
Figur 13 De svenskspråkiga studerandenas åsikter om att umgås med finskspråkiga	61

Figur 14 De finskspråkiga studerandenas tankar om att ha relationer med svenskspråkiga	62
Figur 15 De svenskspråkiga studerandenas tankar om att ha relationer med finskspråkiga	62
Figur 16 De finskspråkiga studerandenas svenskspråkiga kontakter	64
Figur 17 De svenskspråkiga studerandenas finskspråkiga kontakter	66
Figur 18 De finskspråkiga studerandenas uppfattningar om andra personers attityder till det andra inhemska språket	68
Figur 19 De svenskspråkiga studerandenas uppfattningar om andra personers attityder till det andra inhemska språket	70
Figur 20 De finskspråkiga studerandenas behov av kunskaper i svenska	73
Figur 21 De svenskspråkiga studerandenas behov av kunskaper i finska	74
Figur 22 Det högsta behovet av svenskkunskaper hos de finskspråkiga studerandena	74
Figur 23 Det högsta behovet av finskkunskaper hos de svenskspråkiga studerandena	75
Figur 24 Studerandenas hemkommuner enligt den språkliga fördelningen	77
Figur 25 De finskspråkiga studerandenas kunskaper i svenska	80
Figur 26 De svenskspråkiga studerandenas kunskaper i finska	83
Figur 27 Finskspråkiga studerandes syn på svenska som skolämne	85
Figur 28 Svenskspråkiga studerandes syn på finska som skolämne	87

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö**

Tekijä:	Elina Hakola
Pro Gradu:	Attityder till det andra inhemska språket och dess talare hos finskspråkiga och svenskspråkiga högskolestuderande
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Ohjelma:	Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Valmistumisvuosi:	2020
Työn ohjaaja:	Karita Mård-Miettinen

TIIVISTELMÄ

Tutkimukseni tavoitteena on kartoittaa suomenkielisten korkeakouluopiskelijoiden asenteita ruotsin kieltä ja ruotsinkielisiä kohtaan ja ruotsinkielisten korkeakouluopiskelijoiden asenteita suomen kieltä ja suomenkielisiä kohtaan, sekä selvittää millä kielellisillä taustatekijöillä on yhteys opiskelijoiden asenteisiin toista kotimaista kieltä kohtaan. Keräsin tutkimusaineiston sähköisillä kyselylomakkeilla kahdesta suomenkielisestä ja kahdesta ruotsinkielisestä korkeakouluyksiköstä, jotka sijaitsevat Turussa ja Vaasassa. Tutkimukseen osallistui 101 suomenkielistä ja 46 ruotsinkielistä opiskelijaa. Keskityin kyselylomakkeeni suljettuihin kysymyksiin, joten analysoin aineistoa määrällisin menetelmin. Yhteyksiä, eli korrelaatioita opiskelijoiden kielellisten taustatekijöiden ja heidän asenteidensa välillä tutkin Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla.

Yli puolet suomenkielisistä opiskelijoista koki asenteidensa olevan positiivisia ruotsin kieltä kohtaan ja lähes puolet piti kielen osaamista itselleen tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Suomenkielisistä opiskelijoista 11 % koki asenteidensa olevan pääosin negatiivisia ja noin kolmasosa piti kielen osaamista merkityksettömänä tai täysin merkityksettömänä. Myös noin puolet ruotsinkielisistä opiskelijoista koki asenteidensa olevan positiivisia suomen kieltä kohtaan. Vain muutama ruotsinkielisistä piti kielen osaamista itselleen neutraalina tai merkityksettömänä ja loput tärkeänä tai erittäin tärkeänä. 15 % ruotsinkielisistä koki asenteittensa olevan pääosin negatiivisia suomen kieltä kohtaan. Suomenkielisistä 67 % piti asenteitaan positiivisina ruotsinkielisiä kohtaan ja noin 77 % vietti mielellään aikaa heidän kanssaan. Ruotsinkielisistä noin 61 % asennoitui positiivisesti suomenkielisiä kohtaan ja noin 87 % vietti mielellään aikaa heidän kanssaan. Suomenkielisten näkemykset pakollisesta ruotsin opiskelusta ja heidän asenteensa ruotsin kielen tärkeyttä kohtaan korreloivat vahvimmin. Myös kielen osaaminen ja kielenkäyttötarve korreloi kummankin kieliryhmän asenteiden kanssa selkeästi.

AVAINSANAT: det andra inhemska språket, svenska, finska, attityder, högskolestuderande

1 INLEDNING

Finland är ett tvåspråkigt land vars officiella språk är finska och svenska. År 2019 hade 87,3 % av landets befolkning finska som modersmål och 5,2 % svenska som modersmål (Tilastokeskus 2019b). Båda språkgrupperna har rätt och skyldighet att delta i undervisning i det andra inhemska språket (Tainio & Harju- Luukkainen 2013: 7). Detta betyder dock inte att alla finskspråkiga skulle kunna svenska eller alla svenskspråkiga finska (Kosonen 2018; Kovero 2012: 43–47). Många svenskspråkiga ungdomar lever ett relativt svenskspråkigt liv och hos finskspråkiga har den obligatoriska svenskundervisningen till och med väckt motstånd (Piippo 2018; Väistö 2017: 13–15).

Enligt Finlands grundlag (1999/731 § 17) har finländarna rätt att använda finska eller svenska hos domstol och i kontakt med myndigheter, samt få expeditioner på vardera språket. Detta förverkligas dock inte alltid med tanke på svenskspråkigas kontakter med myndigheter på grund av myndigheternas bristande kunskaper i svenska (Justitieministeriet 2016: 35 – 36; Pitkänen & Westinen 2017: 16). Medan de svenskspråkiga har varit oroade för svenskans ställning i Finland har en del finskspråkiga varit av den åsikten att det har satsats för mycket resurser på det svenska språket. (Broermann 2007: 137; Grönlund 2011: 7; Pitkänen & Westinen 2017: 16).

I denna avhandling pro gradu kartlägger jag högskolestuderandes attityder till det andra inhemska språket. Jag undersöker finskspråkiga studerandes attityder till svenska och svenskspråkiga studerandes attityder till finska i två städer i Finland: i Vasa och i Åbo.

En orsak till mitt intresse för temat är att jag har egna erfarenheter av variation både i finskspråkigas attityder till svenskan och svenskspråkigas attityder till finskan. Jag kommer från en tvåspråkig ort där majoritetsspråket är svenska. Jag har gått i finskspråkiga skolor ända från lågstadiet till gymnasiet och därför naturligtvis upplevt finskspråkigas varierande attityder till svenska. På grund av att jag har lärt mig svenska som mycket ung i ett familjedaghem och omgivningen som jag bodde i var svenskspråkig har jag flera svenskspråkiga vänner. Dessutom har jag genom att arbeta på en tvåspråkig

ort och i mina svenskspråkiga studier vid Vasa universitet och Åbo Akademi skapat mer kontakter med svenskspråkiga. Därför är jag medveten om varierande attityder också hos svenskspråkiga till det finska språket.

Undersökningen är en fortsättning till min kandidatavhandling som jag skrev om temat: *Uppfattningar om det andra inhemska språket hos finskspråkiga och svenskspråkiga barn i en tvåspråkig kommun*. Enligt resultaten från min kandidatavhandling ansåg barnen huvudsakligen det vara viktigt att kunna det andra inhemska språket och de ville också själva kunna det. Det fanns dock också några undantag såväl hos finskspråkiga som hos svenskspråkiga barn. (Hakola 2019)

När jag skrev min kandidatavhandling upptäckte jag att medan det finns flera tidigare undersökningar om finskspråkigas attityder till det svenska språket fann jag inte undersökningar om de svenskspråkigas attityder till finska i lika stor omfattning. Detta är den andra orsaken till denna undersökning.

1.1 Syfte

Syftet med min studie är att undersöka finskspråkiga studerandes attityder till svenska och svenskspråkiga studerandes attityder till finska vid fyra högskoleenheter. Med begreppet 'det andra inhemska språket' menar jag alltså svenska hos finskspråkiga studerande och finska hos svenskspråkiga studerande. Eftersom attityder till språk i verkligheten kan vara attityder till talare av språket valde jag att också undersöka studerandes attityder till talare av det andra inhemska språket (Einarsson 2009: 217).

Högskolorna som jag valde till min undersökning ligger i Vasa och i Åbo. Båda städerna är tvåspråkiga men de skiljer sig från varandra angående andelen finskspråkig och svenskspråkig befolkning. (Språklagen 2014). År 2018 var andelen svenskspråkiga 23 % av befolkningen i Vasa och 5,4 % av befolkningen i Åbo. (Tilastokeskus 2018)

Jag söker svar på följande forskningsfrågor:

1. Hurdana attityder har högskolestuderandena till det andra inhemska språket?
2. Hurdana attityder har högskolestuderandena till talare av det andra inhemska språket?
3. Hurdana samband har språkrelaterade bakgrundsfaktorer hos högskolestuderande med deras attityder till det andra inhemska språket?

Med begreppet 'språkrelaterade bakgrundsfaktorer' menar jag i denna undersökning kontakter som studerandena har till det andra inhemska språket, upplevelser som de har av attityder till det andra inhemska språket, kunskaper som de har i det samt deras syn på den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket.

I Pitkänens och Westinens (2017: 4) undersökning framkommer att finskspråkigas inställning till det svenska språket och svenskspråkiga är desto positivare ju mer de är i kontakt med svenskspråkiga och tvärtom; ju mindre kontakter, desto sämre attityder. Min hypotes är därav att de finskspråkiga studerandena som kommer från tvåspråkiga kommuner eller kommuner där den svenskspråkiga befolkningen utgör en tydlig andel av hela kommunens befolkning har en mer positiv inställning till det svenska språket än de finskspråkiga studerandena som kommer från enspråkigt finskspråkiga kommuner eller kommuner där svenskspråkigas andel är mycket liten. Med tanke på de svenskspråkiga studerandena antar jag att ju större svenskspråkigas andel är av deras hemkommuns befolkning desto mer varierande eller negativare är attityderna till det finska språket.

Därutöver förmodar jag att de finskspråkiga studerandena vars studiestad är Vasa har positivare attityder till det svenska språket än studerandena i Åbo. På grund av att andelen svenskspråkiga är betydligt större i Vasa kommer de finskspråkiga studerandena oftare i kontakt med det svenska språket och svenskspråkiga, vilket möjligen påverkar deras upplevelse av svensk kunskapernas nyttighet positivt. Gällande de svenskspråkiga studerandena antar jag situationen vara tvärtom. Jag antar att de svenskspråkiga studerandena i Åbo upplever finsk kunskaperna vara mer betydelsefulla än de svenskspråkiga studerandena i Vasa på grund av att den finskspråkiga majoriteten i Åbo är stor och de svenskspråkiga kommer i kontakt med finskan dagligen. I Vasa är tvåspråkigheten mer synlig än i Åbo. Vasa ligger i Österbotten där det finns flera

kommuner med svenska som majoritetsspråk och där andelen svenskspråkiga är över 80% (Folktinget 2010: 14–15). Jag antar att det finns flera svenskspråkiga studerande i Vasa som kommer från orter där majoritetsspråket är svenska och eftersom de också klarar sig på svenska i Vasa kan deras kontakter med det finska språket bli ringa. Detta kan i sin tur påverka deras attityder till vikten av finskkunskaper.

Studerande, såväl svenskspråkiga som finskspråkiga, som har familjemedlemmar, släktingar, vänner eller andra bekanta som talar det inhemska språket ställer sig förmodligen positivare till det andra inhemska språket än de som inte har någon kontakt till språket. Dessutom eftersom attityderna som familjen, vännerna och andra människor uttrycker till språk har en inverkan på utvecklingen av individens språkattityder utreder jag om studerandenas upplevelser av hurdana attityder deras familjemedlemmar, släktingar, vänner och andra bekanta har till det andra inhemska språket har ett samband med deras egna attityder till det (González-Riaño et al. 2019: 756; Ghosh 2017: 89). Attityderna kan därutöver grunda sig på stereotypier och därför undersöker jag också om studerandenas uppfattningar om hurdana attityder finländarna har till det andra inhemska språket korrelerar med deras egna attityder. (Mattfolk 2011: 38)

En annan faktor som korrelerade med attityderna till det svenska språket hos finskspråkiga i Pitkänen och Westinens (2017: 22) undersökning var informanternas kunskaper i språket; ju bättre kunskaper i språket, desto positivare attityder till det. Jag antar att språkkunskaperna korrelerar med studerandenas attityder till det andra inhemska språket också i min undersökning.

Problemet gällande det svenska språket hos finskspråkiga har enligt tidigare undersökningar verkat vara den obligatoriska svenskundervisningen inte själva språket. (t.ex. Väistö 2017: 13f.; Tankesmedjan Magma 2015: 14f.) Jag räknar studerandenas upplevelser av den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket med i deras språkrelaterade bakgrundsfaktorer. Jag förmodar att upplevelserna av den obligatoriska undervisningen kan korrelera med både finskspråkiga och svenskspråkiga studerandes

attityder till det andra inhemska språket, men framförallt med finskspråkiga studerandes attityder.

1.2 Material

Undersökningen är en enkätundersökning som jag samlade in materialet till vid en svenskspråkig högskola med en enhet i Åbo och i Vasa och två finskspråkiga högskolor i Åbo och i Vasa under våren 2020. Den svenskspråkiga enkäten finns som bilaga 1 i slutet av denna avhandling. Den svenskspråkiga högskolan som jag valde till undersökningen är Åbo Akademi som har en enhet i Vasa och i Åbo. De finskspråkiga högskolorna som jag valde till undersökningen är Vasa universitet och Åbo universitet. Sammanlagt 101 finskspråkiga studerande, 20 från Vasa och 81 från Åbo, och 46 svenskspråkiga studerande, 12 från Vasa och 34 från Åbo, deltog i denna undersökning.

1.2.1 Enkäten

Min enkät skickades elektroniskt till studerandena och jag skapade den med programmet *Google Forms*. I min enkät finns frågor som utreder studerandes attityder till det andra inhemska språket och deras attityder till talare av språket. Därutöver finns det frågor som utreder studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer, det vill säga hurdana kontakter de har till det andra inhemska språket och hurdana kunskaper de har i det samt hurdana attityder de har till den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket.

Attityder mäts oftast med hjälp av två typer av frågor: slutna och öppna frågor. Slutna frågor har vissa svarsalternativ som informanterna får välja mellan medan på öppna frågor kan informanterna svara med egna ord. (Oskamp & Schultz 2004: 44f.) Med hjälp av öppna frågor får man en djupare bild av informanternas tankegångar än med slutna frågor. De är dock mer komplicerade och tidskrävande att analysera. Slutna frågor är enklare att analysera och de är också således objektivare. (Oskamp & Schultz 2004: 46) De frågor som jag kommer att koncentrera mig på i denna undersökning är slutna frågor som är formulerade som påståenden. Exempelvis frågan *För mig är kunskaperna i finska* är en sluten fråga med svarsalternativ mellan *mycket viktiga* och *helt oviktiga*.

Attityder består av tre komponenter: kognitiv, evaluativ (eller affektiv) och konativ komponent (Einarsson 2009: 217; Mattfolk 2011: 37). Mattfolk (2011: 37) ger exempel på dem med hjälp av attitydobjektet "lära sig finska". Den kognitiva komponenten innebär individens uppfattningar, erfarenheter och kännedom om ett attitydobjekt. Då attitydobjektet är "lära sig finska" hör bland annat individens upplevelse om finskkunskapernas nytta, både för hen själv och för samhället, samt hens medvetenhet om hur mycket hen bör anstränga sig för att lära sig finska till den kognitiva komponenten. Den affektiva eller evaluativa komponenten består av individens känslor till attitydobjektet, i det här fallet exempelvis om individen anser att finskan är ett vackert språk eller om hen anser att finsk poesi är intressant. Den konativa komponenten gäller beteenden och handlingar som attityder är i anknytning till. Då attitydobjektet är "att lära sig finska" består den konativa komponenten av individens vilja att lära sig språket. (Mattfolk 2011: 37)

Jag syftade till att formulera frågorna så att de alla tre komponenterna skulle komma fram i svaren. Den konativa komponenten tänkte jag att reflekteras exempelvis i svaren på gruppen av slutna frågor 44. *Jag skulle kunna tänka mig att... vara i ett förhållande med en talare av det andra inhemska språket, ...vän med en talare av det andra inhemska språket, ...samarbeta med en talare av det andra inhemska språket* och så vidare som hade svarsalternativen *ja* eller *nej*.

Den evaluativa komponenten syns i frågorna som gäller hurdan det andra inhemska språket är enligt studerandena, det vill säga hur studerandena fortsätter påståendet *Jag anser att det finska språket är...* med svarsalternativen exempelvis mellan *ett vackert och ett fult språk* eller *ett mjukt och ett hårt språk*. I dessa typer av frågor kommer också fram den kognitiva komponenten då svarsalternativen på det förstnämnda påståendet om det finska språket är mellan *ett lätt och ett svårt språk, ett nyttigt och ett onyttigt språk*.

Jag har formulerat frågor som utreder studerandes attityder till det andra inhemska språket och talare av det andra inhemska språket både direkt och indirekt. Exempelvis frågar jag direkt i en av frågorna i frågegrupperna 45 och 46 om studerandenas egna attityder till

det andra inhemska språket och talare av det andra inhemska språket; om de anser att de är positiva, neutrala eller negativa. Frågor som jag utreder studerandes attityder indirekt med är bland annat de slutna frågorna med adjektiv som svarsalternativ som utreder studerandes åsikter om hurdan det andra inhemska språket är samt om hurdana talare av det andra inhemska språket är samt frågegruppen 44: *Jag skulle kunna tänka mig att... vara i ett förhållande, vän, samarbeta med en talare av det inhemska språket.*

För att mäta attityder formar man oftast någon form av skala för olika frågor. (Oskamp & Schultz 2004: 46) Jag har tagit inspiration av olika skalor som har använts för attitydundersökningar. En av dem är *Likerts method of summated ratings*. I stället för att endast ha alternativen *ja* eller *nej* i slutna frågor utreds i Likerts skalan ”intensiteten” av informantens åsikter med frågor som har 5 svarsalternativ såsom i exemplet 1. (Oskamp & Schultz 2004: 49)

- (1) We should be willing to fight for our country whether it is in the right or in the wrong.
- _____ Strongly approve
 - _____ Approve
 - _____ Undecided
 - _____ Disapprove
 - _____ Strongly disapprove

Svaren poängsätts från 1 till 5. I Likerts metod att skapa en skala används fler olika påståenden som alla syftar till att utreda informanternas attityder till ett specifikt attitydobjekt. (Oskamp & Schultz 2004: 49f.) Jag har fått inspiration av denna skala för exempelvis de slutna frågorna om studerandenas kunskaper i det andra inhemska språket som har svarsalternativen: *mycket bra, bra, måttligt, lite, inte alls*. Det har gjorts olika variationer av Likerts skala vilka också jag huvudsakligen har använt. Jag har exempelvis formulerat 4 svarsalternativ i stället för 5 genom att utelämna mittpunkten, den neutrala kategorin; svarsalternativen är då *helt av samma åsikt, delvis av samma åsikt, delvis av annan åsikt* och *helt av annan åsikt*. (Oskamp & Schultz 2004: 51)

En annan skala som jag har fått inspiration av till min enkät är *Bogardus Social distance scale* som har använts för att utreda individers attityder till nationaliteter och människogrupper. Nedan finns ett exempel 2 på den ifrågavarande skalan och instruktionerna som informanterna fick för att kunna svara på frågan. (Oskamp & Schultz 2004: 47)

- (2) According to my first feeling reactions, I would willingly admit members of each race (as a class, and not the best I have known, nor the worst members) to one or more of the classifications under which I have placed a cross.
1. To close kinship by marriage
 2. To my club as personal chums
 3. To my street as neighbors
 4. To employment in my occupation in my country
 5. To citizenship in my country
 6. As visitors only to my country
 7. Would exclude from my country

Skalan börjar från de närmaste relationerna och fortsätter mot mer avlägsna relationer. (Oskamp & Schultz 2004: 47) Med inspiration från denna skala har jag formulerat frågegruppen 44. *Jag skulle kunna tänka mig att... vara i ett förhållande med en talare av det andra inhemska språket, ...vän med en talare av det andra inhemska språket. osv.*

Osgood's semantic differential fungerar för utredning av flera olika attitydobjekt. Skalan skapas genom att placera två motsatser av adjektiv i ändorna av en skala med 7 poäng såsom i exempel 3 nedan. (Oskamp & Schultz 2004: 53f.) Exemplet har inspirerats av Oskamp och Schultz (2004: 54).

- (3) rättvis ___:___:___:___:___:___:___ orättvis
svag ___:___:___:___:___:___:___ stark

Idén är att informanten får placera ett kryss på skalan så att den uttrycker hens tankar om attitydobjektet som är i fråga. För att få en bild av attityden behöver man skapa endast tre eller fyra skalor. (Oskamp & Schultz 2004: 53ff.) Jag har fått inspiration till en del av mina frågor av denna skala men i stället för 7 poängs skalor, använder jag 5 poängs skalor. Jag använder skalatypen exempelvis i frågegruppen om hurdant studerandena anser att det andra inhemska språket är som har bland annat svarsalternativen mellan *vackert* och *fult*, *lätt* och *svårt* samt *nyttigt* och *onyttigt*.

1.2.2 Valet av materialinsamlingsmetod

För att reducera en möjlig resultatpåverkande variabel hade jag ursprungligen planerat att samla in material vid två finskspråkiga och två svenskspråkiga högskolor i Vasa och i Åbo som har en gemensam studielinje; i detta fall fyra högskolor som erbjuder ekonomiutbildning. Jag var dock tvungen att ändra på min plan på grund av att jag inte fick min enkät distribuerad till studerandena vid en av dessa högskolor. Högskolan tolkade den nya allmänna dataskyddsförordningen *The General Data Protection Regulation*, GDPR, som trädde i kraft år 2016, så att studerandes kontaktuppgifter inte kunde användas för forskningssyfte (Datainspektionen; Europeiska kommissionen). Dessutom fick inte högskolans informationskanaler användas för att distribuera utanförståendes enkätlänkar.

Mitt material utgörs av den ovannämnda orsaken av svar av studerande från olika studielinjer. På grund av det och att jag inte fick så många svar från studerande vars studiestad är Vasa kan jag inte dra direkta slutsatser om korrelationen mellan studiestaden och studerandenas attityder till det andra inhemska språket även om jag kommer att diskutera dem. Det finns alltså för många variabler. Å andra sidan kan det vara positivt att informanterna inte studerar samma ämne. Nu får jag möjligen en mer omfattande bild av studerandes attityder till det andra inhemska språket; i stället för att utreda attityder hos studerande i ett visst utbildningsämne får jag information om studerandes attityder i allmänhet.

Det finns vissa problem med attitydundersökningar varav ett är att individerna kan skapa nya attityder i stunden. Ett annat problem är informanternas ointresse. Om de inte är intresserade av undersökningen kan det leda till ointresserade svar eller missförstånd av instruktioner. Också tanken om vad som är socialt önskvärt kan ha en inverkan på informanternas svar. Informanterna kan välja svarsalternativet som de tänker vara mest acceptabelt och försöka så att säga uppträda som en god person. Ett sätt att undvika det är att informanterna får hållas anonyma. (Oskamp & Schultz 2004: 57ff.)

Eftersom denna undersökning utreder attityder ville jag ursprungligen inte använda en webbenkät som skickas till studerandena via e-post eftersom jag antar att den materialinsamlingsmetoden kan påverka resultaten. Mitt antagande är att de som inte är speciellt intresserade av språk eller det andra inhemska språket låter bli att svara på en frivillig enkät vilket skulle leda till att huvudsakligen sådana studerande som är intresserade av temat och som har positiva attityder till det andra inhemska språket skulle svara på enkäten. Å andra sidan skulle det kunna hända att endast den andra ytterligheten, de som har negativa attityder till det andra inhemska språket, svarar på enkäten, vilket skulle leda till att positiva attityder skulle komma i skymundan för de negativa attityderna. I båda fall skulle därutöver de neutrala attityderna fattas. För att få en så verklig bild av studerandes uppfattningar som möjligt strävade jag efter att få så många olika studerande med varierande språkrelaterade bakgrundsfaktorer som möjligt att svara på enkäten. Därutöver ville jag undvika att studerandena skulle svara enligt det som är socialt mest acceptabelt och jag beslöt därför att studerandena skulle få svara på enkäten anonymt.

För att få enkäten utdelad till studerandena, kontaktade jag högskolornas svensk- och finsklärare och bad dem om samarbete. Den ursprungliga idén var att lärarna skulle dela ut enkätlänken till sina studerande på närundervisningstillfällena. Jag tänkte att studerandena med en större sannolikhet skulle svara på enkäten om de fick svara på den som en del av undervisningen i det andra inhemska språket. På grund av coronaviruset, COVID-19, ställdes all högskoleundervisning om till distansundervisning vilket tvingade även mig att ändra på min plan.

Först skickade jag enkätlänken till studerandenas e-postadresser via lärarna men jag fick inte ett enda svar. Därför valde jag att använda ett presentkortlotteri som lockbete. Efter att jag hade tillagt informationen om presentkortlotteriet i enkätens följebrev, började jag få svar på enkäten av finskspråkiga studerande. Jag fick dock inte ännu heller svar av svenskspråkiga studerande, vilket möjligen berodde på att finsklärarna vid Åbo Akademi undervisade relativt små studerandegrupper; en av dem nämnde att hen hade 10 studerande i sin grupp just då medan en av svensklärarna vid den finskspråkiga Åbo universitet hade ungefär 110. Därför kontaktade jag Åbo Akademi studentkår och de

bifogade enkätlänken i Åbo Akademis nyhetsbrev som skickas ut till alla studerande varje måndag. Efter det fick jag svar också av svenskspråkiga studerande. Jag förmodar att lotteriet lockade fler olika studerande med olika språkrelaterade bakgrundsfaktorer och attityder till det andra inhemska språket att svara på enkäten och att jag således fick mer varierande svar.

På grund av COVID-19 och undantagstillståndet i Finland var jag inte säker på hur många svar jag skulle få på min enkät av studerandena och därför planerade jag en lång enkät med många frågor. Eftersom jag fick tillräckligt mycket material insamlat utelämnade jag från analysen de enkätfrågor som inte direkt gav svar på mina forskningsfrågor utan endast skulle ha givit en djupare förståelse av studerandenas attityder till det andra inhemska språket.

1.2.3 Informanterna

Den finskspråkiga enkäten i min studie besvarades sammanlagt av 102 högskolestuderande varav 82 studerar vid Åbo universitet och 20 vid Vasa universitet och den svenskspråkiga enkäten besvarades av sammanlagt 52 högskolestuderande varav 39 studerar vid Åbo Akademi i Åbo och 13 vid Åbo Akademi i Vasa.

En av studerandena som svarade på den finskspråkiga enkäten hade något annat språk än finska eller svenska som sitt registrerade modersmål och sex av studerandena som svarade på den svenskspråkiga enkäten angav finska som sitt registrerade modersmål. I denna undersökning utreder jag finskspråkiga och svenskspråkiga högskolestuderandes attityder till det andra inhemska språket, det vill säga de finskspråkiga studerandes attityder till svenska och de svenskspråkiga studerandes attityder till finska. Med finskspråkiga menar jag finländare vars registrerade modersmål är finska och med svenskspråkiga menar jag finländare vars registrerade modersmål är svenska. Den studerande som hade något annat språk än finska eller svenska som sitt registrerade modersmål och som svarade på den finskspråkiga enkäten är alltså inte relevant för min undersökning. De sex studerande som svarade på den svenskspråkiga enkäten och som har finska som sitt registrerade modersmål svarade egentligen på frågor om sitt modersmål, finska, i stället för det andra

inhemska språket som skulle ha varit svenska för dem. Därför lämpar sig inte heller de till min undersökning. Sålunda utslöt jag dessa sju studerandes svar från min undersökning.

I denna undersökning beaktar jag alltså sammanlagt 101 finskspråkiga studerandes och 46 svenskspråkiga studerandes svar. Av de finskspråkiga studerande studerar 81 vid Åbo universitet och 20 vid Vasa universitet och av de svenskspråkiga studerande studerar 34 vid Åbo Akademi i Åbo och 12 vid Åbo Akademi i Vasa. Att antalet studerande är olika är naturligt eftersom de fyra högskoleenheterna är olika stora. Därutöver delades enkäten till olika stora studerandegrupper i de olika högskoleenheterna. I tabell 1 tydliggörs antalet studerande som deltog i undersökningen och deras andel av det totala antalet studerande vid högskoleenheterna. Till det totala antalet studerande vid de olika högskoleenheterna har räknats med både närvarande och frånvarande studerande 20.9.2019 (Vipunen 2020). Vid Åbo universitet studerar 4010 studerande vid utbildningar som inte leder till examen. Om de räknas med, finns det 18422 studerande vid Åbo universitet. (Turun yliopisto 2019) Detta kommer inte fram i statistiken som utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen erbjuder. Till Vipunens statistik har de ifrågavarande studerandena inte räknats med. Om antalet möjliga studerande vid utbildningar som inte leder till examen vid Vasa universitet eller Åbo Akademi fann jag inte liknande information som om studerandena vid Åbo universitet och därför använder jag i tabellen den statistik som finns i Vipunen för alla högskoleenheter.

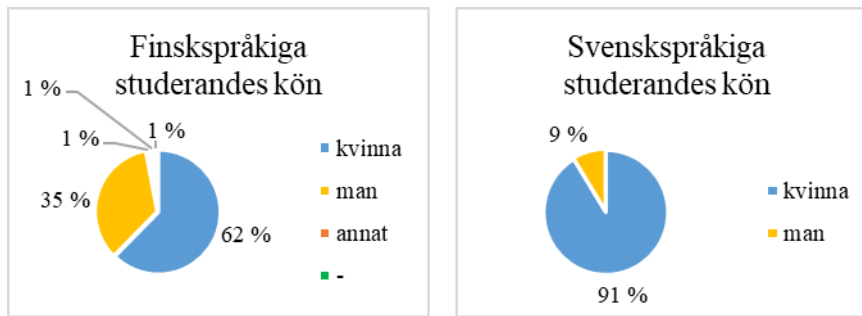
Tabell 1 Antalet informanter vid de fyra högskoleenheterna.

Högskoleenhet	Antalet studerande i högskoleenheten *	Informanternas modersmål	Informanter som deltar i undersökningen	Informanternas procentuella andel av antalet studerande vid högskoleenheten
Vasa universitet	4 995	finska	20	0,4 %
Åbo Akademi i Vasa	1 413	svenska	12	0,8 %
Åbo universitet (Enheten i Åbo)	14 412	finska	81	0,6 %
Åbo Akademi i Åbo	4 125	svenska	34	0,8 %

* Vipunen 2019

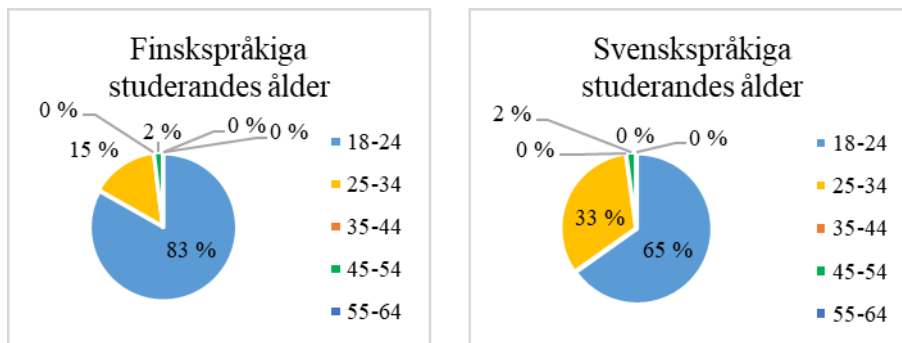
En av de 12 studerande vid Åbo Akademi i Vasa angav en annan ort än Vasa som sin studieort. På grund av att så liten del av studerandena som svarade på enkäten studerade vid Åbo Akademi i Vasa och många andra faktorer såsom deras hemort och studielinje kan ha en inverkan på deras attityder, kan jag inte utreda om studiestaden har en direkt korrelation med studerandenas attityder till det andra inhemska språket. Därför har jag även analyserat den studerandes svar som angav en annan studieort än Vasa eller Åbo.

Av de finskspråkiga studerandena hade 63 angivit kvinna som kön, 35 man, 1 annan kön och 1 ville inte ange sitt kön. 1 angav endast bokstaven M som sitt kön vilket står antingen för man (mies) eller annat (muu). Av de svenskspråkiga studerandena var 42 kvinnor och 4 var män. Sålunda är det flesta informanter kvinnor. Informanternas könsfördelning tydliggörs i figur 1.

Figur 1 Studerandenas könsfördelning

Av både de finskspråkiga och svenskspråkiga studerandena var den största delen mellan 18 och 24 år. Den näst största åldersgruppen i båda språkgruppen var mellan 25 och 34 år och endast ett par studerande i båda språkgrupperna var mellan 45 och 54 år. Informanternas åldersfördelning synliggörs i figur 2 nedan.

Figur 2 Studerandenas åldersfördelning

Nästan hälften av de finskspråkiga studerande var första årets studerande, 41% andra årets studerande, cirka 10 % tredje årets studerande och 1 som hade studerat i över 6 år. De svenskspråkiga studerandena var relativt jämnt fördelade på varje studieår. Eftersom studerandena gick på många olika studielinjer och endast några studerande gick på samma linje, grupperade jag dem enligt fakulteten som studielinjerna tillhör. De finskspråkiga studerandena studerade vid enheten för marknadsföring och kommunikation, fakulteten för ekonomi, fakulteten för juridik, fakulteten för humaniora, fakulteten för naturvetenskaper och teknik, på en internationell linje eller vid fler studielinjer samtidigt. De svenskspråkiga studerandena studerade vid fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi, fakulteten för naturvetenskaper och teknik och fakulteten för humaniora, psykologi och teologi.

1.3 Metod

Jag använder kvantitativa analysmetoder i min undersökning. Kvantitativa metoder kan kallas för statistiska metoder och de ger information om det insamlade materialet i numerisk form. Den kvantitativa analysen börjar med att de osorterade mätvärdena, dvs. *rådata*, som materialet består av tydliggörs genom att de ordnas i frekvenstabeller. I frekvenstabellen nämns variabelernas *värden*, exempelvis *ja* eller *nej* eller värden mellan 1 och 5, och hur många personer har valt samma värde, det vill säga *den absoluta frekvensen* för varje värde. Det ovannämnda är något som programmet Google Forms gör automatiskt. Det som jag oftast beräknar själv är *den relativa frekvensen*, det vill säga andelen frekvenser i proportion till hela svarsantalet, procentuellt. (Patel & Davidson 2011: 111, 113f.) Efter att jag har fått fram den absoluta frekvensen och den relativa frekvensen beskriver jag dem och tydliggör dem med hjälp av olika grafiska figurer.

Eftersom antalet finskspråkiga informanter är beaktansvärt större än antalet svenskspråkiga informanter jämför jag inte finskspråkiga och svenskspråkiga studerandenas svar med varandra i denna undersökning. Jag analyserar alltså språkgruppernas svar skilt.

För att få svar på min sista forskningsfråga: *hurdana samband har studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer med deras attityder till det andra inhemska språket* jämför jag studerandenas svar på frågorna som utreder deras språkrelaterade bakgrundsfaktorer med deras svar på frågorna som utreder deras attityder till det andra inhemska språket. Jag utreder alltså möjliga korrelationer. I denna avhandling menar jag med *språkrelaterade bakgrundsfaktorer* studerandenas kontakter till det andra inhemska språket, exempelvis om de behöver språket i sitt vardagsliv eller arbetsliv, med obekanta eller bekanta personer. Därutöver innebär begreppet studerandenas uppfattningar om hurdana attityder deras bekanta eller finländarna allmänt taget har till det andra inhemska språket, deras kunskaper i det andra inhemska språket och deras upplevelser av den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket.

För att räkna korrelationer använder jag Pearsons korrelationskoefficient, r , som man kan utreda lineära korrelationer med. Korrelationskoefficientens ekvation finns nedan (Dutilleul et al. 2000: 133). I ekvationen står X och Y för variablerna vars korrelation utreds, n för antalet variabler och X_i och Y_i för värden för variablerna X och Y som i visar. (Mukaka 2012; Dutilleul et al. 2000: 133)

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})(Y_i - \bar{Y})}{\sqrt{[\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2][\sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2]}}$$

Koefficienten ger korrelationen ett värde mellan -1 och 1 varav värdet 0 betyder att det inte finns någon korrelation mellan de undersökta faktorerna. Ju mer r närmar sig -1 eller 1 desto mer märkbar är korrelationen. (Wang 2010: 102) När värdet är mellan 0 och $\pm 0,3$ är korrelationen obetydlig, värdet mellan $\pm 0,3$ och $\pm 0,5$ betyder låg korrelation, värdet mellan $\pm 0,5$ och $\pm 0,7$ att korrelationen är medelhög, värdet mellan $\pm 0,7$ och $\pm 0,9$ hög korrelation och värdet mellan $\pm 0,9$ och ± 1 mycket hög korrelation enligt Mukaka (2012). Värden kan dock tolkas på olika sätt; exempelvis Dancey och Reidy, forskare i psykologi, anser $\pm 0,3$ betyda en svag korrelation och $\pm 0,5$ vara mellanstark korrelation medan Chan YH, forskare i medicin, ser $\pm 0,1$ betyda svag, både $\pm 0,3$ och $\pm 0,5$ ganska stark och först $\pm 0,6$ mellanstark korrelation. (Akoglu, Haldun 2018: 92) I denna undersökning tolkar jag värden enligt Mukaka (2012). Då r är positiv, det vill säga korrelationen är positiv, korrelerar högre värden med växande värden och då r är negativ och korrelationen är negativ, korrelerar mindre värden med växande värden eller tvärtom. (Sendwick 2012: 1f.)

Man kan dock inte fullständigt lita på korrelationskoefficienten eftersom den endast kan visa lineära korrelationer; även om det finns en korrelation mellan två variabler ger korrelationskoefficienten korrelationen värdet 0 om den inte är lineär. Därutöver upptäcker korrelationskoefficienten inte stora avvikelser i de undersökta variablerna. Avvikelse kan i sin tur påverka värdet som koefficienten anger; exempelvis en stark avvikelse kan höja korrelationen och om den tas bort ur materialet sjunker korrelationen rejält. Därför är det bra att undersöka variablernas anknytning till varandra också på andra

sätt, exempelvis genom att skapa ett spridningsdiagram av dem. (Nummenmaa et al. 2018: 217f.) I denna undersökning utreder jag endast lineära korrelationer; exempelvis om mer kontakter med talare av det andra inhemska språket korrelerar med positivare attityder till språk och tvärtom. Därutöver är värden som jag analyserar små, från 1 till 5, vilket tyder på att några avvikelser naturligtvis inte kan ha en stor inverkan på värden som korrelationskoefficienten anger.

Vid sidan av Pearsons korrelationskoefficient ska användas ensidigt eller tvåsidigt t-test för att undersöka korrelationernas p -värden, deras signifikans (Heikkilä 2014: 7; Wang 2010: 102; Dutilleul et al. 2000: 133) Testet grundar sig på ekvationen nedan, där provningsvärdet t följer frihetsgraden $(n-2)$. (Gang 2012: 20)

$$t = r \sqrt{\frac{n-2}{1-r^2}}$$

Med testet utreds hur stor möjligheten är till att den förekommande korrelationen är en slump och det anger möjligheten som ett p -värde mellan 0 och 1. Ju närmare 0 p -värdet är desto mer signifikant är korrelationen; möjligheten till en slump är liten. Då p -värdet är under 0,05 sägs korrelationen vara signifikant och då det är över 0,05 är korrelationen obetydlig. (Heikkilä 2014: 7) Om det går att förutse att korrelationen är antingen positiv eller negativ kan man använda ensidigt test men om korrelationen är förväntad men man vet inte på förhand mot vilket håll korrelationen är lineär ska tvåsidigt test användas. (Wang 2010: 102) I min undersökning använder jag tvåsidigt test.

För att utreda korrelationer och p -värden använde jag Excel. Excel har en funktion för Pearsons korrelationskoefficient, PEARSON, som räknar automatiskt korrelationen mellan två faktorer; exempelvis i min undersökning mellan studerandenas kunskaper till det andra inhemska språket och deras attityder till det andra inhemska språket (Microsoft 2020a). För att räkna korrelationskoefficienten med hjälp av Excel ändrade jag alla slutna, verbala svarsalternativen till tal; exempelvis svarsalternativen mycket viktiga till 1 och helt oviktiga till 5. Jag beslöt att ha mindre tal för positivare värden och högre tal för

negativare värden. Också p -värdet räknades med hjälp av Excel genom att skapa en formel till t -testet som grundar sig på ekvationen av provningsvärdet t och frihetsgraden $(n-2)$ med funktionen TDIST (TFÖRD) som gör det en- eller tvåsidiga testet och räknar det slutliga p -värdet (Microsoft 2020b). Jag skapade formeln med hjälp av Taanilas (2012) beräkningsbas, som grundar sig på Mellins (2006), och Bradburns (2019) Excel-instruktioner. Värden för korrelationerna finns tabellerade.

2 FINLANDS TVÅSPRÅKIGHET

I detta kapitel diskuteras Finlands tvåspråkighet. I det första avsnittet berättar jag kortfattat om förändringen i det finska och det svenska språkets ställning i Finland och beskriver hur tvåspråkigheten syns och upprätthålls nuförtiden. Sedan presenterar jag två tvåspråkiga städer, Åbo och Vasa, ur en språklig synvinkel för att ge ett exempel på hur synligheten av tvåspråkigheten varierar regionalt inom Finland. Dessutom har jag samlat in materialet till denna undersökning från de ifrågavarande städerna.

2.1 Finlands två officiella språk

Under svenska tiden, från 1100-talet till 1809 var Finlands officiella språk, och språket för lärdom och finkultur, svenska. År 1809 blev Finland erövrade av Ryssland och fick autonomi. Finskan blev då ”en symbol för den finländska nationen”. (Einarsson 2009: 62) Svenskans fungerade länge som språket för näringsliv, utbildning och kultur och hade ända till slutet av 1800-talet en hög ställning i Finland enligt dess användbarhet (Höckerstedt 2010: 167). Finskan blev till ett officiellt språk och likställt med svenskan först år 1902 (Einarsson 2009: 62; Väistö 2017: 50). Under 1900-talet tog finskan så småningom över svenskan och i slutet av 1900-talet hade svenskans användbarhet försämrats inom de flesta verksamhetsområdena i Finland (Einarsson 2009: 62).

År 1880 var drygt 14 % av Finlands befolkning svenskspråkiga, men antalet har sjunkit jämnt från det. På 1900-talet var andelen 12,9 % och på 1960-talet 7,4 %. (Broermann 2007: 136; Höckerstedt 2010: 177) År 2019 var 87,3% av Finland befolkning finskspråkiga och 5,2 % svenskspråkiga (Tilastokeskus 2019b). Uppgifterna om finländarnas modersmål finns på Statistikcentralens webbsidor och de grundar sig på informationen som är registrerad i befolkningsdatasystemet (Kotimaisten kielten keskus 2020). I Finland har varje medborgare ett registrerat modersmål som de själva eller deras föräldrar väljer och anger i befolkningsdatasystemet. Finländarna kan i verkligheten också vara tvåspråkiga, exempelvis om de föds i familjer där används både finska och svenska. Dock eftersom varje medborgare kan registrera sig endast ett modersmål, finns

det ingen statistik om de tvåspråkiga personerna i Finland. (Justitieministeriet 2020b: 11, 17)

Idag har Finland enligt dess språklag två officiella språk, som är finska och svenska (Oikeusministeriö 2018). Enligt Finlands grundlag (1999/731 § 17) har finskspråkiga och svenskspråkiga rätt att använda sitt eget modersmål hos domstol och i kontakt med myndigheter, samt få expeditioner på språket. Därutöver ska finskspråkigas och svenskspråkigas kulturella och samhällsliga behov tillfredsställas likvärdigt. Kommuner med både finsk- och svenskspråkiga invånare måste erbjuda skilt både finsk- och svenskspråkig förskoleundervisning och grundläggande utbildning. (Utbildningsstyrelsen 2020) Därutöver finns det både finsk- och svenskspråkiga gymnasier, yrkesskolor, universitet och yrkeshögskolor i Finland (Tilastokeskus 2020). Alla finskspråkiga och svenskspråkiga medborgare har rätt och skyldighet att studera det andra inhemska språket i skolan, från och med den grundläggande utbildningen (Tainio & Harju-Luukkainen 2013: 7). Det vill säga att varje finländare deltar i obligatorisk svensk- eller finskundervisning som tillägg till modersmålsundervisningen (Nuolijärvi 2013: 38).

I Finland anges den språkliga indelningen gällande de officiella språken kommunvis; kommunerna delas i enspråkigt finska, enspråkigt svenska och tvåspråkiga kommuner (Justitieministeriet 2020b: 21; Herberts 2017: 14–15). En kommun är tvåspråkig om dess befolkning består av både finskspråkiga och svenskspråkiga invånare och om talarna av minoritetsspråket utgör minst åtta procent av kommunens befolkning eller om minst 3 000 invånare i kommunen är talare av minoritetsspråket (Språklagen 2014). Därutöver kan kommunerna på kommunfullmäktiges förslag söka tvåspråkig status även om kraven för tvåspråkigheten inte uppfylls (Grönqvist 2016). År 2020 finns det i Finland 261 enspråkigt finska kommuner och 16 enspråkigt svenska kommuner, 18 tvåspråkiga kommuner där majoritetsspråket är finska och 15 tvåspråkiga kommuner där majoritetsspråket är svenska (Statistikcentralen 2020). Alla Finlands enspråkigt svenska kommuner ligger på Åland (Kommunförbundet 2017).

De flesta av de svenskspråkiga i Finland bor på Finlands kustområden, i Österbotten, i Åboland och Nyland, samt på Åland. I Österbotten är den största delen av kommunerna tvåspråkiga och i de flesta av dem är majoritetsspråket svenska. De tvåspråkiga kommunerna i Åboland är Väståboland och Kimitoön varav båda har svenska som majoritetsspråk. Åboland i sin tur hör till landskapet Egentliga Finland där ligger Åbo stad som också är tvåspråkig men med finska som majoritetsspråk. I Nyland har endast den tvåspråkiga staden Raseborg och den tvåspråkiga kommunen Ingå en svenskspråkig majoritet. Resten av Nylands tvåspråkiga städer och kommuner har finska som majoritetsspråk och den procentuella andelen svenskspråkiga kan vara mycket liten. (Folktinget 2010: 14,15) Exempelvis i Vanda utgjorde den svenskspråkiga befolkningen enligt Tilastokeskus (2018) cirka 2,4 % av den tvåspråkiga stadens befolkning. Ändå hör fyra nyländska städer, Helsingfors, Esbo, Raseborg och Borgå, till de fem finländska städer där totalantalet svenskspråkiga är störst (Folktinget 2010: 13). Landskapet Åland tillhör Finland, men på grund av dess självstyrelse gäller inte Finlands språklag där (Oikeusministeriö 2018). Enligt Självstyrelselagen för Åland (1991) är landskapet enspråkigt svenskt med svenska som ämbetspråk. Orsaken till Ålands självstyrelse var att tillvara svenskans ställning och den svenskspråkiga identiteten då landskapet bestämdes höra till Finland (Svenska Finlands folkting 2010).

Därutöver bor en del av de svenskspråkiga finländare i enspråkigt finska kommuner som stöder det svenska språket och kulturen och som kallas för språköar. Det har grundats svenskspråkiga daghem, skolor, föreningar och aktiviteter på språköarna. Exempelvis i en av de gamla språköarna, i Tammerfors, finns det en svenskspråkig skola, tidning och församling. Andra gamla språköar är Uleåborg, Kotka och Björneborg. Lahtis och Jyväskylä är nyare språköar. (Svenska Finlands folkting & tankesmedjan Magma 2010: 17)

Det lingvistiska landskapet eller det språkliga landskapet (eng. *linguistic landscape*) formas av visuella sätt att synliggöra språken i omgivningen. I flerspråkiga miljöer är det viktigt att minoritetsspråken synliggörs för att förmedla information till minoritetsspråkstalare men också för minoritetsspråkets status och

minoritetsspråkstalarnas identiteters skull. Till det lingvistiska landskapet hör bland annat ort- och vägnamnen på vägskyltarna, språket på andra offentliga skyltar, annonser och reklam. (Herberts 2017: 12–16) I Finland ställer språklagen (2003/423 § 33, § 34) krav på tvåspråkigheten i skyltningen och i förmedlingen av information; exempelvis instruktionsböcker, varudeklarationer, fackliga avtal och varningsskyltar ska finnas på båda språk (Herberts 2017: 12–16).

I Finland tryggar språklagen (2003) både finskspråkigas och svenskspråkigas rätt att få använda sitt eget modersmål hos domstolar och i kontakter med myndigheterna. I kontakter med statliga myndigheter eller myndigheter i tvåspråkiga kommuner eller samkommuner har finskspråkiga och svenskspråkiga rätt att använda sitt modersmål både muntligt och skriftligt. De båda officiella språken ska därtill synliggöras i myndighetens verksamhet. (Justitieministeriet 2020a: 4, 9) Exempelvis polisen, som är en statlig myndighet, ska vara tvåspråkig. Polisens tvåspråkighet görs synlig bland annat genom att texten såväl på polisbilar som på polisuniformen finns på båda officiella språken. (Herberts 2017: 14) Alltid följs dock inte lagen gällande de svenskspråkiga finländarnas rätt att använda sitt eget modersmål i kontakt med myndigheter på grund av myndigheternas bristande svensk-kunskaper. Exempelvis polisen, räddningsverket och nödcentralen har fått kritik för sin bristande svenskspråkig service. (Justitieministeriet 2016: 35–36)

På grund av att det finns olika direktiv till staten och kommuner varierar den visuella tvåspråkigheten lokalt och regionalt. Bland annat den språkliga strukturen i kommunen påverkar dess lingvistiska landskap. (Herberts 2017: 14–16) Exempelvis ordningen mellan språken på olika skyltar berättar om kommunens språkliga indelning; texten på majoritetsspråket kommer före texten som är på minoritetsspråket. I enspråkiga kommuner är texterna enbart på ett språk. (Nordman 2017: 115) Enligt Herberts (2017: 16) fungerar tvåspråkigheten i tvåspråkiga kommuner där den svenskspråkiga befolkningen utgör minst 25 – 30 % av befolkningen. Då är oftast tvåspråkigheten synlig i vardagen genom att arbetsmarknaden är tvåspråkig, man kan få service på sitt eget språk

och båda språken möts frekvent. Då andelen svenskspråkiga är i sin tur mindre, är finskan oftast så dominerande att det är svårare att leva svenskspråkigt liv.

Medan den officiella sektorn har strikta lagenliga regler gällande tvåspråkigheten gäller de inte den privata sektorn i lika stor omfattning. Instruktionsböcker, varudeklarationer, fackliga avtal och varningsskyltar måste finnas på arbetstagarnas språk men annars får privata företag välja själva språken som används inom dem. (Herberts 2017: 16f.) I det följande avsnittet beskriver jag tvåspråkigheten i två städer, Vasa och Åbo, som skiljer sig från varandra angående andelen finskspråkig och svenskspråkig befolkning och som jag också valde till min undersökning (Tilastokeskus 2018).

2.2 Tvåspråkigheten i Vasa och i Åbo

Vasa och Åbo är två tvåspråkiga städer. År 2018 var andelen svenskspråkiga 23 % av befolkningen i Vasa (där befolkningsmängden är 67 552) och 5,4 % av befolkningen i Åbo (där befolkningsmängden är 191 331). I Åbo är andelen svenskspråkiga procentuellt för liten för att vara tvåspråkig men invånarantalet 10 331 överskrider minimikravet klart. (Tilastokeskus 2018)

Vasa är en tvåspråkig stad vars fungerande tvåspråkighet har upprätthållit forskarnas och studenternas intresse i över 30 år. Medan tvåspråkigheten betyder i många andra tvåspråkiga städer i Finland att finskspråkiga och svenskspråkiga i själva verket utgör egna grupper som lever sina liv avskilda från varandra, är tvåspråkigheten i Vasa fungerande och balanserad och språkgrupperna kommer i kontakt med varandra. (Herberts 2015: 154, 158; Nordman 2017: 115, 128) I Vasa finns utbildningsmöjligheter både på finska och svenska och enspråkigt finska och svenska kulturinstitutioner och föreningar. Exempelvis Wasa Teater är en svenskspråkig teater och Vaasan kaupunginteatteri i sin tur en finskspråkig teater. (Nordman 2017: 114f., 120) Därutöver finns det institutioner som fungerar på två språk i Vasa. Bland annat har Vasa stad fått beröm av sin satsning på att följa språklagen gällande Finlands tvåspråkighet. Staden har bland annat en tvåspråkig informationstidning och dess webbplats och telefonväxel har fått bra vitsord av de svenskspråkiga. Därutöver finns det en tvåspråkig radiokanal, Radio

Vaasa, och några tvåspråkiga reklamtidningar i Vasa även om radiokanaler och massmedier oftast är enspråkiga. (Herberts 2015: 159f.)

Tvåspråkigheten i Vasa syns både i den privata och offentliga sektorns skyltning. Herberts (2017) beskriver sin undersökning som gjordes år 2016 om det språkliga landskapet i Vasa och Umeå och konstaterar att den offentliga sektorn i Vasa följde noggrant lagen gällande tvåspråkig skyltning; skyltarna fanns både på finska och svenska och en del utöver dessa två på engelska som ett tredje språk. Därtill var ungefär hälften av den privata sektorns kommersiella skyltar på både finska och svenska och några på tre språk: finska, svenska och engelska. En del av skyltarna var dock endast på finska både inom den offentliga sektorn och den privata sektorn och inom den privata sektorn var en del endast på engelska. (Herberts 2017: 23f)

Även om finskan redan från och med 1917–1918 talen har varit stadens majoritetsspråk och från 1970-talet ungefär 70 % av stadens befolkning har varit finskspråkiga, antog ungefär 52 % av finskspråkiga och 13 % av svenskspråkiga i en undersökning år 2005 att Vasa uppfattas som en stad med svensk majoritet i övriga Finland (Herberts 2015: 155, 161, 163)

I Åbo är som sagt svenskspråkigas andel av befolkningen relativt liten. Enligt Herberts (2017) hör staden till sådana tvåspråkiga städer där talas om “den svenska glesbygden”. Det betyder att omgivningen i staden är så finskspråkig att man måste medvetet följa “de svenska stigarna”, det vill säga veta om bland annat svenskspråkiga skolor, föreningar och församlingar, om man vill leva sitt liv på svenska. (Herberts 2017: 16) Enligt Simolas (2018) artikel i Åbo Underrättelser är tvåspråkigheten i Åbo inte särskilt synlig i staden även om det finns “många starka svenskspråkiga institutioner, föreningar och andra aktörer” där. Tom Simola är chefredaktör och ansvarig utgivare för Åbo Underrättelser (Åbo Underrättelser 2020).

För att stadens tvåspråkighet skulle stärkas anser Simola (2018) att det vore viktigt att arrangera mer svenskspråkiga evenemang som skulle lyfta fram det svenska utbudet och

som skulle vara synliga för alla åbopor, inte endast svenskspråkiga. Han lyfter fram evenemanget *Konstens natt på svenska i Åbo* som synliggör det svenskspråkiga kulturutbudet i Åbo. Han konstaterar att flera företag inom den privata sektorn i Åbo saknar svenskspråkig service. Den officiella sektorn fungerar på svenska enligt honom “nästan godkänt” och han berömmar särskilt Åbo stadsdirektörs satsning på att synliggöra stadens tvåspråkighet i olika sammanhang.

För att få mera information om Åbos tvåspråkighet kontaktade jag Åbo stad. Enligt stadens kommunikationschef är Åbo “en stolt tvåspråkig stad”. Staden syftar till att översätta den största delen av informationen om tjänster och aktuella saker på stadens webbsidor till svenska såsom också huvuddelen av stadens olika underrättelser. Därutöver synliggörs stadens tvåspråkighet i marknadsföringen och i stadens sociala medier. (Åbo stads kommunikationschef 2020) I språklagen (2003/423 § 32) står det dock att “information som statliga och kommunala myndigheter riktar till allmänheten skall ges på finska och svenska i tvåspråkiga kommuner.” Även om översättningarna inte behöver vara alldeles direkta, är det i tvåspråkiga kommuner obligatoriskt att all central information som kommunen förmedlar till allmänheten ges på båda språken. (Språklag 2003/423 § 32)

På Åbo stads webbsidor finns en artikel om den tvåspråkiga kulturen i Åbo där tre starka kulturinstitutioner som ligger i Åbo: universitetet, tidningen och teatern nämns. Artikelens slutar med orden nedan: (Åbo 2020)

Staden vill för sin del stödja att tvåspråkigheten och den finlandssvenska kulturen bevaras som levande delar av staden. Stadens mål och dagliga utmaning är att kunna erbjuda svensk service i så stor utsträckning som möjligt. Vi gör mycket, men det finns alltid utrymme för förbättring. (Åbo 2020)

Som det nämndes kort ovan finns det i Åbo en professionell institutionsteater, Åbo Svenska teater (Åbo Svenska teater 2020). Åbo underrättelser är en svenskspråkig tidning i Åbo och Egentliga Finland och Åbo Akademi ett svenskspråkigt universitet i Åbo (Åbo Underrättelser 2020; Åbo Akademi 2020).

3 SPRÅKATTITYDER

I detta kapitel kommer jag att diskutera hur attityder till språk och språkinlärning formas och hurdan inverkan sociala förhållanden och omgivningen har på dem. Till sist beskriver jag språkklimatet i Finland samt finländares relationer till det andra inhemska språket. För att komma vidare förklarar jag först det centrala begreppet: attityd.

3.1 Attityd

Attityder har en nära koppling till beteenden eller handlingar (Einarsson 2009: 217; Biel 2012: 22). De kan ses att skapa en benägenhet till en viss typ av beteende mot någon företeelse som kan exempelvis vara en person, en grupp eller ett språk. Beteendet mot en företeelse kan vara positivt och accepterande eller negativt och fördömande enligt attityden. (Einarsson 2009: 217) En individs beteende stämmer dock inte alltid med attityder som hen uttrycker. Ett sådant beteende kan möjligen avslöja individens inre attityder (Sallabank 2013: 61f.). Dessutom kan också nya sätt att bete sig leda till bildande av nya attityder. (Biel 2012: 30)

Attityder byggs upp av tre komponenter; kognitiv, evaluativ och konativ. (Einarsson 2009: 217) Den kognitiva komponenten innefattar olika föreställningar om företeelsen som attityden gäller. Föreställningarna kan ha skapats av egna erfarenheter, av auktoriteters utsagor, utgående från exakt information eller inexakt information. Bland annat stereotyper hör till föreställningar och är en del av den kognitiva komponenten. (Einarsson 2009: 217f.) Vid den evaluativa komponenten värderas föreställningarna känslomässigt; känslorna som föreställningarna väcker kan luta mot positivt eller negativt håll eller hållas mellan dem och vara neutrala eller likgiltiga. (Einarsson 2009: 218) Den konativa komponenten skapar olika handlingssätt enligt föreställningarna och värderingarna. (Einarsson 2009: 218).

Enligt Oskamp och Schultz (2004: 161) är attityder oftast inlärd. Attityder börjar utvecklas redan hos barn då de socialiseras och bekantar sig med olika värden, attityder

och föreställningar inom en kultur (Einarsson 2009: 218f.). Enligt González-Riaño et al. (2019: 755f.) skapas attityder genom tre element. Det första elementet är "de individuella behoven" som betyder individens egna förväntningar eller antaganden om sina handlingar. Det andra elementet som har en inverkan på individens attityder är den sociala gruppen som individen känner eller vill känna samhörighet med. (González-Riaño m.fl. 2019: 755f.) Barnets attityder påverkas exempelvis av dess föräldrars attityder vilket i den tidiga barndomen oftast sker omedvetet; barnet anammar sina föräldrars attityder genom att härma deras beteende. Därutöver framför föräldrarna också medvetet sina attityder och får barnet att tillägna sig dem. (Einarsson 2009: 218f.) Utöver föräldrarna spelar bland annat familjen allmänt taget, kamraterna, lärarna och arbetskamraterna en roll i attitydernas utveckling (Einarsson 2009: 218f.; González-Riaño et al. 2019: 755f.). Det tredje elementet är "information som individen har tillgång till" med vilket menas exempelvis information som individen får i sin utbildning, från massmedierna och genom sina egna erfarenheter (González-Riaño et al. 2019: 755f.).

Också genetiska och fysiska faktorerers inverkan på attityder har undersökts. De skapar inte attityder direkt men på grund av att de har en inverkan på individens karaktär kan de skapa en benägenhet till utformning av vissa typer av attityder. Exempelvis har det undersökts att individens aggressivitet kan ha en medverkan till fördomar och således attityder mot andra människogrunder. Åldrande människor i sin tur verkar bli trångsyntare. (Oskamp och Schultz 2004: 163, 165)

Enligt Oskamp och Schultz (2004: 9) är attityder till viktiga företeelser relativt stabila medan attityder till oviktiga företeelser och attityder som nyligen skapats kan variera och förändras lättare. Också Mattfolk (2011: 37f.) nämner att vissa forskare menar att attityder kan förekomma i olika grader; de kan vara starka och stabila eller ytliga och levande "non attitudes" som människorna kan uttrycka bland annat då de ska uttrycka sin attityd till någonting som är obekant för dem från förut. (Mattfolk 2011: 37f.)

Starka attityder som hållits samma under längre tider sparas i minnet och kan uttryckas lätt när som helst (Oskamp och Schultz 2004: 13). Attityder som tillägnats i ett tidigt

skede av livet anses vara djupast inrotade (Einarsson 2009: 218f.). Ytliga attityder kan i sin tur variera på grund av att de upplevelser och känslor som väljs från minnet gällande attitydobjektet beror exempelvis på situationen som attityden ska uttryckas. (Oskamp och Schultz 2004: 13) Också nya attityder till företeelser som man inte tidigare har haft någon attityd till kan skapas lätt. För att skapa en attityd om en ny företeelse genomgår individen massor av information som har lagrats i dess minne, såsom tidigare beteenden, sinnesstämningar, omgivningen, situationen som attityden har frågats i och föreställningar om företeelsen som attityden ska riktas till. (Oskamp och Schultz 2004: 13)

Individen kan uttrycka sina attityder på olika sätt och i varierande styrka; bland annat med olika ord och genom att ändra på tonläget. (Oskamp & Schultz 44) Attityder kan vara explicita och implicita. Explicita attityder är individen medveten om och hen kan således också uttrycka dem medvetet. Implicita attityder består i sin tur av automatiska bedömningar som individen inte medvetet kan påverka. (Oskamp & Schultz 44)

3.2 Språkattityd

Begreppet språkattityd innehåller flera olika aspekter av attityder till språk. Språkattityderna kan gälla bland annat attityder till ett specifikt språk, variationen i språket eller dialekter, språkinläring, ett minoritetsspråk, talare av ett språk, språkundervisning, användning av ett språk och preferens för ett språk. (Baker 1992: 29) I denna avhandling fokuserar jag på attityder till specifika språk och talare av språket. Då attityder till något specifikt språk undersöks ligger intresseområdet oftast på orsakerna till varför språket gillas eller ogillas och skillnaden mellan attityderna hos olika människogrupper; om attityderna är olika bland annat enligt kön, ålder eller den språkliga bakgrunden. (Baker 1992: 30) För att ett språk skulle kunna överleva, måste språket användas; det ska finnas talare av språket i samhället (O'Rourke 2011: 12). Med hjälp av undersökningar om språkattityder till specifika språk kan man få information om språkets samhällsliga situation och resultaten kan således leda till utveckling av språkpolitik och språkplanering. (Baker 1992: 30)

Flera undersökningar har haft fokus på språkattityders dimensioner. I tidiga skeden antogs attityderna till specifika språk består av endast en generell komponent och är således endimensionella. Senare har man hittat fler komponenter i attityder till specifika språk och kommit fram till att de är multidimensionella. (Baker 1992: 30f.)

Språkattityderna kan delas i integrativa och instrumentella komponenter. Då attityderna till ett språk är instrumentala betonas i motiveringarna till dem individens egen praktiska nytta av kunskaperna i språket. Intresset för exempelvis språkinlärning grundar sig på individens upplevelse av dess nytta till sin individuella framgång, höjning av sin status eller överlevnad. Individen kan exempelvis anse att språkstudier kan vara viktiga för hen för hen kan ha nytta av dem då hen söker jobb eller för att hen skulle vara kunnigare. (Baker 1992: 31f.) Integrativa attityder till språk grundar sig på individens vilja att höra till en språkgrupp, få vänner och bli accepterad av andra (Baker 1992: 32; O'Rourke 2011: 19). Individen kan anse språkstudier vara viktiga för hen exempelvis på grund av att hen kan diskutera med fler människor eller för att hen upplever att andra skulle respektera hen mer. (Baker 1992: 32)

Utöver de två komponenterna lyfter Baker (1992) upp som ett annat exempel E. Glyn Lewis (1975) sätt att indela språkattityderna till walesiska i sex dimensioner och han tydliggör dem med hjälp av exempelmeningar. Jag har översatt dimensionerna och exempelmeningarna till svenska direkt från engelska och listat dem nedan:

1. Generell acceptans (eng. General approval): "Jag tycker om att tala walesiska"
2. Åtagande till utövning (eng. Commitment to Practice): "Jag vill upprätthålla walesiska för att förvara utvecklingen av walesiska."
3. Etnisk tradition (eng. National Ethnic Tradition): "Vi är skyldiga våra förfäder att upprätthålla walesiska"
4. Vikten av ekonomisk och social kommunikation (eng. Economic and Social Communication Importance): "Walesiska skapar fördelar då man söker arbete"
5. Lokala överväganden samt överväganden i familjen (eng. Family and Local Considerations): "Walesiska är viktigt i familjelivet"
6. Personliga ideologiska överväganden (Personal, Ideological Considerations): "Walesiska skapar ett urval estetiska upplevelser i litteratur." (Baker 1992: 31)

Attityder till språk kan vara samtidigt attityder till talare av språket eller samhället där språket talas och de bygger ofta på fördomar eller stereotypier. Å andra sidan kan en människas språk eller sätt att tala skapa en viss bild av hen och leda till en generalisering av hurdana alla människor som hör till samma språkgrupp som den ifrågavarande personen är. (Mattfolk 2011: 38)

Chambers (1999: 27) lyfter upp Gardners och Lamberts teorier om att det finns ett samband mellan attityderna till språk och motivationen att lära sig språk. Gardner (1985) konstaterar att positiva attityder till ett språk tillsammans med mödan på inläringen av språket och viljan att lära sig det höjer individens motivation att lära sig språket. Gardner och Lambert (1972) uppräknar att attityderna till talare av ett specifikt språk, attityderna till inläringen av det specifika språket och attityderna till språk och språkinläring i allmänhet är centrala faktorer i språkinläringen. (Chambers 1999: 27)

3.3 Omgivningens inverkan på språkattityder

Språk är ”en social företeelse” som används för kommunikation (Ladberg: 2000: 109). Enligt González-Riaño et al. (2019: 756) är attityder till språk inlärd och de kan utvecklas och ändras genom individens egna erfarenheter av språket och påverkas av olika institutionella och sociala faktorer. Språkbakgrunden som individen fått i sin familj och attityderna till språk i familjen har en stor roll i språkattitydernas utformning. (González-Riaño et al. 2019: 756) Därutöver har attityderna som samhället, vännerna, skolan eller arbetsplatsen samt medierna uttrycker till ett språk en inverkan på utvecklingen av individens attityder till det ifrågavarande språket (Ghosh 2017: 89). González-Riaño et al. (2019: 756) nämner som ett exempel en undersökning om studerandes attityder till galiciskan. Enligt resultaten hade studerandenas attityder till språket förbättrats då galiciskan erkändes till ett officiellt språk inom regionen.

Valet av språk görs huvudsakligen på grund av sociala skäl. Ett barn väljer att använda sådana språk som talas av personer som är viktiga för barnet eller personer som barnet vill umgås med. Dessutom väljer barnet att använda sådana språk som uppskattas i omgivningen. (Ladberg 2000:109) Om ett språk inte uppskattas i omgivningen kan ett

barn låta bli att använda språket. Enligt Ladberg (2000: 113) finns det flera tillfällen då barn har börjat undvika sitt eget modersmål om de har mött föraktfulla attityder till språket i omgivningen. Om ett språk nedvärderas börjar också talarna av språket se språket som någonting värdelöst och de börjar undvika det (Norrby & Håkansson 2015: 245). Om i sin tur en talare av ett språk blir nerslagen av andra kan den bli rädd för att tala språket. (Ladberg 2000: 111) Detta reflekteras i flera undersökningar om negativa attityder till minoritetsspråk. De negativa attityderna framkommer inte endast hos talare av majoritetsspråket utan också hos de som själv talar minoritetsspråket. I sådana fall börjar minoritetsspråkstalarna skämmas över sitt språk och de försöker undvika användning av det. (Sallabank 2013: 66) Enligt Sallabank (2013: 62f.) kan negativa attityder till ett språk i omgivningen dock också ha en annorlunda reaktion hos talare av språket. En del av talarna av ett språk som nedvärderas i omgivningen låter bli att tala språket. Den andra delen fortsätter att tala språket och satsar i sin tur på att kunna ändra på de negativa attityderna.

Enligt González-Riaño et al. (2019: 755f.) gäller de tre elementen som nämndes tidigare ha en inverkan på attityder i allmänhet: de individuella behoven, den sociala gruppen och informationen som individen har tillgång till, också språkattityder. Därutöver har andra faktorer såsom födelseorten och åldern en inverkan på utvecklingen av språkattityder.

3.4 Finländares relation till det andra inhemska språket

I detta avsnitt redogörs för tidigare undersökningar och artiklar om finländarnas attityder och relation till det andra inhemska språket och talare av det andra inhemska språket. Jag börjar med att diskutera språkklimatet i Finland och sedan fortsätter jag med de finskspråkigas relation till det svenska språket. Om svenskans ställning i Finland samt finskspråkigas attityder till det svenska språket och den obligatoriska svenskundervisningen har gjorts flera undersökningar som jag kommer att hänvisa till medan de svenskspråkigas uppfattningar om finskan har varit föremål för forskning bara i liten omfattning. Med anknytning till svenskspråkigas relationer till finska kommer jag därför att hänvisa till undersökningar om finlandssvenskarnas oro för deras ställning i

Finland, deras ansatser för att förvara det svenska språket samt deras kontakter till det finska språket och kunskaper i det.

3.4.1 Språkklimatet i Finland

Enligt Broermann (2007) är relationerna mellan de finskspråkiga och de svenskspråkiga i Finland huvudsakligen ”fredliga”. Som undantag nämner hon några debatter i finskspråkiga tidningar om den obligatoriska svenskundervisningen och klagomål över en för stor satsning på det svenska språket på nationell nivå. I svenskspråkiga tidningar har debatterna handlat om minoritetsrättigheterna så som möjligheten till svenskspråkig betjäning hos myndigheterna och inom hälsovården. (Broermann 2007: 137)

Språkbarometer-undersökningen, som verkställs i samarbetet av Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi, Justitieministeriet, Finlands Kommunförbund och Svenska kulturfonden utreder hur den språkliga servicen förverkligas för de svenskspråkiga eller finskspråkiga lokala språkminoriteterna i tvåspråkiga kommuner i Finland och hurdan språkklimaten är i kommunerna. De svenskspråkiga informanterna väljs från kommuner där svenskan är minoritetsspråket och de finskspråkiga från kommuner där finskan är minoritetsspråket. Från Finlands 33 tvåspråkiga kommuner deltog 3 704 invånare i undersökningen år 2016. (Lindell 2016: 7–8,10–11) Enligt Språkbarometern ansåg majoriteten av både finskspråkiga och svenskspråkiga relationerna mellan språkgrupperna vara goda fram till 2012. Situationen hade ändrats mellan åren 2012 och 2016 och åsikterna om relationerna försämrats från goda till varierande. (Lindell 2016: 85) De svenskspråkiga som deltog i barometern hade en negativare bild av Finlands språkklimat än de finskspråkiga. 40,8 % av de svenskspråkiga ansåg att inställningen till andra språkgrupper hade blivit sämre. Andelen finskspråkiga av samma åsikt var 17,5 %. Av de finskspråkiga ansåg till och med 52,5 % att inställningen till andra språkgrupper hade blivit bättre. Endast 19,7 % av de svenskspråkiga var av samma åsikt. (Lindell 2016:15, 84–86)

Justitieministeriet verkställde år 2016 en enkätundersökning om förverkligandet av de språkliga rättigheterna i Finland i vilken det deltog sammanlagt 1 836 finländare varav

1274 var svenskspråkiga och 456 finskspråkiga. Enkäten var tillgänglig för alla finländare på nätsidan dinaskikt.fi. (Justitieministeriet 2016: 1–2) I undersökningen utreddes bland annat informanternas åsikter om hurdan inställningen till användare av olika språk är i Finland. Majoriteten av både de svenskspråkiga och de finskspråkiga ansåg att språkklimatet hade blivit negativare och att det skulle bli ännu negativare i framtiden. Majoriteten var mycket stor hos de svenskspråkiga som ansåg framförallt att de finskspråkigas inställning till svenskan hade blivit negativare. De svenskspråkiga uttryckte till och med otrygghet att tala svenska på offentliga platser på grund av det negativa språkklimatet. Många nämnde som möjliga orsaker till det negativa språkklimatet den offentliga diskussionen om den obligatoriska svenskundervisningen eller finskspråkigas försämrade kunskaper i svenska. Endast en liten del av de svenskspråkiga ansåg att språkklimatet hade blivit positivare varav de flesta var yngre informanter som ansåg att attityderna allmänt hade blivit bättre mot språk tack vare globaliseringen. Majoriteten av också finskspråkiga ansåg att språkklimatet hade blivit negativare och att det kommer att bli ännu negativare i framtiden. Åsikterna var dock inte lika negativa som hos svenskspråkiga. Debatten om obligatorisk svenskundervisning nämndes som orsak till den negativa inställningen också hos de finskspråkiga. Många upplevde att språkklimatet möjligen skulle förbättras om den obligatoriska svenskundervisningen slopades. Också tjänstemanssvenskan kritiserades. Det fanns dock flera finskspråkiga som hade en positiv inställning till svenskans ställning i Finland och som ansåg landets tvåspråkighet vara viktig att bevara. Flera finskspråkiga hade likadana åsikter som de svenskspråkiga och de var oroliga för svenskans ställning och språkklimatet. (Justitieministeriet 2016: 12–15)

Grönlund (2011: 7–8) nämner två exempel på finskspråkigas nätdiskussioner om det svenska språket och de svenskspråkiga i Finland. Som det första exemplet fungerar en debatt som lanserades av den statliga webbplatsen www.otakantaa.fi år 2007 och som skulle handla om invandrarna i Finland och utvandrade finländare. Debatten halkade in på fel spår och det verkliga temat ändrades till en aggressiv och hatfull diskussion om svenskans ställning i Finland. Debatten fick läggas ner på grund av den negativa stämningen. Som det andra exemplet fungerar YLE:s radiodebatt om den obligatoriska svenskundervisningen i Finland år 2010. Två dagar efter radioutsändningen fylldes

YLE:s hemsida av 2 200 inlägg varav majoriteten var kritiska mot den obligatoriska svenskundervisningen och vars inställning var fientlig till den svenskspråkiga befolkningen. (Grönlund 2011: 7–8)

Språkbarometern 2016 utredde om invånarna i de tvåspråkiga kommunerna hade mött trakasserier eller diskriminering på grund av sitt språk. Av de svenskspråkiga hade 44 % blivit trakasserade och/eller diskriminerade på grund av sitt språk. Det följande citatet är ett öppet svar på Språkbarometerundersökningens fråga om trakasserier och/eller diskriminering. *”Min syster (80 år) och jag (75 år) får aldrig tala svenska i fred, det är alltid någon i bussen, på caféet m.m. som skriker hurrit, painukaa helvettiin/Ruotsiin m.m.”* (Lindell 2016: 33) Liknande resultat kom fram i ”Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018” i vilken deltog 800 finlandssvenska ungdomar (Wrede-Jäntti, Kepsu & Markelin 2018: 1). Enligt undersökningen hade 42 % av svenskspråkiga ungdomar blivit dåligt behandlade på grund av sitt språk. Det osakliga beteendet innehöll huvudsakligen uppmaningar att tala finska och skymford. 9 % av ungdomarna hade till och med blivit hotade om fysiskt våld och 3 % blivit utsatta för fysiskt våld på grund av sitt språk. (Wrede-Jäntti, Kepsu & Markelin 2018: 4)

Rädslan för försvagningen av det svenska språkets ställning i Finland är ett diskussionstema i finlandssvenska medier (Grönlund 2011: 7). Språket i sin tur är en del av identiteten (Einarsson 2009: 39–42). Vid sidan av det svenska språkets ställning känner de svenskspråkiga också den finlandssvenska identiteten vara hotad (Liebkind, Teräsaho, Jasinskaja-Lahti 2006: 89). Människorna har olika sätt att reagera på identitetshot. De kan antingen minska eller stärka sin identifikation till sin grupp genom att exempelvis tala mer eller mindre sitt eget språk på offentliga platser eller ”förhålla sig mer eller mindre negativt till andra grupper.” (Liebkind, Teräsaho, Jasinskaja-Lahti 2006: 90) Från detta kommer vi till frågan: kan identitetshotet få svenskspråkiga att förhålla sig negativare mot finskspråkiga? Som jag nämnde tidigare kom det fram i Språkbarometerundersökningen 2016 att 44 % av de svenskspråkiga informanterna hade blivit trakasserade och/eller diskriminerade på grund av sitt språk. Därutöver hade 20 %

av finskspråkiga blivit trakasserade och/eller diskriminerade på grund av sitt språk. (Lindell 2016: 33)

3.4.2 Finskspråkiga och det svenska språket i Finland

Pitkänen och Westinen (2017) genomförde en undersökning om finskspråkigas attityder till svenska och svenskspråkiga i Finland år 2017. I undersökningen *Puhut sie ruotsia?* deltog 3 153 finländare. Enligt studien är attityderna i hög grad positiva, men inte helt entydiga. Nästan 70 % av de finskspråkiga ville kunna svenska bättre och 62 % ansåg att det svenska språket är en väsentlig del av det finländska samhället. Å andra sidan var cirka hälften av informanterna emot obligatorisk svenskundervisning och ungefär en lika stor del ansåg att de inte har haft någon nytta av svenskan. (Pitkänen & Westinen 2017: 4, 13, 24)

Beslutet om obligatorisk svenskundervisning i den finska grundskolan fattades år 1968 (Väistö 2017: 13–14). Enligt Väistö (2017: 15) doktorsavhandling är diskussionen om den obligatoriska svenskundervisningen, som negativt kallas för ”tvångssvenska” ett stående tema som har varit i gång redan i ett halvt århundrade. Efter språkbeslutet 1968, fick svenskundervisningen vara i fred i två årtionden utan allmänt motstånd men i slutet av 1980-talet väcktes språkfrågan åter, och från och med det har den offentliga diskussionen kring temat hållits vid liv (Väistö 2017: 15).

Som det tidigare kom fram i forskningsresultaten upplever fler finskspråkiga att upphävandet av den obligatoriska svenskundervisningen skulle möjligen förbättra språkklimatet i Finland (Justitieministeriet 2016: 14–15). Detta diskuteras också i pamfletten publicerad av Tankesmedjan Magma (2015). Enligt pamfletten verkar inte själva svenska språket vara problemet utan den obligatoriska svenskundervisningen. Under samma tidsperiod, som kritiken mot svenskundervisningen har ökat, har inställningen till Finlands tvåspråkighet blivit negativare. I pamfletten diskuteras om avskaffandet av den obligatoriska svenskundervisningen skulle minska dramat som framkallas av ”tvångssvenska”-debatten och på det sättet förbättra finskspråkigas inställning till svenskans ställning i Finland. (Tankesmedjan Magma 2015: 14–15) I

debatten om den obligatoriska svenskundervisningen har också påståtts att intresset för svenskan möjligen skulle öka genom att ändra svenskan till ett valfritt skolämne. Forskningsresultat från Utbildningsstyrelsens utvecklingsprogram visar annat. Enligt resultaten har språkstudierna allmänt minskat med ökad valfrihet. (Schoultz 2014; Tuokko, Takala, Koikkalainen & Mustaparta 2012: 15)

År 2005 blev svenskan ett valfritt ämne i studentskrivningarna varefter andelen finskspråkiga som skriver provet i svenska i studentskrivningar har minskat avsevärt. År 2005 skrev 90 % av studenterna svenskan i studentskrivningarna men idag gör under hälften det. (Pitkänen & Westinen 2017: 14, 24) Enligt Kosonen (2018) har kunskaperna i svenska sjunkit efter att svenskan ändrades till ett valfritt ämne i studentskrivningarna. Detta har lett till att finskspråkiga högskolestuderande har svårigheter att klara av den obligatoriska tjänstemanssvenskan och på grund av det har högskolelärarna varit tvungna att anpassa svenskundervisningen (Kosonen 2018). Liknande iakttagelser kommer fram i Ekbergs (2017) artikel som grundar sig på förfrågan som Uutissuomalainen ställde till åtta språkcenterchefer vid högskolor. Enligt artikeln finns det stor variation mellan finskspråkiga högskolestuderandes kunskaper i svenska; den ena delen behärskar språket bra men den andra delen börjar tjänstemanssvenskan ”från noll”. Tjänstemanssvenskan omtenteras oftare än tidigare och studerandena nöjer sig med att klara av kursen. (Ekberg 2017)

Enligt Språklagen (2003) har finländarna rätten att få använda sitt eget modersmål, finska eller svenska, i kontakter med myndigheterna i Finland. Lagen kan dock inte alltid efterföljas när det gäller de svenskspråkiga, vilket kommer fram i flera undersökningar och artiklar; det finns brister i svenskkunskaperna hos myndigheterna, vilket strider mot lagen. Ändå anser många finskspråkiga, att det används för mycket resurser för svenskspråkig service (Pitkänen & Westinen 2017: 16). I Språkbarometern betygssatte informanterna den språkliga servicen i Finland. Enligt undersökningen är de svenskspråkiga i kommuner där svenskan är minoritetsspråket oroliga för brister på kunskaper i svenska i statliga tjänster. Informanterna betygssatte den svenskspråkiga

betjäningen mellan 6,6 och 8 på en skala av vitsorden från 4 till 10. (Lindell 2016: 71 – 72, 80)

Bristande språklig service inom social- och hälsovård var en annan anledning till oro hos de svenskspråkiga. Kommunala tjänster fick allt som allt medelvitsordet 7,8 av de svenskspråkiga informanterna på skalan 4–10. (Lindell 2016: 53, 55, 87). Liknande resultat kom fram från Justitieministeriets enkätundersökning från år 2016. I undersökningen utreddes i vilka situationer finländarna använder sitt eget språk. En tredjedel av de svenskspråkiga informanterna ansåg att rätten att använda svenska i social- och hälsovårdstjänster inte uppfylls. (Justitieministeriet 2016: 41 – 43)

Både enligt Språkbarometern (2016) och Justitieministeriets (2016) undersökning fanns det regionala skillnader framförallt på tillfredställelsen över den svenskspråkiga servicen. Såväl inom statliga tjänster som kommunala tjänster fungerade den språkliga servicen bäst i Österbotten och sämre i Åboland och Nyland (Justitieministeriet 2016: 23; Lindell 2016: 53,55,74) Enligt Justitieministeriets enkätundersökning fick man bäst service inom social och hälsovård i Österbotten och i Åbolands skärgård. I Åbo och huvudstadsregionen, fungerade servicen på svenska enligt informanterna ”slumpmässigt”, det vill säga att den språkliga servicen är beroende av om det finns eller inte finns svensk-kunnig personal på plats. (Justitieministeriet 2016: 22–23, 41–43)

I Justitieministeriets enkätundersökning utreddes av vilken myndighet informanterna får säkrast service på sitt eget språk. Enligt de svenskspråkiga fick man säkrast betjäning på svenska hos tvåspråkiga kommunala myndigheter, skatteförvaltningen, kommunens social- och hälsovårdstjänster och FPA. Med minst sannolikhet fick man svenskspråkig service hos polisen, räddningsverket och nödcentralen. Dessa tre myndigheter fick också mest kritik för sin språkservice. (Justitieministeriet 2016: 35–36) Liknande åsikter kom fram i Språkbarometern 2016 från tvåspråkiga kommuner. Nödcentralen fick medelvitsordet 7,03, räddningsverket vitsordet 7,30 och polisen 7,38 av de svenskspråkiga på skalan 4–10. (Lindell 2016: 72) Lindell (2016: 72) konstaterar detta vara oroväckande och hennes motivering finns nedan:

Detta är speciellt oroande med tanke på att medborgarna i sådana situationer där dessa tjänster behövs är i en redan svag och utsatt position. Det kan vara svårt att kommunicera med räddningsverk och polis även om man kunde tala sitt eget språk, att behöva göra sig förstådd på ett annat språk i svåra och ibland livshotande situationer kan vara nästintill omöjligt.

De svenskspråkiga informanterna i Justitieministeriets enkät berättade om sina negativa erfarenheter av bristande kunskaper i svenska hos poliser och i nödnumret. (Justitieministeriet 2016: 35 – 36) Liknande erfarenheter tas fram i Siréns (2018) artikel, som grundar sig på utsagor av illabehandlade svenskspråkiga i Finland. Som ett exempel hade en svenskspråkig talat svenska i nödnumret efter en olycka. Personen berättade om samtalet så här: *De sa att: "Ellet puhu suomea tämä puhelu loppuu tähän". Pratar du inte finska slutar samtalet här.* (Sirén 2018)

Sanna Heittola (2017) har gjort sin doktorsavhandling om polisens språkliga yrkespraktiker i Finland. Enligt Heittolas (2017) doktorsavhandling har majoriteten av finskspråkiga poliser inte tillräckligt goda kunskaper i svenska för att betjäna svenskspråkiga kunder på svenska. Poliserna upplevde det sällan som ett problem eftersom de använder språket så sällan (Heittola 2017: 288–289). Flera informanter ansåg det inte vara nyttigt att lära sig svenska om man inte behöver det och många av dem som inte hade tillräckligt goda kunskaper ville ändå inte delta i en kurs i svenska. (Heittola 2017: 112–113)

Den negativa diskussionen om den obligatoriska svenskundervisningen som ”tvångssvenska” påverkar negativt attityderna och de negativa attityderna i sin tur försämrar studiemotivationen (Ekberg 2017). Detta har diskuterats och åtgärder för att väcka intresset för svenskan och förbättra kunskaperna i det har planerats och påbörjats. Sådana åtgärder är exempelvis grundandet av språkbadsskolor där en del av undervisningen för finskspråkiga barn ges på svenska, diskussionen om möjliga tvåspråkiga skolor där finsk- och svenskspråkiga elever går tillsammans i skola och får undervisning på båda språken samt om tidigareläggningen av svenskundervisningen från årskurs sju till årskurs sex som förverkligades år 2016. (Bergroth 2015: 1–3; Björklund,

Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 9; Sundman 2013: 24, 26f.; Opetushallitus 2011: 70–71; Maijala & Kylänpää 2017).

Enligt de ovannämnda undersökningarna finns det oroväckande drag i de finskspråkigas attityder till svenska. Å andra sidan har en märkbar del av de finskspråkiga en vilja att kunna svenska bättre och de ser svenskan som en viktig del av samhället (Pitkänen & Westinen 2017: 4). Det finns högskolestuderande som har svårigheter att klara av den obligatoriska tjänstemanssvenskan, men det finns också studerande som är mycket bra på språket (Ekberg 2017). Fast det finns poliser som inte kan svenska, finns det också poliser som gör det och poliser som skulle vilja delta i kurser för att lära sig mera svenska (Heittola 2017: 109, 112). Hufvudstadsbladet förmedlade år 2018 en nyhet om att Varuhuset Stockman deltar i kampanjen ”Tala gärna svenska med mig”. Kampanjen lanserades av föreningen Samarbetsforum i början av år 2018. De anställda på Stockmann får frivilligt ta i användning en pins som signalerar om att personen är villig att tala svenska. För att få använda pinsen behövs endast en vilja att tala eller lära sig att tala svenska och beredskap att ge betjäning på språket. (Miettinen 2019) Idéen med kampanjen är att förstärka Finlands tvåspråkighet och att stödja utvecklingen av den svenskspråkiga betjäningen med positiva medel (Samarbetsforum 2019).

3.4.3 Svenskspråkiga och det finska språket i Finland

I Finland är majoritetsspråket finska och det talades som modersmål av 87,3 % av landets befolkning år 2019. Svenska i sin tur talades som modersmål av 5,2 % samma år. (Tilastokeskus 2019b) Antalet svenskspråkiga i Finland har sjunkit relativt snabbt och det har väckts en oro hos de svenskspråkiga för försvagningen av det svenska språkets ställning i landet (Broermann 2007: 136; Höckerstedt 2010: 177; Grönlund 2011:7).

Den svenskspråkiga skolan och dagvården är viktiga kulturbärare och de håller det svenska språket i liv (Svenska Finlands folkting & tankesmedjan Magma 2010: 23). År 2011 väckte idén av tvåspråkiga finsk-svenska skolor diskussion i finländska media. I diskussionen kom fram två alternativ av tvåspråkiga skolor; antingen att finskspråkiga och svenskspråkiga skulle få studera tillsammans, få undervisning på båda språken och

bekanta sig med det andra inhemska språket och med den andra språkgruppen eller att endast finskspråkiga eller tvåspråkiga barn och ungdomar skulle delta i tvåspråkig undervisning. Idéen fick både understöd och motstånd. (Sundman 2013: 22, 24, 27f.) Hos svenskspråkiga har tvåspråkiga skolor där finskspråkiga och svenskspråkiga barn skulle få undervisning på båda språken väckt oro för fortlevnaden av de svenskspråkiga skolorna, den finlandssvenska identiteten och det svenska språket. Ett av motargumenten var oron för att tvåspråkiga skolorna skulle ersätta de svenskspråkiga skolorna på grund av att flera föräldrar skulle välja att sätta sina barn i tvåspråkiga skolor i stället för svenskspråkiga skolor. Ett annat motargument gällde rädslan för att svenskspråkiga barn skulle vara i minoritetsställning i skolan och det finska språket skulle lätt ta över det svenska språket. (Sundman 2013: 22, 24, 27f.) Svenska språknämnden i Finland (2010) lyfte fram saken i sitt inlägg: ”För att skolan också i praktiken ska vara svensk, krävs i de allra flesta fall att skolan har en egen byggnad.” Tvåspråkiga skolor befarades framförallt på finskdominerande områden kunna tränga undan svenskan (Svenska språknämnden i Finland 2010).

Enligt Pörn och Norrman (2011) har lärarna i svenska skolor nämnt elevernas varierande språkbakgrunder vara en utmaning i finskundervisningen. Över en tredjedel av barnen kommer från tvåspråkiga hem men på områden där svenskan dominerar finns det också flera elever som nästan aldrig kommer i kontakt med finskan. Till enspråkigt svenska elever, som inte kommer i kontakt med finskan i vardagen är finskan som ett främmande språk. (Pörn & Norrman 2011: 50–51) I Söderlunds (2017) artikel, som grundade sig på flera svenskspråkiga personers erfarenheter av det finska språket tas fram variationen i svenskspråkiga barns kunskaper i finska i huvudstadsregionen. På orter där miljön är helsvensk har finskundervisningen en viktig roll. Enligt en finsklärare i Korpo är det viktigt att eleverna lär sig att våga tala finska. För att motivera eleverna till att lära sig finska ska undervisningen vara mångsidig och vardaglig. I Korpo och i Nagu är den finskspråkiga och den svenskspråkiga grundskolan i samma byggnad. Rektorn i Nagu grundskola konstaterar att fast finskan anses vara svår har inställningen till språket blivit positiv genom bekantskaper mellan de två språkgrupperna. (Söderlund 2017)

Enligt Pörn och Norrman (2011) kan bristen på kontakter till finskan på enspråkigt svenska orter leda till negativa attityder till språket. Enligt en undersökning gjord år 2009, som Pörn och Norrman (2011) redogör för har inställningen till finska blivit positivare på svenskspråkiga områden. Lärarna upplever inte elevers attityder till finska vara den största utmaningen i finskundervisningen. Både eleverna och föräldrarna anser huvudsakligen att det är viktigt att kunna finska. Föräldrarna har en positiv inställning till finskan och de vill att barnen lär sig använda språket i vardagen. Föräldrarna har i stället varit onöjda med finskundervisningen. Enligt den nationella utvärderingen av inlärningsresultaten i A-finska i årskurs 9, som genomfördes år 2010 anser 73 % av eleverna att de inte lärt sig finska tillräckligt bra. (Pörn & Norrman 2011: 51)

År 2012 undersökte tankesmedjan Magma hur svenskspråkiga ungdomar i grundskolan i åk 5–6, åk 9 och åk 2 i gymnasiet upplever sina kunskaper att uttrycka sig muntligt och skriftligt på svenska och på finska (Kovero 2012: 13, 42). I Helsingforsregionen ansåg 60 % av informanterna i alla åldersgrupper att de inte har svårigheter att uttrycka sig på finska. 30 % av gymnasisterna i 17 års ålder ansåg att de har svårigheter att uttrycka sig på finska. I yngre åldersgrupper var andelen mindre. 78 % av informanterna i alla åldersgrupper hade inte svårigheter att skriva på finska. På språköarna ansåg 72–87 % av informanterna i stigande ålder att de inte har svårigheter att uttrycka sig på finska. Ungefär 80% i alla åldersgrupper ansåg att de inte har svårigheter att uttrycka sig skriftligt på finska. I Österbotten var resultaten annorlunda. Majoriteten av ungdomarna hade svårigheter att uttrycka sig på finska och andelen ökade med stigande ålder från 53 % till 67 %. Informanterna upplevde sin skriftliga förmåga i finska vara bättre än sin muntliga förmåga. Andelen ungdomar med svårigheter att uttrycka sig skriftligt på finska ökade också enligt stigande ålder från 43% till 58%. Bristerna i finskkunskaperna i Österbotten och hos 17 åringar i Helsingfors är oroväckande och intresset för det finska språket hos ungdomar från enspråkigt svenska hem borde stärkas. (Kovero 2012: 43–47)

Nationella centret för utbildningsutvärdering utredde år 2018 sjätteklassares lärresultat i finska. Eleverna som deltog i undersökningen studerade antingen A-finska eller modersmålsinriktad finska (mofi) och materialet samlades med hjälp av läs- och

hörförståelseuppgifter, samt muntliga och skriftliga textproduktionsuppgifter. Enligt resultaten klarade såväl de elever som studerade A-finska som mofi-eleverna sig bra i muntlig produktion och närmare två tredjedelar av eleverna i båda lärokurserna nådde goda kunskaper i den. I hörförståelseuppgifterna uppnådde 49 % av eleverna i A-svenska och 58 % av mofi-eleverna goda kunskaper men det fanns tydliga regionala skillnader mellan de elevers prestationer som studerade A-svenska; 77–80 % av eleverna i Södra Finlands mer finskspråkiga kommuner uppnådde goda kunskaper i hörförståelse medan 28–48 % av eleverna i mer svenskspråkiga kommuner gjorde det. Cirka 41 % av eleverna i A-svenska och ungefär hälften av mofi-eleverna uppnådde goda kunskaper i skriftlig produktion. I de mer finskspråkiga kommunerna i södra Finland uppnådde 60 % av eleverna i A-svenska goda kunskaper i skriftlig produktion men i Södra Finlands mer svenskspråkiga kommuner gjorde 24 % det och i västra Finlands finskspråkiga kommuner 30 %. Eleverna klarade sig sämst i läsförståelseuppgifterna; ungefär en tredjedel av eleverna i båda lärokurserna uppnådde goda kunskaper i dem. De regionala skillnaderna hos eleverna i A-svenska var dock stora; i södra Finland, i mer finskspråkiga kommuner uppnådde 57–60 % goda kunskaper medan 12–23 % gjorde det i västra Finland. Hos mofi-elever kom de sämsta prestationerna från svenskspråkiga kommuner där 18–21 % uppnådde goda kunskaper. (Åkerlund m.fl. 2019: 3–5, 47, 50, 57f., 67, 70, 110f.)

Enligt resultaten presterade eleverna som kom från södra Finland eller från språköar bättre än studerande från västra Finland. De elever som kom från mer finskdominerande kommuner klarade sig oftast bättre än de som kom från kommuner där svenskan dominerar. (Åkerlund m.fl. 2019: 3–5) Enligt Åkerlund m.fl (2019: 111f.) läses finska i kommuner där svenskan är majoritetsspråket som främmande språk på grund av att språket inte syns i elevernas vardag. I sådana kommuner i Österbotten har lärarna uttryckt en oro för att finskundervisningen som följer läroplansgrunderna inte räcker till för att uppfylla elevernas behov. Det finns olika sätt att stödja de svenskspråkiga elevernas finskinläring i kommuner där de inte kommer i kontakt med finskan, bland annat tidigareläggningen av finskundervisningen har varit ett beprövat sätt. Därutöver kan skolorna påbörja olika samarbetsprojekt som har som syfte att få eleverna använda finska. (Åkerlund m.fl. 2019: 111f.)

I Magmas undersökning år 2012 utreddes också informanternas språkliga identitet. I Helsingfors definierade alternativet finlandssvensk de flesta informanterna även om de kom från tvåspråkiga hem. Det näst populäraste alternativet var ”tvåspråkig”. På språköarna definierade också den största delen sig som finlandssvenska eller tvåspråkiga. I stället för att definiera sin identitet enligt sitt språk valde en del av gymnasisterna alternativet ”finländare”. Fast språköarna räknas till enspråkigt finska städer nämnde endast få ungdomar majoritetsspråkets betydelse för sin identitet. Största delen av informanterna från Österbotten kom från enspråkigt svenska hem och den tydliga majoriteten räknade sig till finlandssvenskar. De näst populäraste alternativen var ”svenskspråkig” och ”tvåspråkig”. Jämfört med Helsingfors och språköarna fanns det mest informanter i Österbotten som definierade sig som svenskspråkiga. Antalet minskade med stigande ålder, så som också antalet informanter som upplevde sig som tvåspråkiga. Med stigande ålder ökade antalet informanter som definierade sig som finländare. Informanterna som kom från enspråkigt finska hem definierade sig oftast som tvåspråkiga. Yngre åldersgrupper valde till och med alternativet ”finlandssvensk”. Fast det fanns en möjlighet att välja mellan alternativen ”finländare” eller ”finskspråkig” definierade sig inte många som någondera av dem. Den svenska skolan hade en tydlig inverkan på valet av identiteten. (Kovero 2012: 60–64, 69–70, 74–76, 79)

Enligt undersökningen som är en del av ”Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018” i vilken det deltog 800 svenskspråkiga ungdomar från Finland kom 24 % av de svenskspråkiga ungdomarna från tvåspråkiga hem där svenska och finska talas lika mycket. 75 % av de svenskspråkiga informanterna talade enbart eller mest svenska med sin familj. Utanför hemmet så som på jobbet, i skolan eller med vänner, använde ungefär en fjärdedel engelska och en liten del finska. Den största delen talade enbart eller mest svenska också utanför hemmet. På internet använde 47 % av ungdomarna engelska, 40 % svenska och 10 % finska. Svenskan var det dominerande språket hos svenskspråkiga ungdomar. På internet användes engelskan och svenskan nästan parallellt. (Stenberg-Sirén & Vincze 2018: 1–2,4) Resultaten diskuterades i Piippos (2018) artikel. Enligt Piippo använde de svenskspråkiga ungdomarna finska relativt lite. Frågan är om det beror på att ungdomarna inte vistas på finskspråkiga områden eller att de inte kan språket. Orsaken kommer inte fram i undersökningen. Engelskan har i sin tur en stor roll i

ungdomarnas liv utanför hemmet. Det är möjligt att de ifrågavarande ungdomarna anser att de har mera nytta av engelskan än av finskan. (Piippo 2018)

Korhonen (2012: 50) konstaterar tillspetsat: ”I Finland har man slagit vakt om svenskan genom att isolera språket. De svenskspråkiga skolorna och kulturinstitutionerna lever i en helt annan värld än de finskspråkiga.” Svenskspråkiga har en möjlighet att gå i svenskspråkig utbildning ända från dagvården till universitet (Svenska Finlands folkting 2010; Svenska Finlands folkting & tankesmedjan Magma 2010: 23). Som det kom fram i undersökningarna ovan verkar de unga svenskspråkiga leva ett mycket svenskspråkigt liv och de använder finska sällan. Det finns svenskspråkiga som kommer från tvåspråkiga familjer och som talar flytande både finska och svenska men det finns också enspråkigt svenskspråkiga familjer på helt svenska områden där de svenskspråkiga nästan aldrig kommer i kontakt med finskan. Flera svenskspråkiga anser att det är viktigt att kunna finska framförallt i arbetslivet. Ändå lär många sig att använda finska först på arbetet och en hel del svenskspråkiga ungdomar har svårigheter att uttrycka sig på finska (Kovero 2012: 43–47; Söderlund 2017).

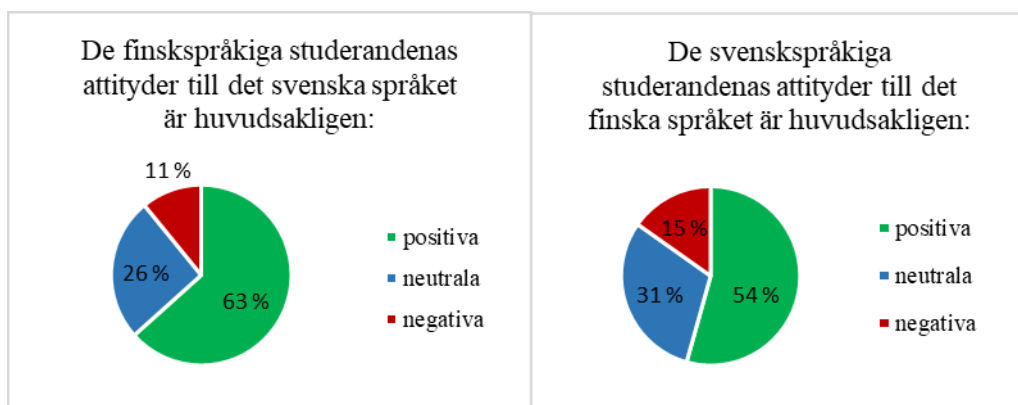
4 HÖGSKOLESTUDERANDENAS ATTITYDER TILL DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET OCH DESS TALARE

I detta kapitel analyserar jag studerandenas enkätsvar. Jag börjar med att diskutera studerandenas attityder till det andra inhemska språket och syftar således till att få svar på den första forskningsfrågan. Sedan fortsätter jag med den andra forskningsfrågan och utreder studerandenas attityder till talare av det andra inhemska språket. Till sist undersöker jag korrelationer mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras attityder till det andra inhemska språket.

4.1 Studerandenas attityder till det andra inhemska språket

I detta avsnitt söker jag svar på den första forskningsfrågan: *Hurdana attityder har studerandena till det andra inhemska språket*, vilket jag frågade studerandena direkt i den första slutna frågan av frågegruppen 45. Jag utredde med hjälp av frågan om studerandena ansåg sig ha huvudsakligen positiva, neutrala eller negativa attityder till det andra inhemska språket. Från och med detta kallar jag dessa attityder för studerandenas explicita attityder till det andra inhemska språket.

Över hälften (ca 63 %) av finskspråkiga studerandena ansåg att de har huvudsakligen positiva attityder till det svenska språket (Se figur 3). Ungefär en fjärdedel (ca 26 %) ansåg sina attityder vara huvudsakligen neutrala och cirka 11 % negativa. Av de svenskspråkiga studerandena ansåg också lite över hälften (54 %) att deras attityder till det finska språket är huvudsakligen positiva. En tredjedel (31 %) hade huvudsakligen neutrala attityder till språket och cirka 15 % ansåg sina attityder vara negativa. Således hade den största delen av studerandena positiva attityder till det andra inhemska språket men det fanns också negativa attityder både till det svenska språket hos de finskspråkiga studerandena och till det finska språket hos de svenskspråkiga studerandena.

Figur 3 Studerandenas tankar om sina attityder till det andra inhemska språket

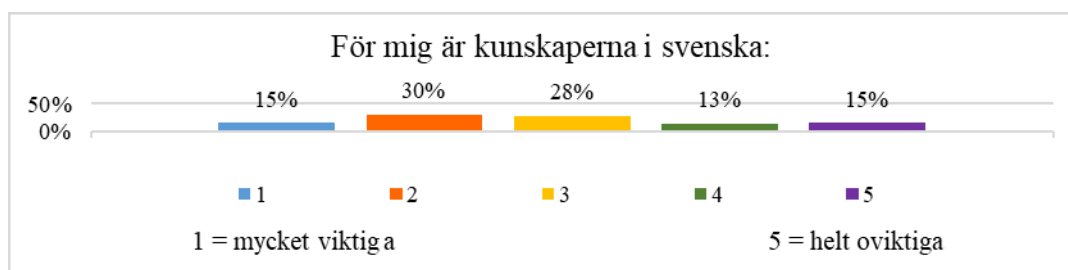
I de följande avsnitten fortsätter jag med att diskutera studerandenas attityder till vikten av kunskaper i det andra inhemska språket för dem själva och allmänt taget. Jag analyserar alltså studerandenas svar på enkätfrågorna: 17. *För mig är kunskaperna i svenska/finska...*, 34. *Min åsikt är att... alla finländare borde kunna svenska/finska...* och 28. *Att kunna svenska/finska är allmänt taget...*

På grund av det beaktansvärt större antalet finskspråkiga informanter analyserar jag de finskspråkiga och de svenskspråkiga studerandenas svar skilt. För att det ska vara lättare att se möjliga skillnader mellan studerandenas svar på frågan om vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket för dem själva och allmänt taget analyserar jag frågorna efter varandra i två olika avsnitt för båda språkgrupperna, så att jag först beaktar de finskspråkiga studerandenas svar och sedan de svenskspråkiga studerandenas svar. Till sist diskuterar jag hurdan studerandena anser det andra inhemska språket vara, det vill säga svaren på frågorna 30.–33. *Jag anser att det finska språket är...* i ett gemensamt avsnitt.

4.1.1 De finskspråkiga informanternas åsikter om vikten av kunskaper i det andra inhemska språket

Av de finskspråkiga högskolestuderande ansåg cirka 15 % att kunskaperna i svenska är mycket viktiga för dem själva och en lika stor andel att de är helt oviktiga. Ungefär en tredjedel (ca 30 %) av studerandena ansåg att svensk kunskaperna är viktiga, en nästan lika stor andel (ca 28 %) att de är varken viktiga eller oviktiga och cirka 13% att de är

oviktiga för dem. Figur 4 nedan avbildar svenskkunskapernas vikt för de finskspråkiga studerandena.

Figur 4 Svenskkunskapernas vikt för de finskspråkiga studerandena

I figur 5 tydliggörs studerandenas attityder till kunskaperna i svenska allmänt taget. Jämfört med studerandenas svar på frågan om svenskkunskapernas vikt för dem själva, som tydliggörs ovan i figur 4, har de tre mellersta grupperna, alternativen viktigt, varken viktigt eller oviktigt och oviktigt, valts 1-5 procentenheter oftare. De tydligaste skillnaderna finns i grupperna 3 och 5; alternativen varken viktigt eller oviktigt har valts 5 procentenheter oftare och alternativet helt oviktigt 6 procentenheter mindre ofta. Därutöver har antalet studerande som anser det vara mycket viktigt att kunna svenska minskat med 2 procentenheter jämfört med frågan om svenskkunskapernas vikt för studerandena själva.

Figur 5 De finskspråkiga studerandenas attityder till kunskaperna i svenska allmänt taget

Cirka 59 % av de finskspråkiga studerandena valde samma svarsalternativ på frågan om svenskkunskapernas vikt allmänt taget som på frågan om svenskkunskapernas vikt för dem själva och cirka 41 % valde ett annat alternativ. Cirka 18 % av de studerande som hade svarat olika på de två frågorna ansåg svenskkunskaperna vara mindre viktiga allmänt

taget än för dem själva och cirka 23 % viktigare allmänt taget än för dem själva. För att få en bättre förståelse om skillnaderna i studerandenas svar satte jag upp dem i tabell 2.

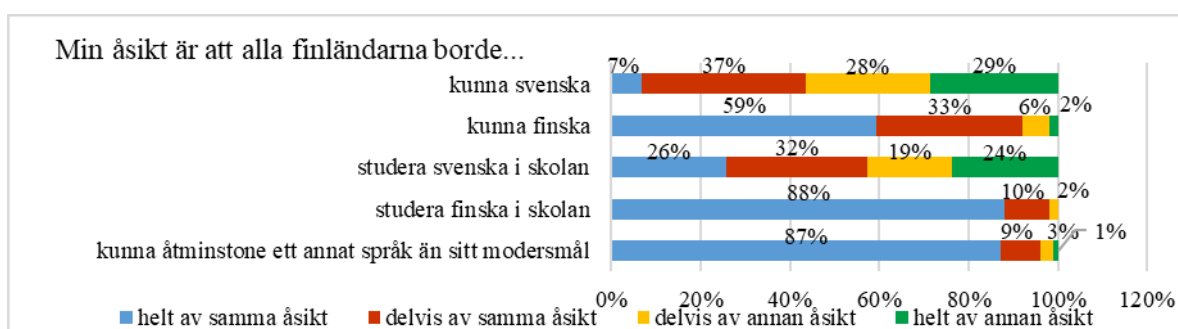
Tabell 2 Skillnaderna mellan de finskspråkiga studerandenas attityder till svenskkunskapernas vikt allmänt taget och för dem själva

För mig	Allmänt	Antalet studerande som har svarat olika på de två frågor
1	2	5
2	1	3
2	3	11
2	4	1
3	2	9
3	4	1
4	2	2
4	3	3
5	3	1
5	4	5
Sammalagt		41 (18 + 23)
		~41 % (~18 % + ~23 %)

*röd färg betyder att studerandena har svarat att svenskkunskaperna är mindre viktiga allmänt taget än för dem själva

*grön färg betyder att studerandena har svarat att svenskkunskaperna är viktigare allmänt taget än för dem själva

Om påståendet: *alla finländarna borde kunna svenska* var ungefär en tredjedel (ca 37 %) av de finskspråkiga studerandena delvis av samma åsikt och cirka 7 % helt av samma åsikt. Något över hälften (ca 56 %) var antingen delvis av annan åsikt eller helt av annan åsikt om påståendet. Då det är det finska språket i fråga var sammanlagt cirka 92 % antingen helt av samma åsikt eller delvis av samma åsikt om påståendet och cirka 7 % antingen delvis eller helt av annan åsikt om det. De finskspråkiga studerandenas syn på kunskaper och studier i svenska och finska samt på antalet språk som alla finländarna borde kunna eller studera tydliggörs i figur 6.

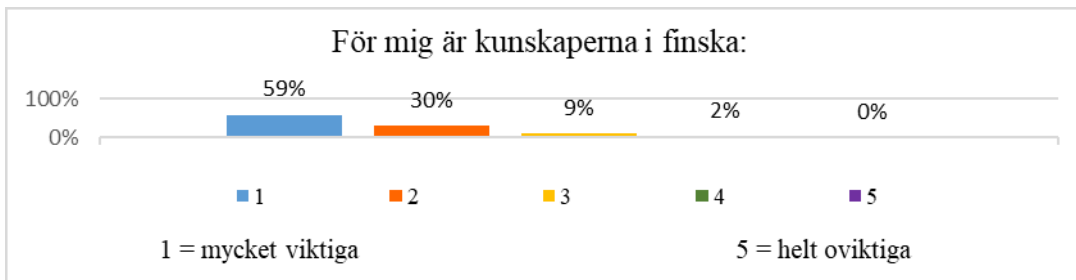
Figur 6 De finskspråkiga studerandenas syn på kunskaper och studier i svenska och finska samt antalet språk som alla finländarna borde kunna eller studera

Över hälften (ca 57 %) av de finskspråkiga studerandena var helt eller delvis av samma åsikt om att alla finländarna borde studera svenska i skolan och cirka 43 % helt eller delvis av annan åsikt. Cirka 88 % var helt av samma åsikt med att alla finländarna borde studera finska och cirka 87 % att alla borde studera åtminstone ett annat språk än sitt modersmål.

Sålunda delade påståendena om svenskan de finskspråkiga studerandenas åsikter mer än påståendena om finskan. Finska är studerandenas modersmål vilket kan orsaka att de flesta anser att alla finländarna borde kunna språket medan svenska är deras andra inhemska språk, vilket gör att alla inte är samma åsikt om vikten av kunskaperna eller studierna i språket. I svaren kan möjligen också reflekteras Finlands språkliga fördelning; finskan som är landets majoritetsspråk ses vara viktig för alla finländarna att kunna medan svenskan som minoritetsspråk har alla inte samma åsikter om.

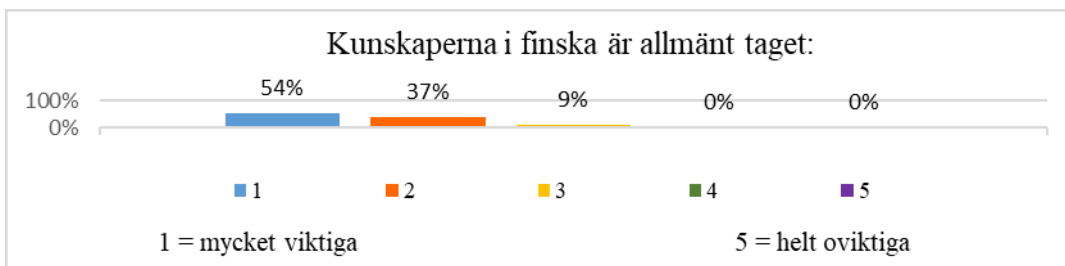
4.1.2 De svenskspråkiga informanternas åsikter om vikten av kunskaper i det andra inhemska språket

Av de svenskspråkiga studerandena ansåg ingen att kunskaperna i finska skulle ha varit helt oviktiga för dem och endast en studerande ansåg att de är oviktiga. Finskkunskaperna var mycket viktiga för över hälften (ca 59 %) av de svenskspråkiga studerandena och viktiga för ungefär en tredjedel (ca 30 %) av dem. Cirka 9% av de svenskspråkiga studerandena ansåg finskkunskaperna vara varken viktiga eller oviktiga för dem själva. Figur 7 avbildar svenskkunskapernas vikt för de svenskspråkiga studerandena.

Figur 7 Finskkunskapernas vikt för de svenskspråkiga studerandena

I figur 8 nedan ser man både de svenskspråkiga studerandenas svar på frågan som utredde deras attityder till finskkunskapernas vikt allmänt taget. Figuren som studerandenas svar på den ifrågavarande frågan bildar liknar mycket figur 7 ovan som studerandenas svar på frågan om finskkunskapernas vikt för dem själva skapar. Alternativet viktigt har valts 7 procentenheter oftare och alternativet mycket viktigt 5 procentenheter mindre ofta då man jämför frågan om språkets vikt allmänt taget med frågan om finskkunskapernas vikt för studerandena själva. Därutöver hade ingen valt alternativen oviktigt eller helt oviktigt då frågan gäller språkets vikt allmänt taget.

Figur 8 De svenskspråkiga studerandenas attityder till kunskaperna i finska allmänt taget

Skillnaderna mellan de svenskspråkiga studerandenas svar på de två frågorna blir synliga då man utreder hur många studerande hade svarat på ett annat sätt på frågan om finskkunskapernas vikt allmänt taget än på frågan som handlade om vikten av kunskaperna i finska för studerandena själva. Sammanlagt cirka 39 % av de svenskspråkiga studerandena hade gjort det varav cirka 22 % ansåg finskkunskaperna vara mindre viktiga allmänt taget än för dem själva och cirka 17 % i sin tur ansåg finskkunskaperna vara viktigare allmänt taget än för dem själva (se tabell 3).

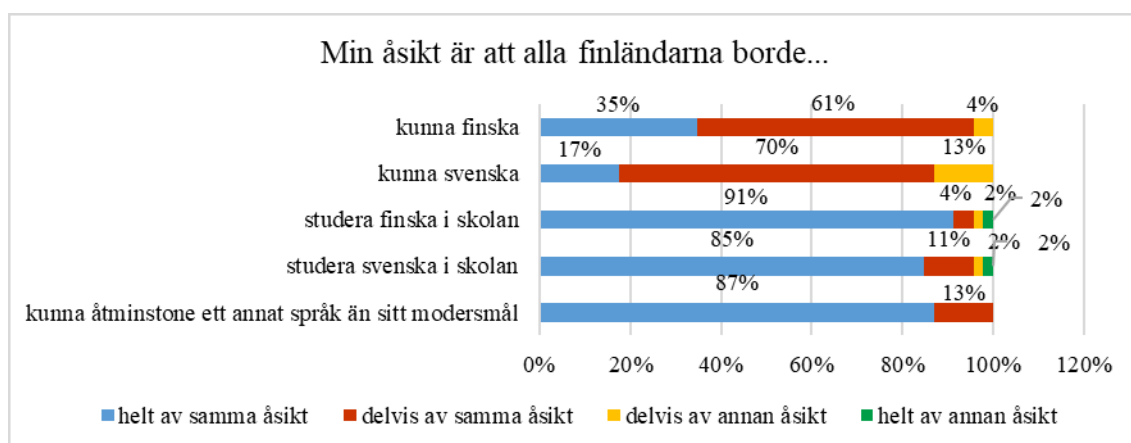
Tabell 3 Skillnaderna mellan de svenskspråkiga studerandenas attityder till finskkunskapernas vikt allmänt taget och för dem själva

För mig	Allmänt	Antalet studerande som har svarat olika på de två frågor
1	2	8
1	3	1
2	1	5
2	3	1
3	1	1
3	2	1
4	1	1
Sammanlagt:		18 (10 + 8)
		~39 % (~22 % + ~17 %)

*röd färg betyder att studerandena har svarat att svenskkunskaperna är mindre viktiga allmänt taget än för dem själva

*grön färg betyder att studerandena har svarat att svenskkunskaperna är viktigare allmänt taget än för dem själva

Av de svenskspråkiga studerandena var cirka 35 % helt av samma åsikt och sammanlagt cirka 96 % helt eller delvis av samma åsikt med påståendet om att alla finländarna borde kunna finska. Endast två studerande var delvis av annan åsikt med påståendet men ingen helt av annan åsikt. Cirka 70 % av de svenskspråkiga studerandena var delvis av samma åsikt och 17 % helt av samma åsikt om att alla finländarna borde kunna svenska. Cirka 13 % av studerandena var delvis av annan åsikt men ingen helt av annan åsikt om påståendet (se figur 9 nedan).

Figur 9 De svenskspråkiga studerandenas syn på kunskaper och studier i finska och svenska samt antalet språk som alla finländarna borde kunna eller studera

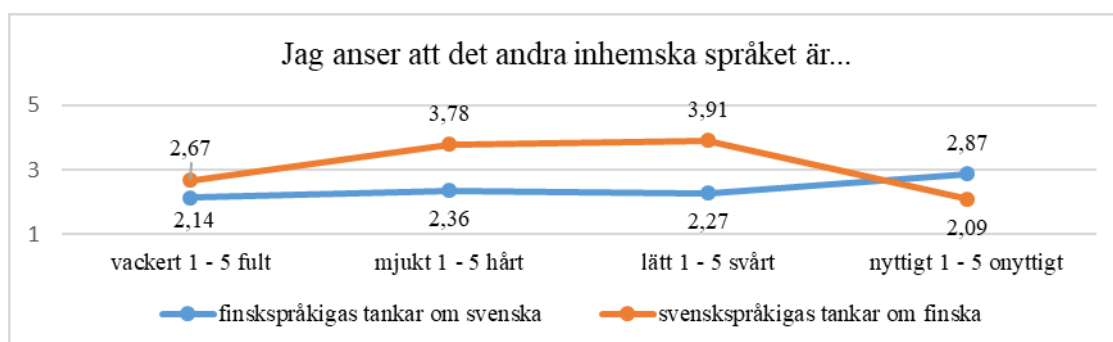
Av de svenskspråkiga studerandena var cirka 96 % helt eller delvis av samma åsikt både om att alla finländarna borde kunna finska och studera det i skolan. Av de svenskspråkiga

studerandena var cirka 87 % helt av samma åsikt om att alla finländarna borde kunna åtminstone ett annat språk än sitt modersmål och cirka 13 % delvis av samma åsikt. Ingen av de svenskspråkiga studerandena var av annan åsikt om påståendet.

En större del av de svenskspråkiga studerandena var helt av samma åsikt både om att alla finländarna borde kunna och om att alla finländarna borde studera finska i skolan än om att alla finländarna borde kunna svenska och studera det i skolan. Skillnaden är dock inte stor. Detta vittnar möjligen om finskans ställning i Finland som majoritetsspråk; studerandena har själva minoritetsspråket svenska som modersmål vilket gör att de ser det vara viktigt för finländare att kunna språket men de är också medvetna om att finskan är majoritetsspråket och anser att alla finländarna borde därför ha kunskaper i det.

4.1.3 Studerandenas syn på adjektiv som beskriver det andra inhemska språket

I detta avsnitt analyserar jag studerandenas svar på frågorna 30.-33. Frågorna var slutna frågor med skalan Osgood's semantic differential; studerandena fick välja mellan värden 1–5 varav värdet 1 stod för ett adjektiv och värdet 5 för motsatsen för adjektivet (Oskamp & Schultz 2004: 53ff.). För att analysera svaren räknade jag först medelvärdet av varje adjektivpar. Medelvärden synliggörs i figur 10. Även om båda språkgruppernas syn på adjektiv som beskriver det andra inhemska språket finns i samma figur, jämför jag inte dem med varandra eftersom antalet finskspråkiga och svenskspråkiga informanter är avsevärt olika.

Figur 10 Studerandenas syn på adjektiv som beskriver det andra inhemska språket

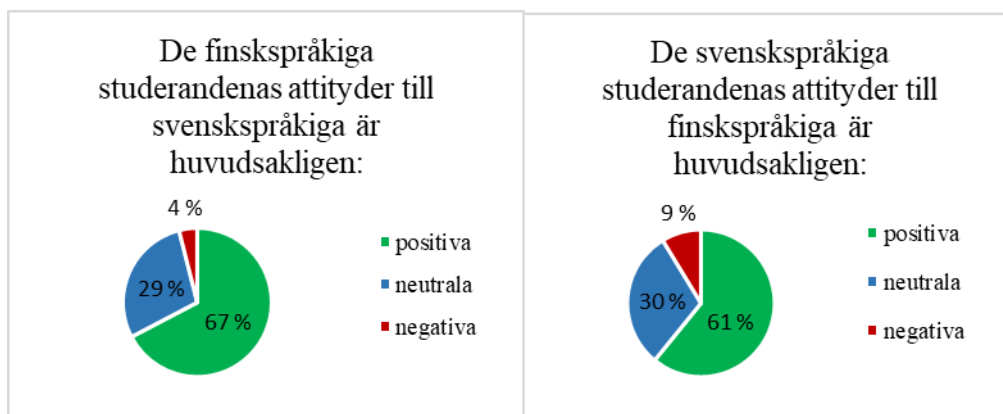
De finskspråkiga studerandena ansåg att det svenska språket är mer vackert än fult, mer mjukt än hårt och mer lätt än svårt. Dock närmar sig medelvärdet för adjektivparet mjukt–hårt värdet 3, som motsvarar neutral eller varken/eller. Medelvärdet för adjektivparet nyttigt–onyttigt befinner sig i sin tur mycket nära värdet 3; det svenska språket ansågs vara varken ett nyttigt eller ett onyttigt språk.

Då det är fråga om de svenskspråkiga studerandenas åsikter ansågs det finska språket tydligt vara ett ganska nyttigt språk. Medelvärdet för adjektivparet vackert–fult var i sin tur mellan värden 2,5 och 3 och närmar sig således det neutrala eller varken/eller-värdet. Språket sågs dock vara lite mer vackert än fult. De svenskspråkiga studerandena ansåg att det finska språket är mer hårt än mjukt och mer svårt än lätt. De två sistnämnda är vanliga uppfattningar om det finska språket enligt Institutet för språk och folkminnen (2017). Finskan kan låta hårt på grund av att vissa konsonanter, exempelvis k, p och t uttalas på ett annat sätt på finska än på svenska. Finskan saknar aspiration, det vill säga en utandning, som används i svenskan bland annat tillsammans med de ovannämnda konsonanterna. Därutöver innehåller finskan mycket vokaler och om många vokalfyllda ord används efter varandra i talet, såsom *kaveri* och *paperi*, kan språket låta hårt i öronen av talare av andra språk. Finskan kan kännas svårt hos svenskspråkiga jämfört med andra språk, exempelvis språk som hör till samma språkfamilj med svenskan, såsom engelska och tyska, och som har likheter med svenskan. (Institutet för språk och folkminnen 2017)

4.2 Studerandenas attityder till talare av det andra inhemska språket

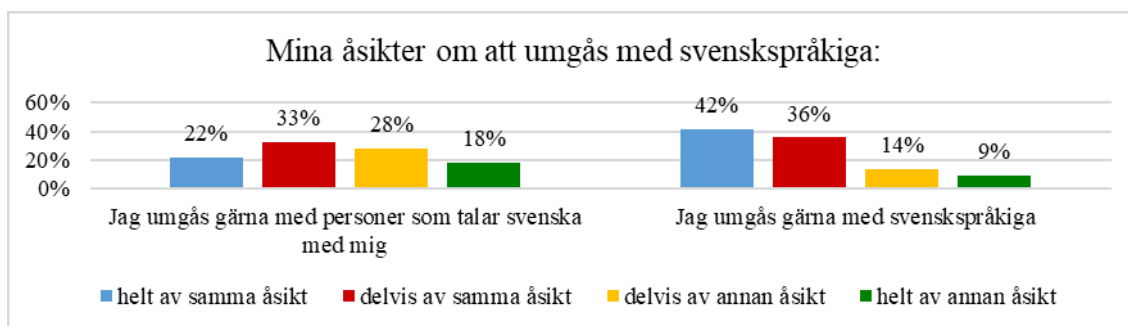
I detta avsnitt diskuterar jag studerandenas attityder till talare av det andra inhemska språket. Jag frågade studerandenas åsikter om deras egna attityder till talare av det andra inhemska språket explicit i en av frågorna i frågegruppen 46 och över hälften både av de finskspråkiga (ca 67 %) och svenskspråkiga (ca 61 %) studerandena ansåg sina attityder vara huvudsakligen positiva. Ungefär 30 % av båda språkgrupperna hade neutrala attityder till talare av det andra inhemska språket och cirka 4 % av de finskspråkiga och cirka 9 % av de svenskspråkiga studerande hade negativa attityder till talare av det andra inhemska språket. Således var de flesta attityderna till talare av det andra inhemska

språket positiva men några studerande i båda språkgrupperna hade också negativa attityder till dem (se figur 11).

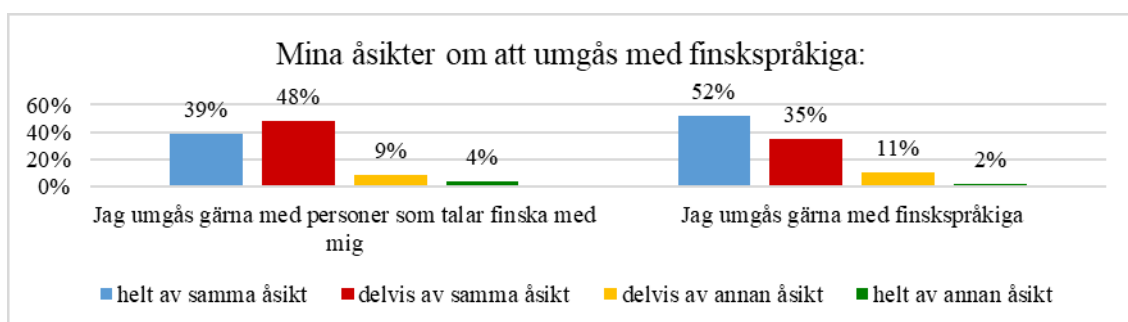
Figur 11 Studerandenas attityder till talare av det andra inhemska språket

I enkätfrågan 15 utredde jag studerandenas åsikter om att umgås med talare av det andra inhemska språket. Av de finskspråkiga studerandena var ungefär en tredjedel (ca 33 %) delvis av samma åsikt om att de umgås gärna med personer som talar svenska med dem och cirka 28 % var delvis av annan åsikt om påståendet. De som var helt av samma åsikt om påståendet utgjorde cirka 22 % av de finskspråkiga studerandena och de som var helt av annan åsikt cirka 18 %. Studerandenas åsikter om att umgås med svenskspråkiga bildar en lineär skala; den tydligt största delen, cirka 42 %, var helt av samma åsikt om att de gör det gärna och den näststörsta delen delvis av samma åsikt. Cirka 23 % av studerandena var delvis eller helt av annan åsikt om påståendet. Studerandenas åsikter om att umgås med svenskspråkiga synliggörs i figur 12.

Figur 12 De finskspråkiga studerandenas åsikter om att umgås med svenskspråkiga

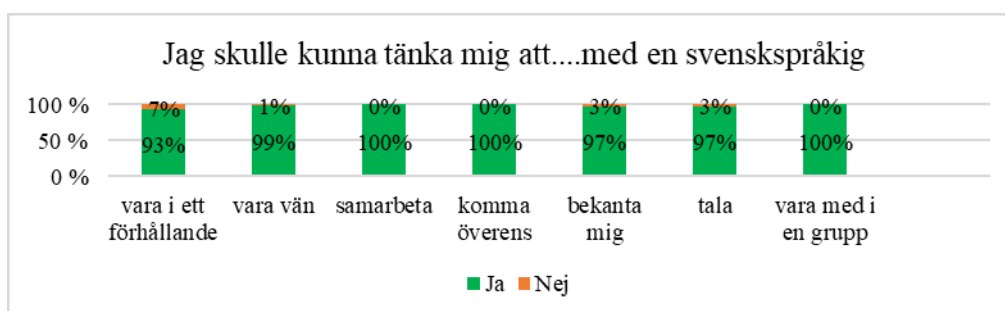
Nästan hälften (ca 48 %) av de svenskspråkiga studerandena var delvis av samma åsikt om påståendet att de umgås gärna med personer som talar finska med dem. Cirka 39 % av de svenskspråkiga studerandena var helt av samma åsikt. Endast några studerande var delvis eller helt av annan åsikt med påståendet. Då påståendet gällde svenskspråkigas tankar om att umgås med finskspråkiga allmänt taget var över hälften helt av samma åsikt om att de gör det gärna och cirka 35 % var delvis av samma åsikt. Endast en studerande var helt av annan åsikt med påståendet (se figur 13).

Figur 13 De svenskspråkiga studerandenas åsikter om att umgås med finskspråkiga

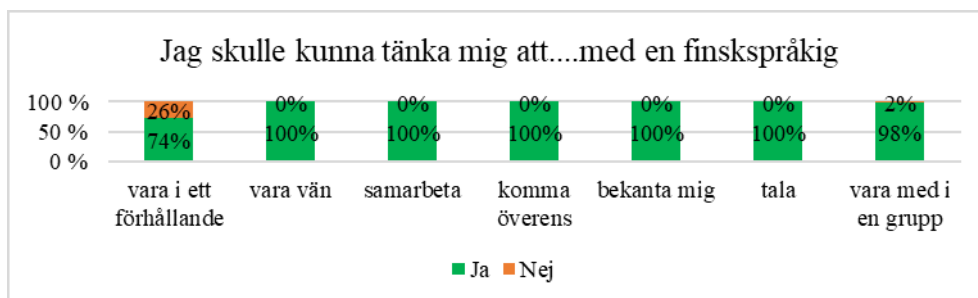
I frågegruppen 44. utredde jag om studerandena skulle kunna tänka sig att ha olika relationer med talare av det andra inhemska språket. Jag fick inspiration till frågan av Bogardus Social distance scale. Frågegruppen inleddes från de närmaste relationerna: *jag skulle kunna tänka mig att vara i ett förhållande med en svenskspråkig/finskspråkig*, och slutade med mer avlägsna relationer: *jag skulle kunna tänka mig att vara med i en grupp där åtminstone en medlem är finskspråkig* (Oskamp & Schultz 2004: 47).

Alla finskspråkiga studerande skulle kunna samarbeta med en svenskspråkig, komma överens med en svenskspråkig och vara med i en grupp där åtminstone en medlem är svenskspråkig. Cirka 7 % av de finskspråkiga studerandena skulle inte kunna tänka sig att vara i ett förhållande med en svenskspråkig, en studerande skulle inte kunna vara vän med en svenskspråkig, cirka 3 % skulle inte kunna tänka sig att bekanta sig med en svenskspråkig och cirka 3 % att de inte skulle kunna tänka sig att tala med en svenskspråkig (se figur 14).

Figur 14 De finskspråkiga studerandenas tankar om att ha relationer med svenskspråkiga

Alla svenskspråkiga studerande skulle kunna tänka sig att vara vän med en finskspråkig, samarbeta med en finskspråkig, komma överens med en finskspråkig och tala med en finskspråkig. Cirka 26 % av dem skulle inte kunna tänka sig att vara i ett förhållande med en finskspråkig och en skulle inte kunna tänka sig att vara med i en grupp där åtminstone en medlem är finskspråkig (se figur 15).

Figur 15 De svenskspråkiga studerandenas tankar om att ha relationer med finskspråkiga

Den största delen av studerandena i båda språkgrupperna, sammanlagt cirka 91 % av de finskspråkiga och cirka 74 % av de svenskspråkiga studerandena, skulle kunna tänka sig att ha alla typer av relationer som ingick i frågegruppen med talare av det andra inhemska

språket. Frågan om studerandena skulle kunna tänka sig att vara i ett förhållande med en talare av det andra inhemska språket fick mest nekande svar av både de finskspråkiga och svenskspråkiga studerandena om än största delen av studerandena i båda språkgrupperna svarade jakande också på den ifrågavarande frågan.

4.3 Samband mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras attityder till det andra inhemska språket

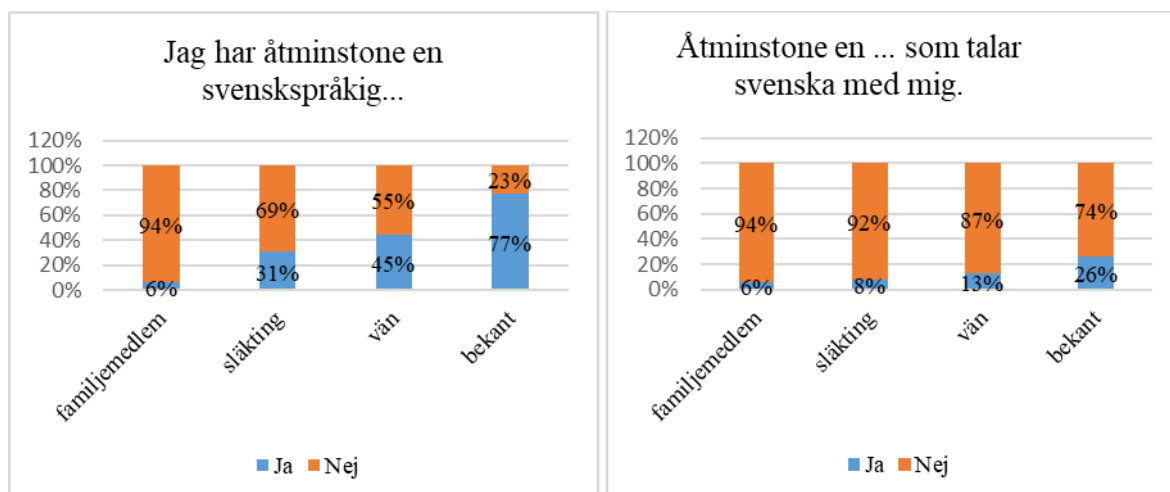
I detta avsnitt utreder jag möjliga korrelerande faktorer med högskolestuderandenas attityder till det andra inhemska språket. Som jag nämnde redan tidigare framkommer det i Pitkänen och Westinens (2017: 4) undersökning att antalet kontakter till svenskspråkiga hade en inverkan på de finskspråkigas attityder till det svenska språket och svenskspråkiga. Enligt undersökningen hade därutöver kunskaperna i svenska en anknytning till de finskspråkigas attityder till språket. De som hade starka kunskaper i språket hade positiva attityder medan de som hade svaga kunskaper hade negativare attityder till svenskan. (Pitkänen & Westinens 2017: 4) Dessutom har bland annat Väistö (2017: 13f.) och Tankesmedjan Magma (2015: 14f.) tagit fram möjligheten att problemet hos finskspråkiga som verkar ha negativa attityder till det svenska språket kan i verkligheten vara den obligatoriska undervisningen, inte själva språket.

Först utreder jag om kontakterna till det andra inhemska språket korrelerar med studerandes attityder till det andra inhemska språket. Sedan diskuterar jag studerandenas kunskaper i det andra inhemska språket och söker efter möjliga korrelationer mellan språkkunskaperna och attityderna till språket. Till sist undersöker jag möjliga korrelationer mellan studerandenas attityder till den obligatoriska svenskundervisningen och deras attityder till själva språket.

4.3.1 Korrelationer mellan studerandes kontakter till talare av det andra inhemska språket och deras attityder till det andra inhemska språket

Endast cirka 6 % av de finskspråkiga studerandena hade någon svenskspråkig familjemedlem men ungefär en tredjedel (ca 31 %) någon svenskspråkig släkting. Cirka

45 % hade åtminstone en svenskspråkig vän och cirka 77 % någon svenskspråkig bekant. Andelen finskspråkiga studerande som hade åtminstone någon som talar svenska med dem var betydligt mindre; endast cirka 6 % hade åtminstone en familjemedlem, cirka 8 % en släkting, cirka 13 % en vän och cirka 26 % en bekant som skulle göra det (se figur 16).

Figur 16 De finskspråkiga studerandenas svenskspråkiga kontakter

Att de finskspråkiga studerandena hade någon svenskspråkig bekant korrelerade svagt med deras attityder till vikten av språket för dem själva ($r=,316$) Att de hade en bekant som talar svenska med dem korrelerade svagt positivt med deras åsikter om att alla finländarna borde kunna ($r=,345$) eller studera ($r=,358$) svenska, samt med deras åsikter om språket är mer vackert än fult ($r=,342$) och mer nyttigt än onyttigt ($r=,308$) (se tabell 4).

Tabell 4 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas kontakter till svenskspråkiga och deras attityder till det svenska språket

	A)		B)		C)		D)		E)		F)		G)		H)	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
1)	-,009	,928	,149	,138	-,018	,859	,210	,035	-,009	,928	,150	,134	,094	,349	,277	,005
2)	,033	,744	,235	,018	,133	,184	,316	,001	,099	,322	,135	,177	,230	,020	,263	,008
3)	,021	,832	,203	,042	,076	,449	,240	,016	,096	,341	,133	,184	,208	,037	,298	,002
4)	-,141	,141	,211	,034	,047	,644	,176	,078	,120	,232	,049	,626	,194	,052	,345	,0004
5)	-,021	,833	,205	,040	,130	,193	,269	,006	,130	,196	,173	,083	,247	,013	,358	,0002
6)	,178	,075	,174	,082	,116	,249	,152	,129	,039	,701	,289	,003	,190	,057	,342	,0005
7)	,058	,567	,131	,131	-,047	,639	-,063	,533	-,044	,665	,171	,088	-,085	,401	,226	,023
8)	-,017	,866	,205	,040	,001	,995	,190	,057	,069	,493	,118	,239	,075	,455	,138	,168
9)	,042	,677	,158	,115	,134	,183	,289	,003	,076	,449	,119	,236	,249	,012	,308	,002

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

* De finskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till svenskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i svenska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i svenska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna svenska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera svenska

Jag har åtminstone...

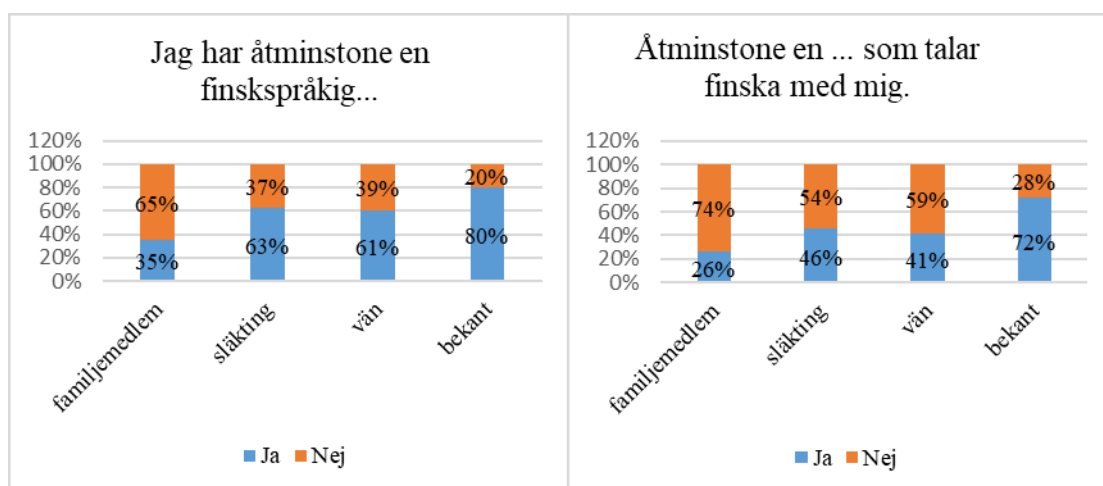
- A) en svenskspråkig familjemedlem
- B) en svenskspråkig släkting
- C) en svenskspråkig vän
- D) en svenskspråkig bekant
- E) en familjemedlem som talar svenska med mig
- F) en släkting som talar svenska med mig
- G) en vän som talar svenska med mig
- H) en bekant som talar svenska med mig

Studerandena anser att svenska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

Att finskspråkiga hade kontakter med svenskspråkiga hade således inte höga korrelationer med deras attityder. De svaga korrelationerna som förekom gällde studerandenas svenskspråkiga bekanta eller bekanta som talar svenska med studerandena.

Av de svenskspråkiga studerandena hade cirka 35 % åtminstone en finskspråkig familjemedlem och cirka 63 % hade någon finskspråkig släkting. Cirka 61 % av dem hade åtminstone en finskspråkig vän och cirka 80 % någon finskspråkig bekant. En något mindre del av dem hade någon att tala finska med, dock emellertid hade den största delen, cirka 72 % åtminstone en (se figur 17).

Figur 17 De svenskspråkiga studerandenas finskspråkiga kontakter

De högsta korrelationerna med tanke på de svenskspråkigas kontakter till talare av det andra inhemska språket gällde studerandenas åsikter om finskans lätthet. Det fanns en medelhög positiv korrelation mellan studerandenas åsikter om de anser att finskan är ett lätt eller svårt språk och att de hade åtminstone en finskspråkig familjemedlem ($r=,505$), att de hade åtminstone en familjemedlem som talar finska med dem ($r=,607$) eller en släkting som talar finska med dem ($r=,620$). En låg positiv korrelation fanns mellan studerandenas åsikter om finskans lätthet och att de hade åtminstone en finskspråkig släkting ($r=0,375$) eller en vän som talar finska med dem ($r=,362$) (se tabell 5).

Därutöver fanns det låga positiva korrelationer mellan de svenskspråkiga studerandenas explicita attityder till det finska språket och att de hade en finskspråkig vän ($r=,305$) eller en finskspråkig bekant ($r=,336$), samt mellan deras attityder till vikten av kunskaperna i språket för dem själva och att de hade en finskspråkig bekant ($r=,377$), en familjemedlem som talar finska med dem ($r=,301$), en släkting som talar finska med dem ($r=,318$), en vän som talar finska med dem ($r=,495$) eller en bekant som talar finska med dem ($r=,386$).

Tabell 5 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas kontakter till finskspråkiga och deras attityder till det finska språket

	A)		B)		C)		D)		E)		F)		G)		H)	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
1)	,170	,259	,101	,504	,305	,039	,336	,022	,289	,051	,283	,056	,274	,066	,202	,177
2)	,166	,272	,167	,266	,133	,379	,377	,010	,301	,042	,318	,031	,495	,000	,386	,008
3)	,189	,207	-,017	,913	,152	,313	,009	,952	,116	,443	,229	,125	,294	,047	,144	,34
4)	,178	,237	,097	,522	,039	,797	-,026	,863	,122	,419	,208	,165	,179	,234	,085	,577
5)	-,213	,156	-,048	,751	,102	,5	,162	,281	,074	,624	,095	,531	,152	,314	,090	,554
6)	,117	,438	,147	,329	,159	,291	-,003	,983	,187	,214	-,034	,822	,114	,45	-,078	,605
7)	,115	,445	,167	,268	,175	,246	,107	,477	,168	,264	-,025	,87	,083	,585	-,057	,708
8)	,505	,000	,375	,010	,179	,235	,230	,124	,607	,000	,620	,000	,362	,013	,260	,081
9)	,159	,292	,255	,087	,066	,665	-,044	,771	,256	,086	,171	,255	,211	,16	-,006	,966

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*De svenskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till det finska språket
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i finska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i finska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna finska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera finska

Studerandena anser att finska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

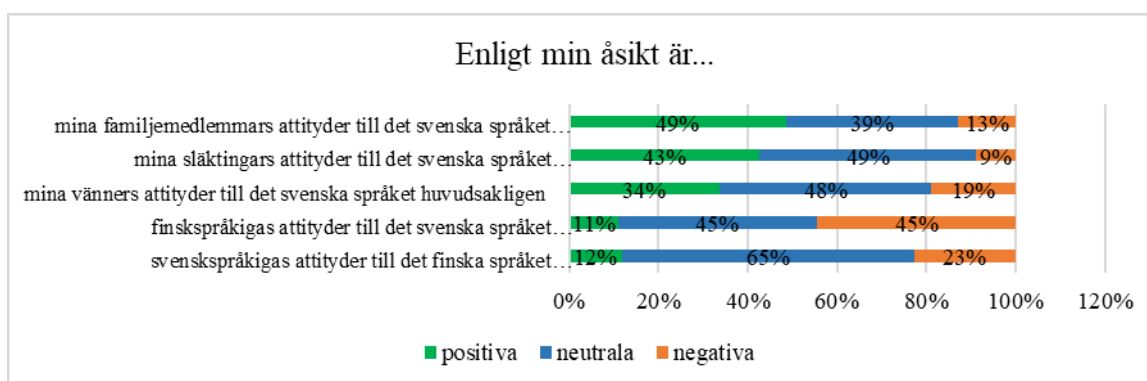
Jag har åtminstone...

- A) en finskspråkig familjemedlem
- B) en finskspråkig släkting
- C) en finskspråkig vän
- D) en finskspråkig bekant
- E) en familjemedlem som talar finska med mig
- F) en släkting som talar finska med mig
- G) en vän som talar finska med mig
- H) en bekant som talar finska med mig

Således ansåg de svenskspråkiga som hade vissa finskspråkiga kontakter eller kontakter som talar finska med dem oftare att det finska språket är mer lätt än svårt. En aning fler svenskspråkiga hade positivare attityder till det finska språket om de hade några kontakter med finskspråkiga personer. Kunskaperna i det finska språket kändes också viktigare för något fler svenskspråkiga som hade någon finskspråkig kontakt än för dem som inte hade det.

4.3.2 Korrelationer mellan attityder till det andra inhemska språket i studerandenas bekantskapskrets samt hos finländare allmänt taget och studerandenas egna attityder

Av de finskspråkiga studerandena ansåg ungefär hälften (ca 49 %) sina familjemedlemmars attityder till det svenska språket vara positiva. Cirka 39 % ansåg sina familjemedlemmars attityder vara neutrala och cirka 13 % (13 studerande) negativa. Andelen studerande som upplevde sina släktingars attityder vara positiva var cirka 43 %, andelen som upplevde sina släktingars attityder vara neutrala var cirka 49 % och negativa cirka 9 %. När det gällde studerandenas vänners attityder ansåg cirka 34 % de vara positiva, cirka 48 % de vara neutrala och cirka 19 % de vara negativa. Finskspråkigas attityder till det svenska språket ansåg cirka 11 % (11 studerande) av de finskspråkiga studerandena vara positiva, cirka 45 % ansåg finskspråkigas attityder vara neutrala och en lika stor andel de vara negativa. Cirka 12 % av studerandena ansåg i sin tur svenskspråkigas attityder till det finska språket vara positiva, cirka 65 % neutrala och cirka 23 % negativa. De finskspråkiga studerandenas uppfattningar om sina bekantskapers och finländares attityder till det andra inhemska språket tydliggörs i figur 18.

Figur 18 De finskspråkiga studerandenas uppfattningar om andra personers attityder till det andra inhemska språket

De finskspråkiga studerandenas uppfattningar om såväl sina familjemedlemmars, släktingars som vänners attityder till det inhemska språket hade en svag korrelation såväl med deras attityder till det svenska språket, deras attityder till vikten av språket för dem själva och allmänt taget, deras åsikter om språket är ett mer vackert eller fult språk som

om det är ett mer nyttigt eller onyttigt språk. Därutöver hade familjemedlemmarnas attityder en medelhög korrelation med studerandenas attityder till det svenska språket ($r=,501$). Medelvärdet för alla korrelationer som gällde familjemedlemmars attityder till det svenska språket var ,441, medelvärdet för korrelationerna som gällde släktingarnas attityder var ,404 och medelvärdet för korrelationerna som gällde vännernas attityder var ,350. Dessutom fanns det en svag korrelation mellan studerandenas upplevelse av finskspråkigas attityder till svenska och deras åsikter om svenskan är ett mer vackert eller fult språk ($r=,302$) (se tabell 6).

Tabell 6 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas uppfattningar om attityder till det svenska språket hos andra och deras attityder till svenska

	A)		B)		C)		D)		E)	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
1)	,501	,000	,369	,000	,432	,000	,280	,005	,094	,347
2)	,416	,000	,425	,000	,327	,001	,151	,133	,161	,108
3)	,421	,000	,401	,000	,352	,000	,239	,016	,176	,078
4)	,455	,000	,409	,000	,323	,001	,260	,009	,189	,058
5)	,481	,000	,462	,000	,366	,0002	,164	,102	,147	,142
6)	,330	,001	,324	,001	,327	,001	,302	,002	,123	,221
7)	,049	,630	,059	,559	,175	,081	,178	,075	,084	,402
8)	,257	,010	,290	,003	,172	,085	-,032	,751	,019	,853
9)	,480	,000	,442	,000	,320	,001	,187	,061	,132	,189

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*De finskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till svenskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i svenska för dem själva
- 3) attityd*er till vikten av kunskaperna i svenska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna svenska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera svenska

Studerandenas uppfattningar om...

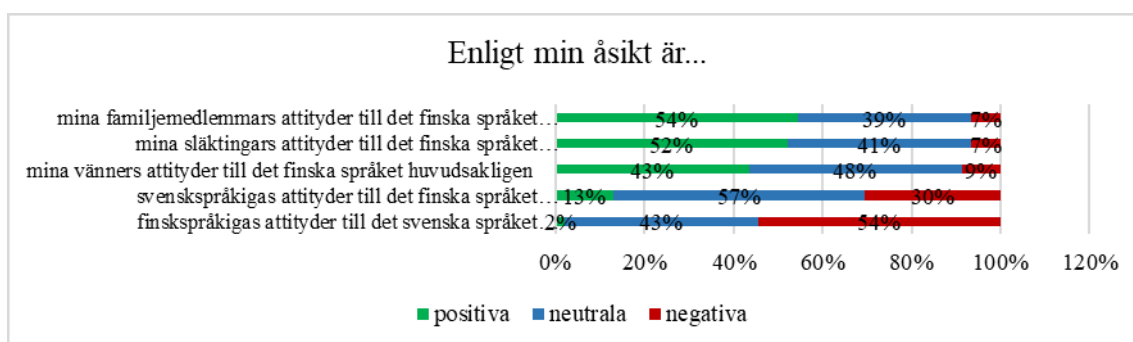
- A) sina familjemedlemmars attityder till svenska
- B) sina släktingars attityder till svenska
- C) sina vänners attityder till svenska
- D) finskspråkigas attityder till svenska
- E) svenskspråkigas attityder till finska

Studerandena anser att svenska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

Attityderna som de finskspråkiga studerandena ansåg finnas i deras bekantskapskrets samt hos finländarna i allmänhet till det svenska språket korrelerade oftare och tydligare med studerandenas egna attityder än det att studerandena hade någon svenskspråkig relation. Den högsta korrelationen, en medelhög korrelation, fanns mellan de finskspråkiga studerandenas familjemedlemmars attityder och studerandenas egna attityder; de finskspråkiga studerandena vars familjemedlemmars attityder var positivare till det svenska språket hade oftare också själv positiva attityder till det.

Av de svenskspråkiga studerandena ansåg cirka 54 % sina familjemedlemmars attityder till finska vara positiva, cirka 39 % deras attityder vara neutrala och cirka 7 % (3 studerande) deras attityder vara negativa. Cirka 52 % av studerandena ansåg sina släktingars attityder till finska vara positiva, cirka 41 % ansåg sina släktingars attityder vara neutrala och cirka 7 % (3 studerande) negativa. Andelen svenskspråkiga studerande som ansåg sina vänners attityder vara positiva var cirka 43 %, neutrala cirka 48 % och negativa cirka 9 % (4 studerande). Gällande svenskspråkigas attityder i allmänhet till det finska språket ansåg cirka 13 % attityderna vara positiva, cirka 57 % attityderna vara neutrala och cirka 30 % de vara negativa. En svenskspråkig studerande ansåg finskspråkigas attityder till svenska vara positiva. Cirka 43 % i sin tur ansåg finskspråkigas attityder vara neutrala och cirka 54 % deras attityder vara negativa. Detta tydliggörs i figur 19.

Figur 19 De svenskspråkiga studerandenas uppfattningar om andra personers attityder till det andra inhemska språket

De svenskspråkiga studerandenas uppfattningar om sina familjemedlemmars attityder till finska hade en svag positiv korrelation med deras attityder till finska ($r=,402$). Deras

uppfattningar om sina släktingars attityder till finska korrelerade svagt positivt med deras attityder till det finska språket ($r=.325$), deras attityder till vikten av finskkunskaper för dem själva ($r=.305$) och deras åsikter om alla finländarna borde kunna finska ($r=.363$). Det fanns en svag positiv korrelation också mellan studerandenas uppfattningar om sina vänners attityder till det finska språket och deras attityder till vikten av finskkunskaperna allmänt taget ($r=.301$) (se tabell 7).

Tabell 7 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas uppfattningar om attityder till det finska språket hos andra och deras attityder till finska

	A)		B)		C)		D)		E)	
	r	p	r	p	r	p	r	p	R	p
1)	,402	,006	,325	,027	,221	,14	,099	,099	,185	,219
2)	,140	,352	,305	,039	,263	,077	-,016	,916	-,002	,988
3)	-,002	,988	,186	,217	,301	,042	,192	,201	,183	,224
4)	,278	,062	,363	,013	,197	,19	,277	,062	,096	,526
5)	,215	,152	,077	,612	,214	,214	,049	,748	-,194	,198
6)	-,006	,97	,168	,265	,088	,56	,019	,899	,290	,051
7)	,114	,452	,157	,297	,052	,73	,025	,867	,250	,094
8)	,189	,21	,161	,287	,079	,603	-,099	,512	-,103	,497
9)	,250	,093	,284	,056	,296	,046	,116	,443	,120	,427

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*De svenskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till finskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i finska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i finska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna finska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera finska

Studerandenas uppfattningar om...

- A) sina familjemedlemmars attityder till finska
- B) sina släktingars attityder till finska
- C) sina vänners attityder till finska
- D) finskspråkigas attityder till finska
- E) finskspråkigas attityder till svenska

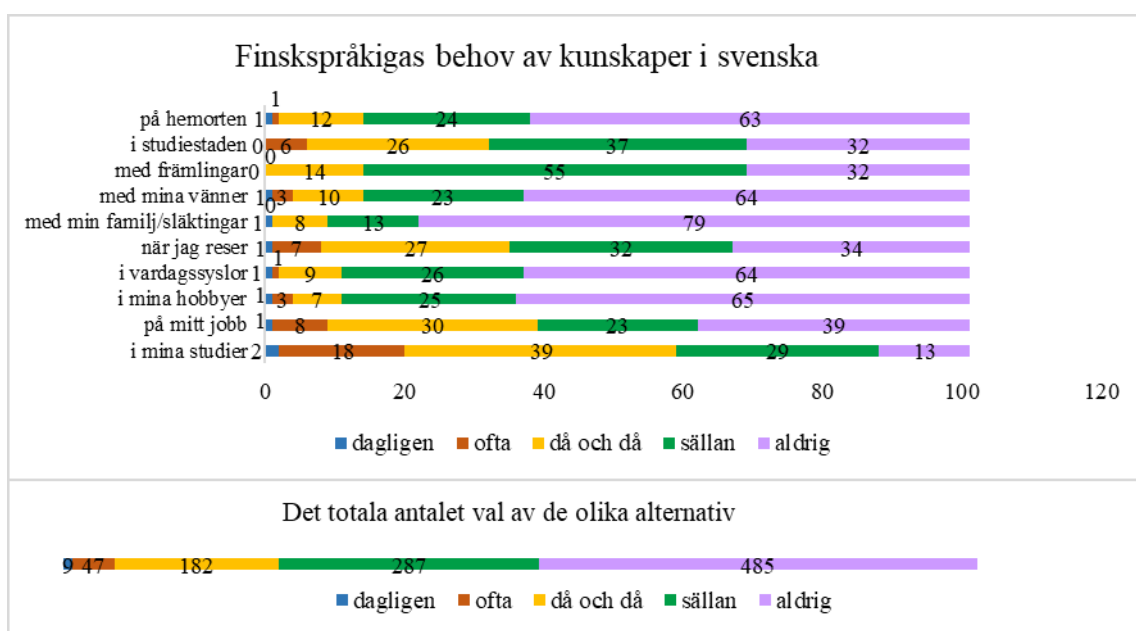
Studerandena anser att finska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 1) mjukt - hårt språk
- 1) lätt - svårt språk
- 2) nyttigt - onyttigt språk

Det fanns således några korrelationer mellan attityderna i de svenskspråkiga studerandenas bekantskapskrets, samt hos finländare allmänt taget och studerandenas egna attityder. Korrelationerna var dock relativt svaga. Den högsta korrelationen var mellan de svenskspråkiga studerandenas familjemedlemmars attityder till det finska språket och studerandenas egna attityder till det.

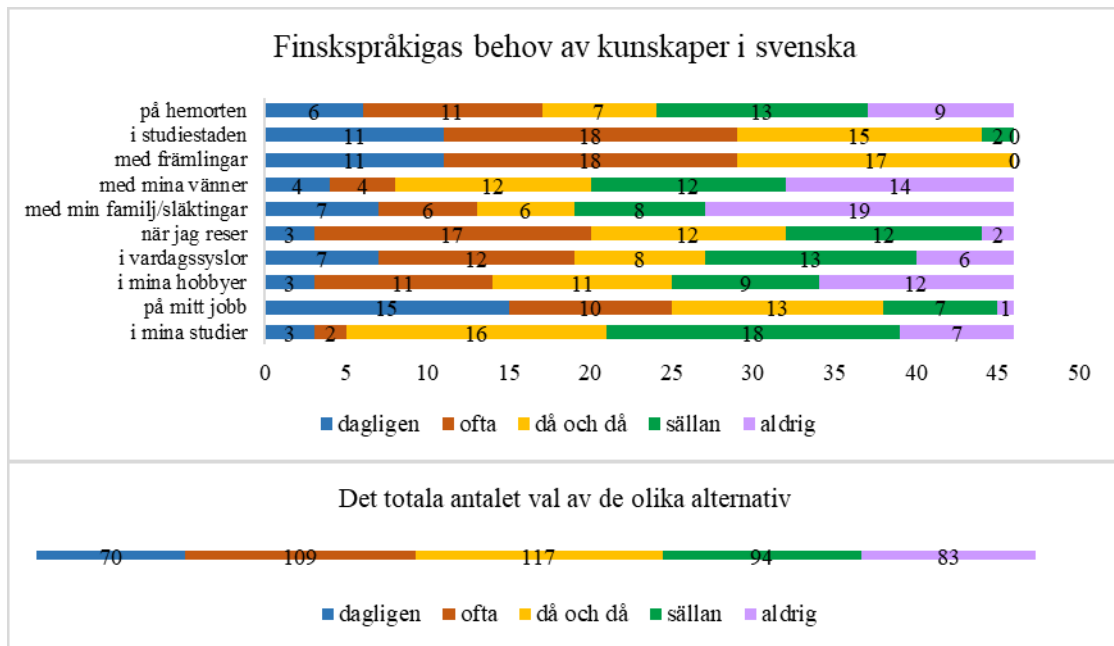
4.3.3 Korrelationer mellan studerandenas behov av kunskaper i det andra inhemska språket och deras attityder till det

I figur 20 tydliggörs de finskspråkiga studerandenas behov av svensk kunskaper samt hur många gånger alternativen mellan dagligen och aldrig valdes av studerandena. Alternativet dagligen valdes sällan av finskspråkiga studerande (9 gånger) för de olika situationer som angavs i enkäten och ingen av de finskspråkiga studerandena svarade att de skulle behöva kunskaper i svenska dagligen med främlingar eller i sin studiestad. Några studerande, 18 som mest då frågan gällde deras studier, valde alternativet ofta. Alternativet ofta valdes också oftare då frågan gällde jobb, resande och studiestad. Näst mest understöd fick alternativet då och då; studerandena behövde kunskaper i svenska då och då i sina studier, på sina jobb, när de reser och i sina studiestäder. För de flesta situationerna, platserna eller personerna valde de finskspråkiga studerandena alternativet sällan eller aldrig.

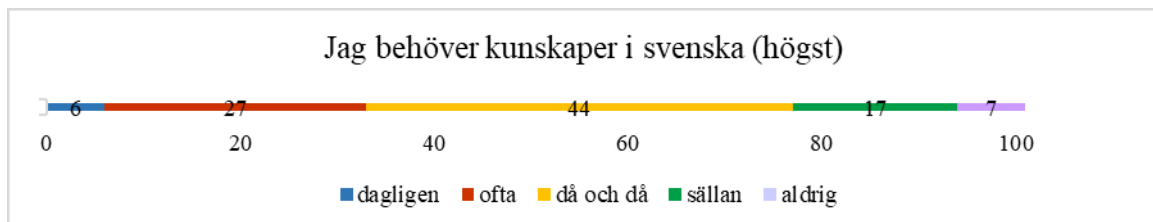
Figur 20 De finskspråkiga studerandenas behov av kunskaper i svenska

I figur 21 tydliggörs de svenskspråkiga studerandenas behov av finskkunskaper i olika situationer och ställen samt hur många gånger alternativen mellan dagligen och aldrig valdes av studerandena. Alternativet dagligen valdes mest sällan (70 gånger) och alternativet aldrig näst mest sällan (83 gånger). Alternativet dagligen valdes dock åtminstone av någon av studerandena för varje situation, plats eller person. Därutöver valde största delen av de svenskspråkiga studerandena alternativet dagligen då frågan gällde deras jobb. Ingen av studerandena svarade att de aldrig skulle behöva kunskaper i finska med främlingar eller i sin studiestad. Alternativet då och då fick mest understöd av de svenskspråkiga studerandena, och det valdes 117 gånger, och alternativet ofta näst mest, då det valdes 109 gånger. I de flesta olika situationer och platser samt med olika personer behöver åtminstone någon av de svenskspråkiga studerandena finska såväl dagligen, ofta, då och då, sällan som aldrig.

Figur 21 De svenskspråkiga studerandenas behov av kunskaper i finska

För att få veta om det finns en korrelation mellan hur ofta studerandena behöver kunskaper i svenska och deras attityder till språket utredde jag hur många av studerandena svarade att de behöver kunskaper i svenska dagligen åtminstone i någon situation, plats eller med någon person, hur många som behöver kunskaper i språket ofta men inte dagligen, hur många inte ofta eller dagligen men då och då och hur många endast sällan i åtminstone i någon situation, plats eller med någon person, samt hur många behöver aldrig svenska. Cirka 44 % av de finskspråkiga studerandena svarade att de behöver kunskaper i svenska högst då och då, cirka 27 % att de behöver kunskaper i språket ofta och cirka 6 % att de behöver dem dagligen. Kunskaper i svenska behöver sällan cirka 17 % av studerandena och aldrig cirka 7 %. Detta tydliggörs i figur 22.

Figur 22 Det högsta behovet av svensk kunskaper hos de finskspråkiga studerandena

Av de svenskspråkiga studerandena behöver cirka 52 % kunskaper i finska åtminstone i någon situation, plats eller med någon person. Cirka 37 % behöver kunskaper i språket ofta och cirka 11% då och då åtminstone i någon situation, plats eller med någon person. Ingen av de svenskspråkiga studerandena använder finska endast sällan eller aldrig (se figur 23).

Figur 23 Det högsta behovet av finskkunskaper hos de svenskspråkiga studerandena

Det fanns flera betydliga korrelationer mellan finskspråkigas behov av kunskaper i svenska i olika situationer, platser eller med olika personer och deras attityder till svenska. Korrelationen var medelhög och positiv gällande de finskspråkigas attityder till vikten av kunskaperna i svenska för dem själva ($r=,645$) och allmänt taget ($r=,697$), deras åsikt om att alla finländarna borde studera svenska ($r=,590$) och om språket är mer nyttigt eller onyttigt ($r=,591$). Därutöver fanns det en svag positiv korrelation mellan studerandenas behov av kunskaper i svenska och deras attityd till språket ($r=,444$), åsikt om alla finländarna borde kunna svenska ($r=,436$), samt om språket är mer lätt eller svårt ($r=,326$) (se tabell 8).

Tabell 8 Korrelationerna mellan studerandenas behov av svenskkunskaper i olika situationer och ställen och deras attityder till det andra inhemska språket

	De finskspråkigas användning av svenska i olika situationer och ställen		De svenskspråkigas användning av finska i olika situationer och ställen	
	r	p	r	p
1)	,444	,000	,242	,105
2)	,645	,000	,575	,000
3)	,697	,000	,115	,447
4)	,436	,000	,130	,389
5)	,590	,000	,052	,732
6)	,227	,0222	-,065	,668
7)	-,137	,171	-,133	,379
8)	,326	,001	,348	,018
9)	,591	,000	,153	,31

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*Studerandenas...

- 1) explicita attityder till det andra inhemska språket
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna det andra inhemska språket
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera det andra inhemska språket

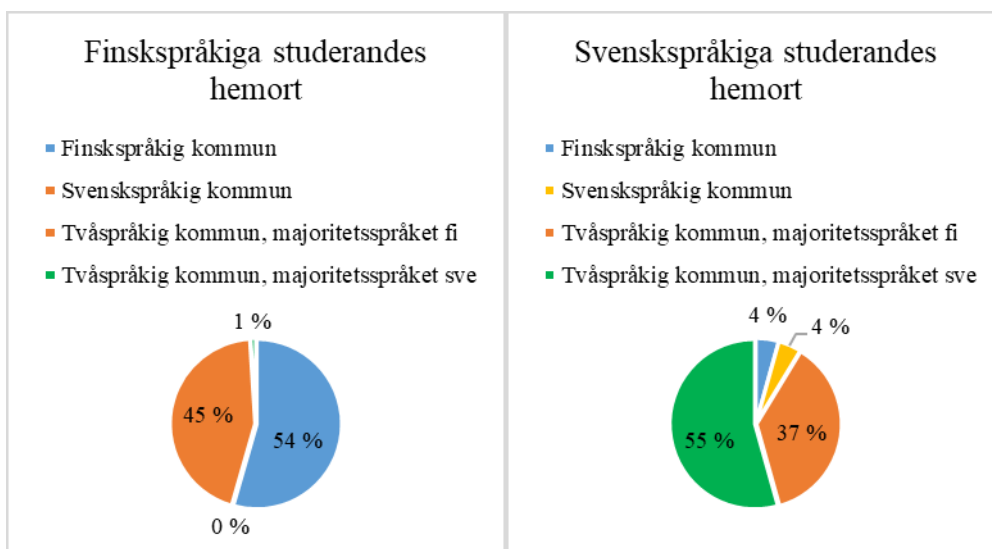
Studerandena anser att det andra inhemska språket är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

Det fanns en mellan hög positiv korrelation mellan de svenskspråkiga studerandenas behov av finskkunskaper i olika situationer och ställen och deras attityder till vikten av kunskaperna i finska för dem själva ($r = ,575$). Därtill fanns det en låg positiv korrelation mellan deras behov av finskkunskaper och deras åsikter om finska är ett lätt eller svårt språk ($r = ,348$) (se Tabell 8 ovan).

4.3.4 Korrelationer mellan den språkliga fördelningen på studerandenas hem- och studieort och deras attityder till det andra inhemska språket

Studerandena som deltog i undersökningen angav olika orter till sina hemorter. Jag delade de olika hemorterna först till kommuner för att kunna dela dem i en- och tvåspråkiga med hjälp av Statistikcentralens statistik. De finskspråkiga studerandena kom från olika kommuner runtomkring i Finland. Ungefär hälften (ca 54 %) av de finskspråkiga studerandena kom från enspråkigt finska kommuner och cirka 46 % från tvåspråkiga kommuner varav en kom från en kommun där majoritetsspråket är svenska och resten från kommuner där majoritetsspråket är finska. De svenskspråkiga studerandena kom huvudsakligen från kustområden. Största delen av dem (ca 55 %) från tvåspråkiga kommuner där majoritetsspråket är svenska. Från tvåspråkiga kommuner där majoritetsspråket är finska kom cirka 37 % av de svenskspråkiga studerandena, från enspråkigt finskspråkiga kommuner cirka 4 %, och från Åland, som är ett enspråkigt svenskt område, kom 4 % av de svenskspråkiga studerandena. Fördelningen av studerandenas hemkommuner till enspråkiga och tvåspråkiga synliggörs i figur 24.

Figur 24 Studerandenas hemkommuner enligt den språkliga fördelningen

Jag ville inte endast undersöka om kommunens tvåspråkighet påverkar studerandenas svar eftersom andelen svenskspråkig befolkning i vissa tvåspråkiga kommuner där majoritetsspråket är finska är mycket liten; exempelvis 2,4 % i Vanda. I sådana kommuner kommer de finskspråkiga möjligen i kontakt med svenskspråkiga nästan lika

ofta som finskspråkiga i enspråkigt finska kommuner. Å andra sidan är andelen svenskspråkiga 4,4 % i St. Karins som räknas till en enspråkigt finsk kommun. (Tilastokeskus 2018; Tilastokeskus 2019a) Jag vill dock också utreda om den officiella tvåspråkigheten på studerandenas hemkommuner har en korrelation med deras attityder till det andra inhemska språket. Detta är jag intresserad av eftersom i en undersökning om studerandes attityder till galiciskan, som jag nämnde i avsnitt 3.3, hade det upptäckts en förbättring i attityderna till språket hos studerandena efter att språket hade erkänts till ett officiellt språk inom regionen (González-Riaño et al. 2019: 756).

För att kunna utreda om det finns en korrelation mellan hemkommunens språkliga förhållanden och studerandenas attityder delade jag studerandenas hemkommuner i grupper enligt det procentuella antalet svenskspråkig befolkning i dem. Största delen (ca 96 %) av de finskspråkiga studerandena kommer från kommuner där svenskspråkigas andel utgör under 11 % av befolkningen och största delen (ca 59 %) av svenskspråkiga i sin tur från kommuner där svenskspråkigas andel är över 50 %. Grupperingen tydliggörs i tabell 9.

Tabell 9 De språkliga förhållandena i studerandenas hemkommuner

Andelen svenskspråkig befolkning i kommunerna (x)	Antalet finskspråkiga studerande som kommer från kommunerna	Andelen svenskspråkig befolkning i kommunen (x)	Antalet svenskspråkiga studerande som kommer från kommunerna
x < 11 %	97 (ca 96 %)	x < 11 %	8 (ca 17 %)
11 % < x < 22 %	2 (ca 2 %)	11 % < x < 22 %	0
22 % < x < 33 %	1 (ca 1 %)	22 % < x < 33 %	8 (ca 17 %)
33 % < x < 44 %	0	33 % < x < 44 %	3 (ca 7 %)
x > 50 %	1 (ca 1 %)	x > 50 %	27 (ca 59 %)

Det fanns dock inte någon betydlig korrelation mellan den språkliga fördelningen på de finskspråkiga studerandenas hem- eller studieort och deras attityder till det svenska språket. Gällande de svenskspråkiga studerandena fanns det låga korrelationer mellan den språkliga fördelningen på deras studieort och deras attityd till det finska språket ($r=,406$),

samt deras attityder till vikten av det andra inhemska språket för dem själva ($r=.317$) och allmänt taget ($r=.362$). Studerandena, som studerade i staden där andelen finskspråkiga var större, hade således oftare mer positiva attityder till finska och ansåg det vara mer viktigt att kunna. I detta kan dock påverka andra möjliga aspekter; bland annat att studielinjerna vid Åbo Akademi i Vasa och Åbo Akademi i Åbo är olika. Därför kan inte direkta slutsatser dras ur resultaten (se tabell 10).

Tabell 10 Korrelationerna mellan den språkliga fördelningen på studerandenas hem-och studieorter och deras attityder till svenska

	A)		B)		C)		D)		E)		F)		G)		H)	
	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p
1)	-,140	,162	-,020	,84	-,033	,742	-,018	,858	,102	,499	,116	,442	,209	,164	,406	,005
2)	-,003	,971	,144	,151	,115	,115	,052	,606	,227	,129	,154	,307	,287	,534	,317	,032
3)	,031	,758	,121	,229	,072	,476	,138	,17	-,212	,157	-,138	,36	-,087	,566	,362	,122
4)	,041	,684	,172	,085	,169	,091	,070	,487	,030	,842	,122	,42	,013	,93	,111	,463
5)	,043	,667	,165	,1	,102	,312	,070	,488	,116	,442	,072	,634	,055	,719	,160	,289
6)	-,175	,081	-,213	,033	-,212	,033	-,034	,737	-,150	,32	-,028	,852	,025	,869	,141	,349
7)	,016	,877	-,144	,15	-,111	,271	,184	,065	-,205	,172	-,142	,345	-,038	,801	,137	,363
8)	,023	,817	,111	,269	,067	,504	-,093	,354	,020	,895	,068	,654	,069	,646	,279	,060
9)	-,041	,687	,065	,519	,018	,862	,130	,194	-,209	,164	-,064	,67	-,115	,444	,160	,29

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p<0,05$ och obetydlig om $p>0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*Studerandenas

- 1) explicita attityder till det andra inhemska språket
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna det andra inhemska språket
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera det andra inhemska språket

Studerandena anser att det andra inhemska språket är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

De finskspråkiga studerandenas...

- A) hemkommun
- B) hemkommun (testgruppering)
- C) hemkommun (tvåspråkighet)
- D) studieort

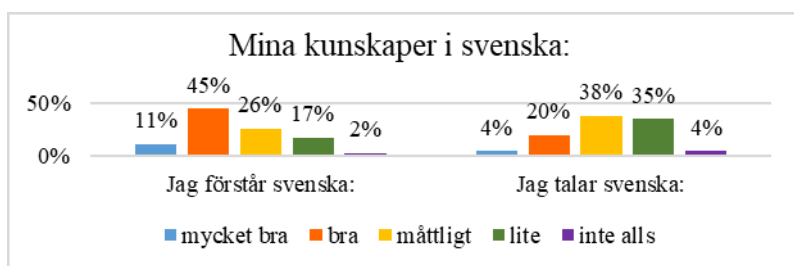
De svenskspråkiga studerandenas...

- E) hemkommun
- F) hemkommun (testgruppering)
- G) hemkommun (tvåspråkighet)
- H) studieort

Eftersom det fanns så få finskspråkiga studerande som kom från kommuner där andelen svenskspråkiga är större än 11 % och svenskspråkiga som kommer från kommuner där andelen svenskspråkiga är mindre än 50 % testade jag att gruppera studerandenas hemorter också på ett annat sätt. De finskspråkiga studerandena som kom från kommuner där svenskspråkiga utgör under 8 % delade jag i grupper med 2 procentenheters mellanrum och resten som en egen grupp. De svenskspråkiga studerandena som kom från kommuner där svenskspråkiga utgör över 50 % delade jag i grupper med 11 procentenheters mellanrum och resten som en egen grupp. Detta hade dock ingen signifikant inverkan på resultaten och därför valde jag att utelämna detta annorlunda grupperingssätt från analysen.

4.3.5 Korrelationer mellan studerandes kunskaper i det andra inhemska språket och deras attityder till det

Av de finskspråkiga studerandena ansåg cirka 45 % att de förstår finska bra. Cirka 11 % av dem ansåg att de förstår svenska mycket bra, cirka 26% ansåg att de förstår svenska måttligt, cirka 17 % att de förstår svenska lite och cirka 2% att de inte alls förstår svenska. Cirka 38 % av de finskspråkiga studerandena ansåg att de kan tala svenska finska måttligt. Cirka 4 % ansåg att de kan tala svenska mycket bra, cirka 20 % att de kan tala svenska bra, cirka 35 % att de kan tala svenska lite och cirka 4 % att de inte kan tala svenska alls. Figur 25 avbildar de finskspråkiga studerandenas kunskaper i svenska.

Figur 25 De finskspråkiga studerandenas kunskaper i svenska

Det fanns en hög positiv korrelation mellan de finskspråkiga studerandenas förståelse av svenska och deras attityder till vikten av kunskaperna i svenska både för dem själva ($r=,731$) och allmänt taget ($r=,705$). En medelhög korrelation fanns mellan studerandenas

förståelse av språket och deras attityder till det svenska språket ($r=,526$), deras åsikter om finländarna borde kunna ($r=,582$) eller studera ($r=,601$) svenska, samt deras åsikter om språket är mer lätt än svårt ($r=,533$) eller mer nyttigt än onyttigt ($r=,658$). Om språket ansågs vara vackert eller fult hade en svag positiv korrelation med studerandenas förståelse av svenska ($r=,336$) (se tabell 11)

De finskspråkigas förmåga att tala svenska hade en medelhög positiv korrelation med deras attityder till vikten av svenskkunskaperna för dem själva ($r=,597$) och allmänt taget ($r=,610$), samt med deras åsikter om språket är mer lätt eller svårt ($r=,521$). Därutöver fanns det en låg positiv korrelation mellan deras förmåga att tala och deras direkta attityd till det svenska språket ($r=,441$), deras åsikt om alla finländarna borde kunna ($r=,498$) eller studera ($r=,457$) svenska, samt deras åsikt om språket är mer ett vackert eller fult ($r=,311$) eller mer ett nyttigt eller onyttigt ($r=,450$) språk.

Tabell 11 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas kunskaper i svenska och deras attityder till språket

De finskspråkiga studerandenas	förståelse av svenska		kunskaper att tala svenska	
	r	p	r	p
1)	,526	,000	,441	,000
2)	,731	,000	,597	,000
3)	,705	,000	,610	,000
4)	,582	,000	,498	,000
5)	,601	,000	,457	,000
6)	,336	,001	,311	,002
7)	-,020	,843	-,031	,761
8)	,533	,000	,521	,000
9)	,658	,000	,450	,000

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

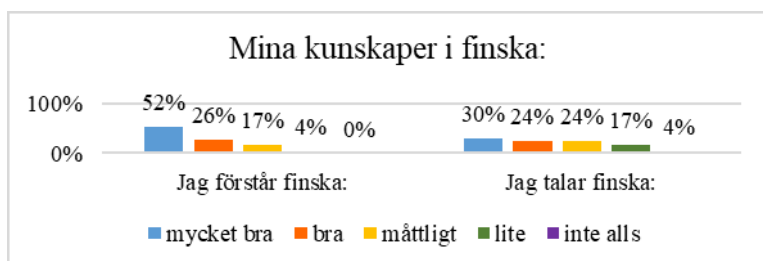
*De finskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till svenskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i svenska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i svenska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna svenska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera svenska

Studerandena anser att svenska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

Av de svenskspråkiga studerandena ansåg cirka hälften (ca 52 %) att de förstår finska mycket bra. Cirka 26 % anser att de förstår finska bra, cirka 17 % att de kan finska måttligt och cirka 4 % att de kan finska lite. Ingen av de svenskspråkiga studerandena anser att de inte skulle förstå finska alls. Den största delen, cirka 30 %, anser att de kan tala finska mycket bra, cirka 24 % att de kan tala finska bra, cirka 24 % att de kan tala finska måttligt, cirka 17 % att de kan tala finska lite och cirka 4 % att de inte alls kan tala finska. Figur 26 avbildar de svenskspråkiga studerandenas kunskaper i svenska.

Figur 26 De svenskspråkiga studerandenas kunskaper i finska

Det fanns en medelhög positiv korrelation mellan de svenskspråkiga studerandenas förståelse av det finska språket och deras attityder till vikten av finskkunskaper för dem själva ($r=,540$) och deras åsikter om finskan är ett mer lätt eller svårt språk ($r=,553$). En ännu högre positiv korrelation fanns mellan studerandenas förmåga att tala finska och deras attityder till vikten av finskkunskaperna för dem själva ($r=,670$) och deras åsikter om finskan är ett mer lätt eller svårt språk ($r=,690$). Både studerandenas förståelse av svenska ($r=,472$) och förmåga att tala svenska ($r=,475$) hade en låg positiv korrelation med deras direkta attityder till det finska språket (se tabell 12)

Tabell 12 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas kunskaper i finska och deras attityder till språket

De svenskspråkiga studerandenas...	förståelse av finska		kunskaper att tala finska	
	r	p	r	p
1)	,472	,001	,475	,001
2)	,540	,0001	,670	,000
3)	,132	,383	,213	,156
4)	,149	,324	,289	,051
5)	,125	,409	,200	,183
6)	,069	,648	,053	,726
7)	,058	,701	,074	,623
8)	,553	,000	,690	,000
9)	,051	,737	,117	,438

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*De svenskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till finskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i finska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i finska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna finska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera finska

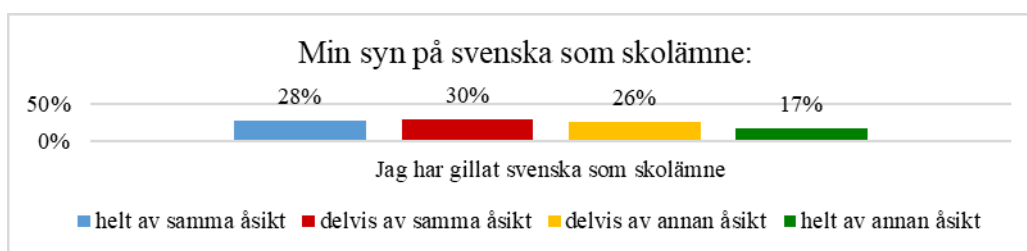
Studerandena anser att finska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

Således fanns det ett par höga, fler medelhöga och en låg korrelation mellan de finskspråkigas förståelse av svenska och deras attityder. Mellan de finskspråkigas kunskaper att tala och deras attityder fanns ett par medelhöga och flera låga korrelationer. Då det är fråga om de svenskspråkiga studerandena fanns det ett par medelhöga och en låg korrelation mellan både deras förståelse och kunskap att tala finska och deras attityder.

4.3.6 Korrelationer mellan studerandes syn på den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket och deras attityder till språket

De finskspråkiga studerandenas svar om sin syn på svenska som skolämne fördelades relativt jämnt på de fyra svarsalternativen men största delen av dem var delvis av samma åsikt med påståendet: *Jag har gillat svenska som skolämne*. En tydligt mindre andel, dock ändå cirka 17 %, av studerandena var helt av annan åsikt med påståendet och har således ogillat svenska som skolämne. Över hälften (ca 57 %) av studerandena var antingen delvis eller helt av samma åsikt med påståendet och har åtminstone i någon mån gillat svenska som skolämne. De finskspråkiga studerandenas syn på svenska som skolämne tydliggörs i figur 27.

Figur 27 Finskspråkiga studerandes syn på svenska som skolämne

De finskspråkiga studerandenas attityder till den obligatoriska svenskundervisningen hade en hög positiv korrelation såväl till deras attityder till vikten av svenskkunskaperna till dem själva ($r=,787$) och allmänt taget ($r=,765$) som deras åsikt om språket är mer ett nyttigt eller onyttigt språk ($r=,746$). Attityderna till den obligatoriska undervisningen hade en medelhög korrelation med studerandenas direkta attityder till det svenska språket ($r=,685$) samt deras åsikter om alla finländarna borde kunna ($r=,590$) eller studera ($r=,644$) svenska och en låg korrelation med studerandenas åsikter om språket är ett mer vackert eller fult språk ($r=,444$) eller om det är ett mer lätt eller svårt språk ($r=,468$) (se tabell 13).

Tabell 13 Korrelationerna mellan de finskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska svenskundervisningen och deras attityder till språket

De finskspråkiga studerandenas...	syn på den obligatoriska undervisningen i svenska	
	r	p
1)	,685	,000
2)	,787	,000
3)	,765	,000
4)	,590	,000
5)	,644	,000
6)	,444	,000
7)	,052	,604
8)	,468	,000
9)	,746	,000

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

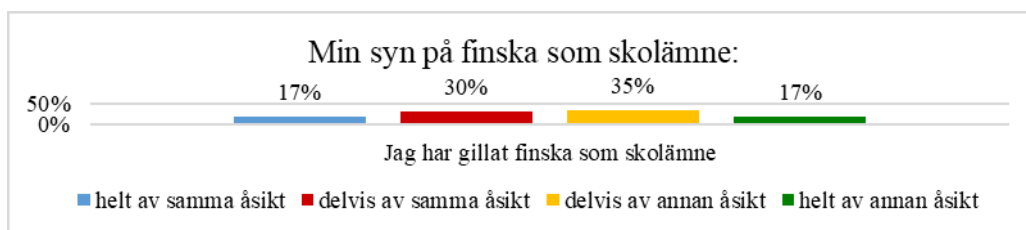
*De finskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till svenskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i svenska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i svenska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna svenska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera svenska

Studerandena anser att svenska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

Av de svenskspråkiga studerandena var ungefär en tredjedel (ca 35 %) delvis av annan åsikt med påståendet: *Jag har gillat finska som skolämne*, dock valdes svarsalternativet delvis av samma åsikt endast av två studerande färre till antalet. Lika många studerande var helt av samma och helt av annan åsikt med påståendet (ca 17 %). Cirka 48 % av de svenskspråkiga studerandena var helt eller delvis av samma åsikt med påståendet och har således gillat finska åtminstone i någon mån som skolämne. Lite över hälften (ca 52 %) har i sin tur varit mer av den motsatta åsikten. De svenskspråkiga studerandenas syn på finska som skolämne tydliggörs i figur 28.

Figur 28 Svenskspråkiga studerandes syn på finska som skolämne

De svenskspråkigas attityder till den obligatoriska finskundervisningen hade en medelhög positiv korrelation med deras direkta attityder till det finska språket ($r=,528$), samt deras åsikter om språket är mer ett lätt eller svårt språk ($r=,532$). Därutöver hade attityderna till den obligatoriska undervisningen en låg positiv korrelation med studerandenas attityder till vikten av kunskaperna i det finska språket för dem själva ($r=,450$), deras åsikter om språket är mer ett vackert eller fult språk ($r=,368$) eller mer ett mjukt eller hårt språk ($r=,319$) (se tabell 14).

Tabell 14 Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska finskundervisningen och deras attityder till språket

De svenskspråkiga studerandenas...	syn på den obligatoriska undervisningen i finska	
	R	p
1)	,528	,000
2)	,450	,002
3)	r	p
	,136	,367
4)	r	p
	,012	,935
5)	r	p
	,136	,367
6)	r	p
	,368	,012
7)	r	p
	,319	,031
8)	r	p
	,532	,000
9)	r	p
	,296	,045

* I alla p-värden har använts tvåsidigt test. Korrelationen är signifikant om $p < 0,05$ och obetydlig om $p > 0,05$ (Heikkilä 2014: 7).

* De betydliga korrelationerna är färglagda. Gul färg betyder låg korrelation, grön färg medelhög korrelation och lila hög korrelation.

*De svenskspråkiga studerandenas...

- 1) explicita attityder till finskan
- 2) attityder till vikten av kunskaperna i finska för dem själva
- 3) attityder till vikten av kunskaperna i finska allmänt taget
- 4) åsikter om påståendet: alla finländarna borde kunna finska
- 5) åsikter om påståendet: alla finländarna borde studera finska

Studerandena anser att finska är ett...

- 6) vackert - fult språk
- 7) mjukt - hårt språk
- 8) lätt - svårt språk
- 9) nyttigt - onyttigt språk

De högsta korrelationerna bland de finskspråkiga studerandena förekom mellan deras syn på den obligatoriska svenskundervisningen och deras attityder. Exempelvis ansåg flera av de finskspråkiga studerandena som hade gillat svenska som skolämne än de som inte hade gjort det att det är viktigt att kunna svenska. De svenskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska finskundervisningen hade också medelhöga och låga korrelationer med de svenskspråkigas attityder till finska. Bland annat de svenskspråkiga studerande som hade gillat finska som skolämne hade oftare positiva attityder till det finska språket.

5 SLUTDISKUSSION

Enligt fler undersökningar och artiklar har de finskspråkiga i Finland uttryckt negativa attityder till det svenska språket och den obligatoriska svenskundervisningen (se bl. a. Ekberg 2017; Grönlund 2011: 7–8; Pitkänen & Westinen 2017: 4, 13, 24; Väistö 2017: 15). Som jag nämnde i inledningen av denna avhandling finns det enligt mina egna erfarenheter varierande attityder också hos de svenskspråkiga till det finska språket och finskainläring även om jag inte har funnit undersökningar om det i lika stor omfattning som om de finskspråkigas attityder. Attityder till språk kan egentligen vara attityder till talare av språket och enligt Lindell (2016: 33) har både de finskspråkiga och de svenskspråkiga finländarna mött trakasserier eller diskriminering på grund av sitt språk (Mattfolk 2011: 38). Individens attityder till språk påverkas av språkattityder som uttrycks i omgivningen. Bland annat hurdana attityder individens familj, vänner, arbetskamrater och medier har till ett språk har en inverkan på utvecklingen av individens egna attityder till språket. Därutöver har individens egna erfarenheter en inverkan på hans attityder. (González-Riaño et al. 2019: 756; Ghosh 2017: 89)

Syftet med denna avhandling pro gradu har varit att undersöka finskspråkiga och svenskspråkiga högskolestuderandes attityder till det andra inhemska språket och talare av det andra inhemska språket samt redogöra för hurdana samband studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer har med deras attityder till det andra inhemska språket. I de språkrelaterade bakgrundsfaktorer ingick i denna studie studerandenas kontakter till det andra inhemska språket, deras kunskaper i det andra inhemska språket och deras attityder till den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket. Eftersom antalet finskspråkiga informanter är beaktansvärt större än antalet svenskspråkiga (101 finskspråkiga och 46 svenskspråkiga) informanter undersökte jag de finskspråkiga och de svenskspråkiga studerandenas attityder skilt och jämförde inte språkgruppernas attityder med varandra.

I min kandidatavhandling undersökte jag hurdana uppfattningar finskspråkiga och svenskspråkiga elever i årskurs 3–6 har om det andra inhemska språket. Enligt resultaten

var elevernas uppfattningar om det andra inhemska språket huvudsakligen positiva men det fanns också några elever i båda språkgrupperna vars uppfattningar var negativa. (Hakola 2019: 43) Från denna undersökning kom liknande men ännu tydligare resultat fram. Enligt resultaten ansåg över hälften av både finskspråkiga (ca 63 %) och svenskspråkiga studerande (ca 54 %) att deras attityder till det andra inhemska språket är huvudsakligen positiva och närmare en tredjedel av båda språkgrupperna, cirka 26 % av de finskspråkiga och ca 31 % av de svenskspråkiga, upplevde sina attityder till det andra inhemska språket vara neutrala. Även om största delen av studerandena ansåg sig ha positiva attityder till det andra inhemska språket fanns det i båda språkgrupperna också några studerande som ansåg sina attityder till det andra inhemska språket vara negativa; 11 % (11) av de finskspråkiga studerandena och 15 % (7) av de svenskspråkiga studerande.

Det fanns låga och medelhöga positiva korrelationer mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras explicita attityder till det andra inhemska språket. Både de finskspråkiga och de svenskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska undervisningen hade en medelhög korrelation med deras explicita attityder till det andra inhemska språket. Därutöver fanns det en medelhög positiv korrelation mellan de finskspråkiga studerandenas attityder och hurdana deras familjemedlemmars attityder var samt hur bra studerandena förstod svenska. Resten av korrelationerna var låga. Om de finskspråkiga studerandenas släktingars och vänners attityder var positiva, om studerandena behövde kunskaper i svenska i sina liv och om deras förmåga att tala svenska var bra var de finskspråkiga studerandenas attityder oftare positiva. De svenskspråkiga studerandenas attityder var i sin tur oftare positiva om de hade en finskspråkig vän eller bekant, om deras familjemedlemmars eller släktingars attityder var positiva, om de förstod eller kunde tala finska bra och om de studerade i Åbo.

Av de finskspråkiga studerandena var lite över hälften (56 %) helt eller delvis av samma åsikt om att alla finländarna borde kunna svenska och ungefär en lika stor andel (57 %) helt eller delvis av samma åsikt om att alla finländarna borde studera språket. Av den motsatta åsikten gällande båda påståendena var således nästan hälften av de finskspråkiga

studerandena. Närmare en tredjedel (ca 29 %) av de finskspråkiga studerandena var helt av annan åsikt om att alla finländarna borde kunna svenska och en fjärdedel helt av annan åsikt om att alla borde studera det. Av de svenskspråkiga studerandena var cirka 96 % antingen helt eller delvis av samma åsikt om att alla finländarna borde kunna finska och en lika stor andel var helt eller delvis av samma åsikt om att alla finländarna borde studera finska. Endast några studerande var av den motsatta åsikten vad gäller båda påståendena.

Det fanns både låga och medelhöga korrelationer mellan de finskspråkiga studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras åsikter om att alla finländarna borde kunna eller studera svenska. De finskspråkiga studerandenas förståelse av svenska och deras syn på den obligatoriska svenskundervisningen korrelerade medelstarkt med deras åsikter om att alla finländarna borde antingen kunna eller studera svenska. Att de finskspråkiga studerandena i sin tur hade en bekant som talar svenska med dem, att de behövde ofta kunskaper i svenska i sina liv och att de kunde tala svenska bra korrelerade svagt med deras jakande åsikter om påståendena. Hos de svenskspråkiga studerandena fanns det endast en låg korrelation mellan deras språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras åsikter om att alla finländarna borde kunna finska; de studerande vars släktingars attityder var positiva ansåg oftare att alla finländarna borde kunna finska.

Att över 90 % av de svenskspråkiga studerandena var helt eller delvis av samma åsikt om att alla borde kunna eller studera finska och att det inte fanns fler korrelationer mellan de svenskspråkiga studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras åsikter om påståendena berättar möjligen om den språkliga situationen i Finland; att finskan är majoritetsspråket och svenskan minoritetsspråket i landet. De svenskspråkiga studerandena ser antagligen automatiskt nyttan eller behovet av kunskaperna i finska för invånarna i ett land där finskan dominerar och därför anser den största delen av dem att alla finländarna borde kunna eller studera språket. Också resultaten från de finskspråkiga studerandena kan ha en anknytning till samma sak; åsikterna om att alla finländarna borde kunna eller studera svenska hos de finskspråkiga studerandena var fördelade och närmare hälften av studerandena var helt eller delvis av annan åsikt om att alla finländarna borde kunna eller studera svenska. Alla finskspråkiga studerandena ser möjligen inte

nyttigheten eller vikten för alla finländare att kunna eller studera svenska som talas av en betydligt mindre del av befolkningen. Förstås kan resultaten gällande de finskspråkiga studerandenas åsikter helt enkelt bero på att svenska är deras andraspråk och de ser inte språket vara lika viktigt för alla finländarna att kunna än deras förstaspråk finska.

Av de finskspråkiga studerandena ansåg närmare hälften (ca 45 %) att det svenska språket är antingen viktigt eller mycket viktigt för dem själva att kunna. Ungefär en tredjedel (ca 28 %) av dem ansåg det vara varken viktigt eller oviktigt för dem att kunna svenska och en lika stor andel att det är oviktigt eller helt oviktigt för dem att kunna språket. Då det är fråga om svenskans vikt allmänt taget svarade cirka 41 % av studerandena på ett annat sätt än på frågan om svenskans vikt för dem själva. Cirka 18 % av dem ansåg svensk kunskaperna vara mindre viktiga och cirka 23 % viktigare allmänt taget än för dem själva. Av de svenskspråkiga studerandena ansåg 91 % finska vara antingen viktigt eller mycket viktigt för dem själva att kunna, cirka 9 % (4 studerande) ansåg det vara varken viktigt eller oviktigt och en studerande som ansåg det vara oviktigt för hen att kunna finska. Gällande frågan om finsk kunskapernas vikt allmänt taget ändrade cirka 39 % av de svenskspråkiga studerandena sitt svar varav cirka 22 % ansåg finsk kunskaperna vara mindre viktiga och cirka 17 % viktigare allmänt taget än för dem själva.

Av de finskspråkiga studerandena som svarade olika på de två frågorna gällande vikten av det andra inhemska språket ansåg således några fler att kunskaperna i svenska är mer viktiga allmänt taget än för dem själva men av de svenskspråkiga ansåg några fler att kunskaperna i finska är mindre viktiga allmänt taget än för dem själva. Dessa resultat är intressanta och kan bero på många olika saker. Det kan bland annat vara att de finskspråkiga studerandena som ansåg det vara viktigare allmänt taget att kunna svenska än för dem själva inte har behövt kunskaper i språket i sitt liv i Finland, exempelvis i en kommun där majoritetsspråket är finska, men de är medvetna om att kunskaper i språket behövs ändå av andra finländare eller i de nordiska länderna. De svenskspråkiga studerandena kan i sin tur ha egna erfarenheter av att behöva kunskaper i finska i sina liv i Finland men de är medvetna om att finska inte behövs i alla Finlands kommuner eller i något annat land än Finland. En del av studerandenas öppna svar ger understöd till mina

tolkningar. I denna undersökning ligger dock fokuset på hurdana attityder det finns hos högskolestuderande och korrelationer mellan studerandenas attityder och deras språkrelaterade bakgrundsfaktorer. Därför har jag inte analyserat studerandenas svar på enkätens öppna frågor.

Det fanns från låga till höga korrelationer mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras attityder till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket för dem själva och allmänt taget. De högsta korrelationerna gällde de finskspråkiga studerandenas förståelse av det svenska språket samt deras syn på den obligatoriska undervisningen. De medelhöga korrelationerna gällde de finskspråkiga studerandenas behov av kunskaper i svenska i sina liv och deras förmåga att tala svenska och resten av korrelationerna var svaga. Om studerandena hade en svenskspråkig bekant och om deras familjemedlemmars, släktingars eller vänners attityder var positiva, ansåg studerandena en aning oftare att det svenska språket är viktigt för dem själva och allmänt taget att kunna. Då det är fråga om de svenskspråkiga studerandena fanns det några medelhöga korrelationer mellan deras attityder till finskkunskapernas vikt för dem själva och deras språkrelaterade bakgrundsfaktorer. De gällde svenskspråkiga studerandenas kunskaper i finska och deras behov av finskkunskaper i sina liv; ju bättre kunskaper och ju oftare kunskaperna behövdes desto viktigare kunskaperna ansågs vara. Resten av korrelationerna var låga. De svenskspråkiga studerandena som hade en finskspråkig bekant, en familjemedlem, släkting, vän eller bekant som talar finska med, de vars släktingars var attityder till finska var positiva och de som hade en positiv syn på den obligatoriska finskundervisningen dem ansåg en aning oftare kunskaperna i finska vara viktiga för dem själva. De svenskspråkiga studerande vars vänners attityder var positiva ansåg oftare kunskaperna i finska vara viktiga allmänt taget. De studerande som studerade i Åbo ansåg en aning oftare finskkunskaperna vara viktiga för dem själva och allmänt taget än de som studerade i Vasa.

Då studerandena fick beskriva hurdan det andra inhemska språket är med hjälp av fyra adjektivpar ansåg de finskspråkiga studerandena att det svenska språket är ett mer vackert än fult, mer mjukt än hårt och mer lätt än svårt språk. De ansåg också språket vara en

aning mer nyttigt än onyttigt språk även om medeltalet av svaren närmade sig det neutrala eller varken/eller värdet. Då det är fråga om svenskspråkigas tankar om det finska språket närmade medelvärden för adjektivparet vackert eller fult varken/eller-värdet. Språket ansågs dock vara lite mer vackert än fult enligt de svenskspråkiga studerandena. Därutöver ansåg de svenskspråkiga studerandena att det finska språket är ett mer hårt än mjukt språk, ett mer svårt än lätt språk och tydligast ett mer nyttigt än onyttigt språk.

Adjektivparen: mjukt-hårt och lätt-svårt berättar dock inte direkt om studerandenas attityder till det andra inhemska språket och det fanns endast en språkrelaterad faktor hos de svenskspråkiga studerandena som korrelerade med adjektivparet mjukt-hårt och den var studerandenas syn på den obligatoriska finskundervisningen. Med både de finskspråkiga och de svenskspråkiga studerandenas tankar om språkets lätthet korrelerade svagt studerandenas behov av kunskaper i det andra inhemska språket och medelstarkt deras kunskaper i det andra inhemska språket; ju oftare studerandena behövde kunskaper i språket i sina liv samt ju bättre studerandena ansåg sig förstå och tala det desto oftare de ansåg språket vara mer lätt än svårt. En positiv syn på den obligatoriska undervisningen korrelerade både med de finskspråkiga studerandenas och de svenskspråkiga studerandenas åsikter om att språket är ett mer lätt än svårt språk. Hos de finskspråkiga studerandena var korrelationen svag och hos de svenskspråkiga medelhög. Därutöver att de svenskspråkiga studerandena hade någon finskspråkig familjemedlem, släkting, vän eller bekant hade antingen en medelhög eller låg korrelation med deras åsikter om att finska är ett mer lätt än svårt språk.

Det fanns svaga korrelationer mellan de finskspråkiga studerandenas språkrelaterade faktorer och deras åsikter om det svenska språket är mer vackert eller fult. De studerande som hade en bekant som talar svenska med dem, vars familjemedlemmars, släktingars eller vänners attityder till det svenska språket var goda, de som ansåg att finskspråkigas attityder till svenskan är goda, de som hade goda kunskaper i svenska och som har gillat den obligatoriska svenskundervisningen ansåg oftare det svenska språket vara ett mer vackert än fult språk. Med de svenskspråkiga studerandenas åsikter om adjektivparet vackert-fult korrelerade endast deras syn på den obligatoriska finskundervisningen svagt;

de studerande som hade gillat den obligatoriska undervisningen ansåg oftare det finska språket vara mer vackert än fult.

Det fanns inte språkrelaterade bakgrundsfaktorer hos de svenskspråkiga studerandena som skulle ha korrelerat med deras åsikter om det finska språkets nyttighet medan gällande finskspråkiga studerande fanns det från låga till höga korrelationer mellan deras språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras val mellan adjektivparet nyttigt-onyttigt. De finskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska svenskundervisningen hade en hög korrelation och deras behov av kunskaper i det svenska språket i sina liv en medelhög korrelation med deras åsikter om svenskan är ett mer nyttigt eller onyttigt språk. Resten av korrelationerna var svaga; om de finskspråkiga studerandena hade en bekant som talar svenska med dem, deras familjemedlemmars, släktingars eller vänners attityder till det svenska språket var positiva och de var bra på att tala svenska ansåg de en aning oftare det svenska språket vara ett mer nyttigt än onyttigt språk.

Över 60 % av både de finskspråkiga och svenskspråkiga studerandena ansåg sina attityder till talare av det andra inhemska språket vara huvudsakligen positiva och ungefär en tredjedel (ca 30 %) av båda språkgrupperna, ansåg sina attityder vara neutrala. 4 studerande av båda språkgrupperna ansåg sina attityder till talare av det andra inhemska språket vara huvudsakligen negativa.

Av de finskspråkiga studerandena var något över hälften (ca 55 %) antingen helt eller delvis av samma åsikt om att de gärna umgås med personer som talar svenska med dem och cirka 18 % helt av annan åsikt. Då påståendet gällde svenskspråkiga personer allmänt taget var ungefär tre fjärdedelar (ca 77 %) av de finskspråkiga helt eller delvis av samma åsikt om att de gärna umgås med dem och endast 9 studerande var helt av annan åsikt. Av de svenskspråkiga studerandena var cirka 87 % helt eller delvis av samma åsikt om att de gärna umgås med personer som talar finska med dem och endast 2 av dem var helt av annan åsikt om påståendet. Cirka 87 % av de svenskspråkiga studerandena var helt eller delvis av samma åsikt om att de gärna umgås med finskspråkiga allmänt taget och endast 1 var helt av annan åsikt om påståendet.

Andelen studerande som var helt av samma åsikt om att de gärna umgås med talare av det andra inhemska språket var tydligt större jämfört med andelen studerande som var helt av samma åsikt om att de umgås gärna med personer som talar det andra inhemska språket med dem. Samma företeelse gällde båda språkgrupperna. Också andelen studerande som hade svarat att de gärna inte umgås med talare av det andra inhemska språket var mindre, dock endast en studerande mindre hos svenskspråkiga på grund av att det endast fanns två av den åsikten gällande personer som talar finska med dem. Företeelsen kan tyda på att studerandenas språkkunskaper har att göra med deras svar på denna fråga, vilket får understöd av en studerandes öppna förklaring. En av de svenskspråkiga studerandena ville nämligen motivera sitt svar på frågan i en av de öppna frågorna och konstaterade att hen inte umgås gärna med finskspråkiga på grund av att kommunikationen blir svårare då hen inte förstår allt de säger och är tvungen att själv använda engelska för att kommunicera med dem.

Både de finskspråkiga och svenskspråkiga studerandena skulle kunna samarbeta med en talare av det andra inhemska språket och komma överens med talare av det andra inhemska språket. De finskspråkiga skulle därutöver kunna tänka sig att vara med i en grupp där åtminstone en medlem är svenskspråkig och de svenskspråkiga skulle kunna tala och vara vän med en finskspråkig. Av de olika påståendena fick påståendet: *Jag skulle kunna vara i ett förhållande med en svensk-/finskspråkig* mest nekande svar både av de finskspråkiga och de svenskspråkiga studerandena. Därutöver skulle några av de finskspråkiga studerande inte kunna tänka sig att vara vän med en svenskspråkig, bekanta sig med en svenskspråkig eller tala med en svenskspråkig.

Också i dessa resultat reflekteras möjligen språkkunskapernas roll i hurdana tankar studerandena har om att umgås och ha relationer med talare av det andra inhemska språket. Att vara i ett förhållande är den närmaste relationen av de olika typerna av relationer som var med i frågegruppen. Jag antar att viljan att kunna kommunicera tryggt med sin partner kan ha en inverkan på att alla studerandena inte skulle kunna tänka sig att vara i ett förhållande med en talare av det andra inhemska språket; om studeranden exempelvis inte är så stark i det andra inhemska språket kan det kännas komplicerat för

hen att tänka sig att ha en partner som talar språket. Med nära relationer antar jag således att studerandena vill kunna diskutera och det näst närmaste relationen är att vara vän med en talare av det andra inhemska språket, vilket någon av de finskspråkiga inte skulle kunna tänka sig att vara. Därutöver behövs oftast kunskaper i språket då man bekantar sig med en talare av det andra inhemska språket och naturligtvis ofta då man talar med en talare av språket, vilket kan orsaka att några av studerandena har svarat nekande på frågorna om dessa två.

För att kunna samarbeta, komma överens, eller vara i en grupp med en talare av det andra inhemska språket är det i sin tur inte obligatoriskt att kunna talarens språk. Dock skulle en av de svenskspråkiga studerandena inte kunna tänka sig att vara med i en grupp där åtminstone en medlem är finskspråkig, vilket är intressant eftersom det inte är obligatoriskt att kunna finska eller umgås med den finskspråkiga personen. Detta skulle kunna tyda på att den ifrågavarande personen har negativa attityder till finskspråkiga och vill därför inte ens vara med i en grupp där någon är finskspråkig. Hen skulle dock kunna komma överens och bekanta sig med en finskspråkig vilket strider mot hens svar på frågan om att vara i en grupp med en finskspråkig. Att en del av studerandena inte kunde tänka sig att ha de ovannämnda relationerna med talare av det andra inhemska språket kan också bero på att de har varierande attityder till talare av det andra inhemska språket eller på att studerandena inte har kommit i kontakt med talare av det andra inhemska och har det därför svårt att tänka sig att någon gång hamna i en situation där de kan skapa en relation med en av dem.

Enligt resultaten fanns det signifikanta korrelationer, samband, mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras attityder. Med 'attityder' menar jag här studerandenas explicita attityder till det andra inhemska språket, deras attityder till vikten av kunskaper i det andra inhemska språket för dem själva och allmänt taget, deras åsikter om alla finländarna borde kunna eller studera svenska, samt om språket är mer vackert än fult, eller mer nyttigt eller onyttigt. Jag utelämnar från begreppet adjektivparen: mjukt-hårt och lätt-svårt eftersom de inte berättar direkt om studerandenas attityder. Alla korrelationer var positiva.

Att studerandena hade kontakter till talare av det andra inhemska språket hade några låga positiva korrelationer till deras positiva attityder till det andra inhemska språket men inte i stor utsträckning. Exempelvis om de finskspråkiga studerandena hade eller inte hade någon svenskspråkig familjemedlem, släkting eller vän hade ingen signifikant korrelation med deras attityder. Dock hade ganska få av de finskspråkiga studerandena svenskspråkiga familjemedlemmar eller släktingar vilket naturligtvis påverkar resultatet. Att de svenskspråkiga hade finskspråkiga i sina bekantskapskretsar korrelerade tydligast med deras åsikter om det finska språkets lätthet. Studerandenas uppfattningar om sina familjemedlemmars, släktingars och vänners attityder hade i sin tur mer korrelationer med deras egna attityder än endast det att studerandena hade någon i sin bekantskapskrets som talade det andra inhemska språket. Alla korrelationer var dock svaga utom en som var en medelhög korrelation mellan de finskspråkiga studerandenas familjemedlemmars attityder till svenska och de finskspråkiga studerandenas egna attityder till det svenska språket.

Det fanns både svaga och medelhöga korrelationer mellan både de finskspråkiga och de svenskspråkiga studerandenas behov av kunskaper i det andra inhemska språket i olika situationer, ställen samt med olika personer i deras liv och deras attityder. Hemortens språkliga fördelning verkade i sin tur inte korrelera med studerandenas attityder och det fanns endast en låg korrelation mellan den språkliga fördelningen på de svenskspråkiga studerandenas studieort och deras attityder. Om det är den språkliga fördelningen som är faktorn som korrelerar med studerandenas attityder kan man dock inte vara säker om eftersom så många andra faktorer kan orsaka korrelationerna; exempelvis de olika studielinjerna vid Åbo Akademi i Åbo och i Vasa. En av de svenskspråkiga studerandena vid enheten i Vasa exempelvis konstaterade i en av de öppna frågorna i enkäten att hen studerar till finsklärare, vilket naturligtvis påverkar hens åsikt om finskkunskapernas vikt.

I Pitkänens och Westinens (2017: 4) undersökning kommer det fram att finskspråkigas kunskaper i svenska hade en inverkan på deras attityder till språket. Därutöver har den obligatoriska svenskundervisningen väckt motstånd hos finskspråkiga och blivit beskylld av att påverka negativt finskspråkigas attityder till det svenska språket enligt fler

undersökningar. (t.ex. Väistö 2017: 13–15; Justitieministeriet 2016: 14–15; Tankesmedjan Magma 2015: 14–15; Ekberg 2017). Därför utredde jag om kunskaperna i det andra inhemska språket eller studerandenas syn på den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket skulle korrelera med studerandenas attityder. Enligt resultaten framkom de högsta korrelationerna av alla korrelationer just mellan de ovannämnda faktorerna och studerandenas attityder.

Det fanns från låga till höga korrelationer mellan studerandenas förståelse av det andra inhemska språket samt låga och medelhöga korrelationer mellan studerandenas förmåga att tala språket och deras attityder. De höga korrelationerna framkom mellan de finskspråkiga studerandenas förståelse av svenska och deras attityder till vikten av kunskaperna i språket både för dem själva och allmänt taget. Korrelationerna mellan de svenskspråkiga studerandenas kunskaper i finska och deras attityder var i sin tur från låga till medelhöga varav de högsta framkom mellan studerandenas förmåga att tala finska och deras attityder till vikten av kunskaperna i språket för dem själva.

De alldeles högsta korrelationerna av alla korrelationer framkom mellan de finskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska svenskundervisningen och deras attityder. Det fanns en hög positiv korrelation såväl till de finskspråkiga studerandenas attityder till vikten av svensk kunskaperna till dem själva och allmänt taget som till deras åsikter om språket är mer ett nyttigt eller onyttigt språk. Attityderna till den obligatoriska undervisningen hade därutöver medelhöga och låga korrelationer med resten av de finskspråkiga studerandenas attityder och åsikter. De svenskspråkigas syn på den obligatoriska finskundervisningen hade både medelhöga och låga korrelationer med deras attityder, varav de högsta med deras explicita attityder till det andra inhemska språket.

Kunskaperna i det andra inhemska språket korrelerade tydligt med studerandenas attityder till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket vilket kan antagligen tyda på att de studerande som inte har goda kunskaper i språket och ändå har klarat sig hittills utan att lära sig anser att det inte är så viktigt att kunna språket. Å andra sidan om studerandena anser att det inte är viktigt att kunna språket har de möjligen inte haft

motivation att lära sig det. Hos svenskspråkiga fanns det dock ingen som skulle ha ansett att det är helt oviktigt att kunna och endast en som oviktigt för sig själv att kunna. Attityderna till vikten av kunskaperna i det andra inhemska språket var mer varierande bland de finskspråkiga studerandena.

De finskspråkiga studerandenas syn på den obligatoriska undervisningen korrelerade starkt med deras val mellan adjektivparet nyttigt-onyttigt och deras attityder till vikten av kunskaperna i svenska vilket kan bero på att de finskspråkiga studerandena som anser språket vara onyttigt eller som inte har sett vikten av att kunna svenska har också känt det vara onyttigt eller otrevligt att studera språket. Å andra sidan kan det vara att studerandena som exempelvis inte har trivts på svensklektionerna har kommit till den slutsatsen att språket egentligen är ett onyttigt språk eller oviktigt att kunna.

I denna undersökning kartlades hurdana attityder finskspråkiga och svenskspråkiga studerande har till det andra inhemska språket och dess talare, samt samband, det vill säga korrelationer mellan studerandenas språkrelaterade bakgrundsfaktorer och deras attityder. I framtiden kunde också andra bakgrundsfaktorer såsom kön, ålder, studielinje och erfarenheter av olika möten med det andra inhemska språket tas i beaktande. Dessutom är korrelationer inte samma sak som samband mellan orsak och verkan vilket tyder på att det inte kommer fram i resultaten från denna undersökning om exempelvis studerandenas sämre attityder har inverkat negativt deras syn på den obligatoriska undervisningen i det andra inhemska språket eller om deras dåliga erfarenheter av den obligatoriska undervisningen i stället har inverkat negativt deras attityder till det andra inhemska språket. Det vore intressant och nyttigt att utreda tankarna bakom studerandenas attityder mer djupgående exempelvis med hjälp av fördjupande öppna frågor eller intervjuer. Då skulle man möjligen få veta exaktare hur man skulle kunna ändra på studerandenas negativa attityder till det andra inhemska språket och deras känsla av att kunskaperna i det inte är viktiga.

LITTERATUR

- Akoglu, Haldun (2018). User's guide to correlation coefficients. *Turkish Journal of Emergency Medicine* 18: 3, 91-93. [online]. [citerat 19.5.2020]. Tillgänglig: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S2452247318302164?token=C670BDA65AE651A044AC30BBBC7155E3A97AAEB905DEF1E197F0E2BD5EA30CDEE3B462EA6E74F617C4B0DCD5483354C3>
- Baker, Colin (1992). *Attitudes and language*. Multilingual matters 83. [online]. [citerat 10.5.2020]. Tillgänglig: https://books.google.fi/books?id=uC24FqNcfXYC&pg=PA31&lpq=PA31&dq=e+glyn+lewis+1975+sixfold+conceptual+distinction&source=bl&ots=J8niAw_Z2w&sig=ACfU3U3r0pyjKsZQPgdBM4jLUn9E-AOJ7g&hl=sv&sa=X&ved=2ahUKEwig6N_00IPpAhWDyqYKHQP9DeEQ6AEwBXoECAsQAQ#v=onepage&q=e%20glyn%20lewis%201975%20sixfold%20conceptual%20distinction&f=false
- Bergroth, Mari (2015). *Kotimaisten kielten kielikylpy*. Vaasan yliopiston julkaisuja, selvityksiä ja raportteja 202. [online]. [citerat 24.2.2020]. Begränsad tillgänglighet på plattformen Moodle för kursen Integrering av språk och ämne i språkbad och annan ämnesbaserad språkundervisning: https://moodle.uwasa.fi/pluginfile.php/346210/mod_resource/content/1/Bergroth%202015.pdf
- Biel, Anders (2012). Kapitel 2. Attityder och beteende. I: Anders Biel & Tommy Gärling (red.). *Samhällspsykologi*. [online]. Smakprov.se. [citerat 25.4.2020]. Biel 22–38. Tillgänglig: <https://www.smakprov.se/smakprov/?l=liber&isbn=9789147097937>
- Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (2007). *Språkbad 20 år: i går, i dag och i morgon. Kielikylpy 20 vuotta: eilen, tänään ja huomenna*. I: Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (red.). *Kielikylpykirja – Språkbadsboken*. [online]. Vasa: Vaasan yliopisto. 9. [citerat 20.1.2019]. Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-200-7.pdf
- Bradburn, Steven (2019). *How to Perform a Pearson correlation test in Excel*. [online]. [citerat 8.6.2020]. Tillgänglig: https://toptipbio.com/pearson-correlation-excel/?fbclid=IwAR3VM3RgdTNIfrICldUhpMPw_VdRtqKTVoPQxgYzYM G9zJa2wUwQFkHs9M0

- Broermann, Marianne (2007). Language attitudes among minority youth in Finland and Germany. I: Liebkind, Karmela & Tom Moring, Marika Tandefelt (red.). *International Journal of the Sociology of Language. The Swedish-Speaking Finns 187/188*. Berlin: Mouton de Gruyter. 129 – 160
- Datainspektionen (2020). *Dataskyddsförordningen (GDPR)*. [online]. [citerat 17.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.datainspektionen.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen/gang>
- Chambers, Gary N. (1999). *Motivating language learners*. [online]. [citerat 26.6.2020]. Tillgänglig: https://books.google.fi/books?id=fR6JNVUO3gcC&pg=PA27&dq=gardner+%26+Lambert+1972+attitude&hl=sv&sa=X&ved=2ahUKEwjPrLLwyZ_qAhX-wsQBHeWvBCgQ6AEwAHoECAEQAg#v=onepage&q=gardner%20%26%20Lambert%201972%20attitude&f=false
- Dutilleul, Pierre & Jason D. Stockwell, Dominic Frigon and Pierre Legendre (2000). The Mantel Test versus Pearson's Correlation Analysis: Assessment of the Differences for Biological and Environmental Studies. *Journal of Agricultural, Biological, and Environmental Statistics* 5: 2, 131-150. [online]. [citerat 18.5.2020]. Tillgänglig: https://www.jstor.org/stable/1400528?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents
- Einarsson, Jan (2009). *Språksociologi*. Upplaga: 2:1. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ekberg, Siina (2017) USU: Ruotsin kielen osaamistaso heikentynyt, osa aloittaa yliopistossa nollasta. *Verkkouutiset.fi*. 30.3.2017. [online]. [Citerat 18.1.2019] Tillgänglig: <https://www.verkkouutiset.fi/usu-ruotsin-kielen-osaamistaso-heikentynyt-osa-aloittaa-yliopistossa-nollasta-63572/>
- Europeiska kommissionen (2020). *Vad regleras genom den allmänna dataskyddsförordningen?* [online]. [citerat 17.4.2020]. Tillgänglig: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-does-general-data-protection-regulation-gdpr-govern_en
- Folktinget (2010). *Svenskt i Finland*. [online]. [citerat 25.6.2020]. Tillgänglig: https://www.folktinget.fi/Site/Data/1597/Files/SVENSK_i_FINLAND.pdf
- Gang, Li (2012). Statistical testing techniques. I: Larry Dwyer & Alison Gill, Neelu Seeteram. *Handbook of Research Methods in Tourism. Quantitative and Qualitative Approaches*. [online]. [citerat 8.6.2020]. 13–30. Tillgänglig: [https://books.google.fi/books?id=qTwb_VH7qIoC&pg=PA13&dq=statistical%](https://books.google.fi/books?id=qTwb_VH7qIoC&pg=PA13&dq=statistical%20testing%20techniques)

20test%20of%20the%20null%20hypothesis%20AND%20pearson&hl=fi&sa=X&ved=0ahUKEwju-fzXzPHpAhXF-
yoKHXfLDE0Q6AEIYTAF&fbclid=IwAR1wYzLI3TZEPRC0TKMs1qSPwb
8xGAX0vdJ2gtC3mSWNuACiN48RjnwrUdE#v=onepage&q=statistical%20te
st%20of%20the%20null%20hypothesis%20AND%20pearson&f=false

Ghosh, Aditi (2017) On Language Attitude. *Bulletin of the department of linguistics. Number twenty. Department of Linguistics. University of Calcutta.* [online]. [citerat 8.5.2020]. 88–98. Tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/332437983_On_Language_Attitude

González-Riaño, Xosé Antón & Alberto Fernández-Costales, Cecilio Lapresta Rey, Ángel Huguet (2019). Language attitudes towards Spanish and Catalan in autochthonous and immigrant families in Catalonia: analysing the correlation between student attitudes and their parents'. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* 22:6. 754–767. [online]. [citerat 8.5.2020]. Tillgänglig: <https://www.tandfonline.com.proxy.uwasa.fi/doi/pdf/10.1080/13670050.2017.1312276?needAccess=true>

Grönlund, Kimmo (2011). *Språk och politisk mobilisering. Finlandssvenskar i publikdemokrati.* Borgo: Tryck Oy Painotalo tt-urex Ab. 7 – 14.

Grönqvist, Linda (2016). *Svensk- och tvåspråkiga kommuner. Var tredje finländare bor i en tvåspråkig kommun.* Kommunförbundet. [online]. [citerat 27.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.kommunforbundet.fi/svensk-service/var-tredje-finlandare-bor-i-en-tvasprakig-kommun>

Hakola, Elina (2019). *Uppfattningar om det andra inhemska språket hos finskspråkiga och svenskspråkiga barn i en tvåspråkig kommun.* Vasa: Vasa universitet.

Heikkilä, Tarja (2014). Muuttujien väliset riippuvuudet – esimerkkejä. I: Tarja Heikkilä. *Tilastollinen tutkimus.* Edita. [online]. [citerat 18.5.2020]. Tillgänglig: <http://www.tilastollinentutkimus.fi/5.SPSS/Riippuvuudet.pdf>

Heittola, Sanna (2017). ”Poliisista päivää, från polisen god dag”. *Språkliga yrkespraktiker vid de tvåspråkiga polisinställningarna i Finland.* Acta Wasensia No 392. Språkvetenskap. [online]. Vasa: Vasa universitet. [Citerat 24.11.2018]. Tillgänglig: <file:///C:/Users/-/Pictures/Vaasan%20Yliopisto%2018-19/Kandidatavhandling/K%C3%84LLOR/Spr%C3%A5kkunskaper%20i%20polisens%20verksamhet.pdf>

- Helsingfors universitet (2020). *Juridiska fakulteten. Juridiska utbildningen i Vasa*. [online]. [citerat 25.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.helsinki.fi/sv/juridiska-fakulteten/fakulteten/juridiska-utbildningen-i-vasa>
- Herberts, Kjell (2015). Vasa som språkgemenskap – tvåspråkighet på individ- och samhällsnivå. I: Harry Lönnroth & Liisa Laukkanen (red.). *Vaasa kieliyhteisönä. Näkökulmia kaksikielisen kaupungin monikielisyyteen. Vasa som språkgemenskap. Perspektiv på den tvåspråkiga stadens flerspråkighet*. Vaasan yliopiston julkaisuja ja tuktimuksia 304. [online]. [citerat 11.5.2020]. 153–163. Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-589-3.pdf
- Herberts, Kjell (2017). Språkliga landskap. I: Edlund, Lars-Erik & Marianne Nordman (red.). *Språkmöten i Västerbotten och Österbotten*. Korsholm: KTMP. 12–29.
- Höckerstedt, Leif (2010). *Svenskan på plats! Helsingforssvenskan visar vägen – födelse, liv och död*. Helsingfors: Nordprint Ab 2010.
- Institutet för språk och folkminnen (2017). *Finska*. [online]. [citerat 29.5.2020]. Tillgänglig: <http://www.isof.se/om-oss/for-dig-i-skolan/sprak-for-dig-i-skolan/spraken-i-sverige/finska.html>
- Justitieministeriet (2016). *Hur förverkligas de språkliga rättigheterna i Finland? Sammandrag av en enkät på dinäsikt.fi*. [online]. [Citerat 13.1.2019]. Tillgänglig: https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/4734397/0709_Dinasikt_samm_anfattning.pdf/e996d49c-6fda-4507-bae4-09fbaaeb17aa/0709_Dinasikt_sammanfattning.pdf.pdf
- Justitieministeriet (2020a). *Språkliga rättigheter*. [online]. [citerat 25.4.2020]. Tillgänglig: https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/4734397/kieliesite_ruotsi_web.pdf/852cbaae-a719-4de4-83fd-da4f60c69cfe/kieliesite_ruotsi_web.pdf
- Justitieministeriet (2020b). *Utredning om antecknande av flera språk i befolkningsdatasystemet*. Utredningar och anvisningar. 2020:9. [online]. [citerat 23.6.2020]. Tillgänglig: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiYoKaq4ZfqAhWCMewKHU1wBYgQFjAAegQIAxAB&url=http%3A%2F%2Fjulkaisut.valtioneuvosto.fi%2Fbitstream%2Fhandle%2F10024%2F162057%2FOM_2020_9.pdf&usg=AOvVaw3Gkiu13CmEdIvtXZt7sfCe

- Kommunförbundet (2017). *Svensk- och tvåspråkiga kommuner. Bakgrundsinformation 2008–2017*. [online]. [citerat 14.5.2020]. Tillgänglig: https://www.kommunforbundet.fi/sites/default/files/media/file/2017-02-svensk-och-tvasprakiga-kommuner_0.pdf
- Korhonen, Johanna (2012). Pidginsvenska – vägen till en lättsam tvåspråkighet. I: Schildts & Söderströms. *Kära hurri! 15 synvinklar på tvåspråkighet i Finland*. Helsingfors: Oy Nord Print Ab. 44 – 51.
- Kosonen, Laura (2018). Lukiolaisten into kirjoittaa ruotsi romahti ja nyt heillä on vaikeuksia selvittää pakollisesta virkamiesruotsista – Lehtori: "Taitotason lasku on huomattava". *Yle.fi*. 16.3.2018. [online]. [Citerat 18.1.2019]. Tillgänglig: <https://yle.fi/uutiset/3-10118284>
- Kotimaisten kielten keskus (2020). *Kielet*. [online]. [citerat 23.6.2020]. Tillgänglig: <https://www.kotus.fi/kielitieto/kielet>
- Kovero, Camilla (2012). *På spaning efter den nya finlandssvenska identiteten*. Magma-studie 3:2012. [online]. Finlands svenska tankesmedja Magma. [citerat 27.1.2019]. Tillgänglig: http://magma.fi/images/stories/reports/ms1203_fisvid.pdf
- Ladberg, Gunilla (2000). *Skolans språk och barnets – att undervisa barn från språkliga minoriteter*. Lund: Studentlitteratur.
- Liebkind, Karmela & Mia Teräsaho, Inga Jasinskaja-Lahti (2006). Upplevelser av hot mot den finlandssvenska identiteten – orsak till identitetsförstärkande strategier? I: Liebkind, Karmela & Tom Sandlund (red.) *Räcker det med svenskan? Om finlandssvenskarnas anknytning till sina organisationer*. Borgo: Oy Painotalo t-turex Ab. 89 – 122.
- Lindell, Marina (2016). *Språkbarometern 2004 – 2016. Forskningsrapport*. Justitieministeriets publikation 52/2016. [online]. Helsingfors. [Citerat 13.1.2019]. Tillgänglig: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79090/OMSO_52_2016_Spr%C3%A5kbaro.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Maijala, Minna & Susan Kylänpää (2017). Luokanopettajien kokemuksia ruotsin opettamisesta. Kieli, koulutus ja yhteiskunta. *Kieliverkosto*. [online]. [citerat 7.5.2020]. Tillgänglig: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2017/luokanopettajien-kokemuksia-ruotsin-opettamisesta>

- Mattfolk, Leila (2011). *Finlandssvenska åsikter om och attityder till modern språkpåverkan*. Nordica Helsingiensia 26. [online]. [citerat 23.4.2020]. Tillgänglig: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/28223/finlands.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Mellin, Ilkka (2006). *Tilastolliset menetelmät: Lineaarinen regressioanalyysi*. [online]. [citerat 8.6.2020]. Tillgänglig: <http://math.aalto.fi/opetus/sovtoda/oppikirja/Regranal.pdf>
- Microsoft (2020a). *PEARSON function*. [online]. [citerat 18.5.2020]. Tillgänglig: <https://support.microsoft.com/fi-fi/office/pearson-function-0c3e30fc-e5af-49c4-808a-3ef66e034c18>
- Microsoft (2020b). *TDIST function*. [online]. [citerat 8.6.2020]. Tillgänglig: <https://support.microsoft.com/en-us/office/tdist-function-630a7695-4021-4853-9468-4a1f9dcdd192>
- Miettinen, Petra (2019) Stockmanns personal vill tala svenska – ”Det räcker med god vilja och intresse”. *HBL*. 15.1.2019 [online]. [citerat 18.1.2019]. Tillgänglig: <https://www.hbl.fi/artikel/stockmanns-personal-vill-tala-svenska-det-racker-med-god-vilja-och-intresse/>
- Mukaka, MM (2012). A guide to appropriate use of Correlation coefficient in medical research. *Malawi Medical Journal* 24: 3, 69–71. [online]. [citerat 19.5.2020]. Tillgänglig: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3576830/>
- Nordman, Marianne (2017). Den tvåspråkiga staden Vasa. Om individerna och motet mellan finskan och svenskan. I: Edlund, Lars-Erik & Marianne Nordman (red.). *Språkmöten i Västerbotten och Österbotten*. Korsholm: KTMP. 114–129.
- Norrby, Catrin & Gisela Håkansson (2015). *Introduktion till sociolingvistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Nummenmaa, Lauri & Martti Holopainen, Pekka Pulkkinen (2018). *Tilastollisten menetelmien perusteet*. 1.-4:e upplagan. Helsingfors: Sanomapro Oy.
- Nuolijärvi, Pirkko (2013). Suomen ja ruotsin kielen asema ja kieliolojen seuranta Suomessa. I: Tainio, Liisa & Heidi Harju-Luukkainen (red.). *Kaksikielinen koulu – tulevaisuuden monikielinen Suomi. Tvåspråkig skola – ett flerspråkigt Finland i framtiden*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. 23 – 46.

- Oikeusministeriö (2018). *Suomen ja ruotsin kieli*. [online]. [citerat 29.10.2018]. Tillgänglig: <https://oikeusministerio.fi/suomen-ja-ruotsin-kieli>
- Opetushallitus (2011). *Kansalliskieliselvitys*. Rapportit ja selvitykset: 2011:7. [online]. [citerat 20.1.2019]. Tillgänglig: https://www.oph.fi/download/131517_Kansalliskieliselvitys.pdf
- O'Rourke, Bernadette (2011). *Galician and Irish in the European Context. Attitudes towards Weak and Strong Minority Languages*. [online]. [citerat 10.5.2020]. Tillgänglig: https://books.google.fi/books?id=4q-DDAAAQBAJ&pg=PA18&lpg=PA18&dq=general+approval+commitment+to+practice+economic+and+social+factors+attitudes&source=bl&ots=-234_wX5_Y&sig=ACfU3U0OPHcssH9RfwNziJBSWG7_ias3Ww&hl=sv&sa=X&ved=2ahUKEwiK2J2J0IPpAhUD0qYKHf7ACJoQ6AEwAXoECAsQAQ#v=onepage&q=general%20approval%20commitment%20to%20practice%20economic%20and%20social%20factors%20attitudes&f=false
- Oskamp, Stuart & P. Wesley Schultz (2004). *Attitudes and opinions*. Third edition. [online]. [citerat 23.4.2020]. Tillgänglig: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.uwasa.fi/lib/tritonia-ebooks/reader.action?docID=227465>
- Piippo, Mikael (2018). Finlandssvenska ungdomar talar sällan finska – och använder engelska på nätet. *HBL*. 12.12.2018 [online]. [citerat 25.1.2019]. Tillgänglig: <https://www.hbl.fi/artikel/finlandssvenska-ungdomar-talar-sallan-finska-sarskilt-pa-natet-ar-finskan-ovanlig/>
- Pitkänen, Ville & Jussi Westinen (2017). *Puhut sie ruotsia? Tutkimus suomenkielisten asenteista ruotsin kieleen ja ruotsinkielisiin*. [online]. e2 Tutkimus. [citerat 30.10.2018] Tillgänglig: https://e2.fi/file_attachment/get/Puhut_sie%20_ruotsia.pdf?attachment_id=180
- Pörn, Michaela & Heidi Norrman (2011). *Sano se suomeksi : Säg det på finska : en kartläggning av finskundervisningen baserad på en lärarenkät, klassrumsobservationer och forskar-lärarsamtal*. Publikation från Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi Nr 22. Vasa: Oy FRAM Ab
- Samarbetsforum (2019). *Tala gärna svenska. Hur ska jag veta att jag kan börja på svenska? Hur signalerar vi att vi gärna talar svenska? Att man gärna får tilltala mig på det andra inhemska? Att du gärna betjänar på svenska?* [online]. [citerat 20.1.2019]. Tillgänglig: <https://www.samarbetsforum.fi/projekt/talagarnasvenska/>

- Schoultz, Vera (2014). *Frivillighet ökar inte elevernas språkintresse*. [online]. Helsingfors: Helsingfors universitet. [citerat 18.1.2019]. Tillgänglig: <https://www.helsinki.fi/sv/aktuellt/sprak-kultur/frivillighet-okar-inte-elevernas-sprakintresse>
- Simola, Tom (2018). Svenska Åbo är osynligt. *Åbo Underrättelser*. 16.8.2018. [online]. [citerat 11.5.2020]. Tillgänglig: <https://news.abounderrattelser.fi/svenska-abo-ar-osynligt/>
- Sirén, Stina (2018). Många av er har behandlats dåligt på grund av svenskan – Nödnumret 112: "Ellet puhu suomea tämä puhelu loppuu tähän". *Yle.fi*. 19.9.2018. [online]. [citerat 19.1.2019]. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/09/19/manga-av-er-har-behandlats-daligt-pa-grund-av-svenskan-nodnumret-112-ellet-puhu?fbclid=IwAR2zWFD8jQSiYXUOr3M0SKkpXAp8tCwXKkT-YCmvQCAAnNk95NkU54NpoXno>
- Självstyrelselag för Åland 16.8.1991/1144. [online]. Finlex. [citerat 29.10.2018]. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1991/19911144#L1P1>
- Språklag 12.12.2014/1039. [online]. Finlex. [citerat 30.11.2018]. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>
- Språklag 6.6.2003/423. [online]. Finlex. [citerat 25.6.2020]. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>
- Statistikcentralen (2020). *Klassificeringsnyckel mellan kommuner och språklig indelning år 2020*. [online]. [citerat 14.5.2020]. Tillgänglig: https://www.stat.fi/sv/luokitukset/corrmaps/kunta_1_20200101%23kielisuhde_1_20200101/
- Stenberg-Sirén, Jenny & László Vincze (2018). *Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018. Språk och internet*. [online]. Tankesmedjan Magma. [citerat 25.1.2019]. Tillgänglig: <http://magma.fi/uploads/media/study/0001/01/fb6ef771957902f43f98f317657497e018b03ffb.pdf>
- Sundman, Marketta (2013). *Tvåspråkiga skolor? En analys av fördelar och risker med införandet av skolor med svenska och finska som undervisningsspråk*. Magma. [online]. [citerat 7.5.2020]. Tillgänglig: <https://magma.fi/tvasprakiga-skolor-magma-studie-4-2013/>

- Svenska Finlands folkting (2010). *Ruotsinkielisenä Suomessa*. Helsingfors: Svenska Finlands folkting 2010
- Svenska Finlands folkting & tankesmedjan Magma (2010) *Svenskt i Finland*. [online]. Helsingfors. [citerat 26.1.2019]. Tillgänglig: https://www.folktinget.fi/Site/Data/1597/Files/SVENSK_i_FINLAND.pdf
- Svenska språknämnden i Finland (2010). *Slå vakt om den svenska skolan*. [online]. [citerat 26.1.2019]. Tillgänglig: https://www.sprakinstitutet.fi/files/2958/Svenska_spraknamndens_insandare_o_m_de_svenska_skolorna.pdf
- Söderlund, Anne (2017). Finskan är fortfarande en stötesten för många finlandssvenskar: "Kan man språket gör man fler affärer". *Yle*. 18.9.2017. [online]. [citerat 25.1.2019]. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/09/17/finskan-ar-fortfarande-en-stotesten-for-manga-finlandssvenskar-kan-man-sprak>
- Taanila, Aki (2012). *Korrelaatio – lisätietoa. testaa_korrelaatio.xlsx*. [online]. [citerat 8.6.2020]. Tillgänglig: <https://tilastoapu.wordpress.com/2013/02/01/korrelaatio-lisatietoa/>
- Tainio, Liisa & Heidi Harju-Luukkainen (2013). *Kaksikielinen koulu – tulevaisuuden monikielinen Suomi. Tvåspråkig skola – ett flerspråkigt Finland i framtiden*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Tankesmedjan Magma (2015). *Den obligatoriska svenskan – för och emot*. Magma-pamflett 3. [online]. [citerat 18.1.2019]. Tillgänglig: <http://magma.fi/uploads/media/study/0001/01/3184f7fc1c9967eefa5190575cd6f8838d1b2835.pdf>
- Tilastokeskus (2018). *Kuntien avainluvut. Vuoden 2018 aluejako. Avainluvut kartalla, kunnittain*. [online]. [citerat 20.4.2020]. Tillgänglig: http://pxnet2.stat.fi/explorer/Kuntien_avainluvut_2017/kuntakartta.html
- Tilastokeskus (2019a). *Vuoden 2019 kuntien ja kielisuhdeluokituksen välinen luokitusavain*. [online]. [citerat 21.4.2020]. Tillgänglig: https://www.stat.fi/fi/luokitukset/corrmaps/kunta_1_20190101%23kielisuhde_1_20190101/
- Tilastokeskus (2019b). *Väestö. Väestörakenne 31.12*. [online]. [citerat 28.11.2018]. Tillgänglig:

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#v%C3%A4est%C3%B6syntyper%C3%A4n,syntym%C3%A4maanjakielienmukaan2017

- Tilastokeskus (2020). *Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset. Tilastokeskuksen PxWeb-tietokannat. Koululaitoksen oppilaitokset, 2005-2019*. [online]. Helsinki: Tilastokeskus. [citerat 25.4.2020]. Tillgänglig: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__kou__kjarj/statfin_kjarj_pxt_125j.px/table/tableViewLayout1/
- Tuokko, Eeva & Sauli Takala, Päivikki Koikkalainen, Anna-Kaisa Mustaparta (2012). *Kielitivoli! Perusopetuksen vieraiden kielten opetuksen kehittämishankkeessa 2009 - 2011 koettua: tuloksia ja toimintatapoja*. Raportit ja selvitykset 2012:1. [online]. Opetushallitus. [citerat 18.1.2019]. Tillgänglig: http://www.oph.fi/download/138695_Kielitivoli_.pdf
- Turun yliopisto (2019). *Turun yliopistoon opiskelijamäärä 2010–2019*. [online]. [citerat 16.5.2020]. Tillgänglig: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoibmM4NTYtOTM2Mi00ZGFILThhMjltMDBjYmM1OTViY2Y3IiwidCI6ImU3ODg5YmJkLTdjZDgtNGVIZS05ZDA3LTE4ZDA1ZjlmNDhjMSIsImMiOjh9>
- Utbildningsstyrelsen (2020). *Lägesöversikt över den svenskspråkiga utbildningen. Den grundläggande utbildningen*. [online]. [citerat 24.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sv/statistik/den-grundlaggande-utbildningen>
- Vipunen (2020). *Opiskelijat ja tutkinnot*. [online]. [citerat 5.5.2019]. Tillgänglig: <https://vipunen.fi/fi-fi/yliopisto/Sivut/Opiskelijat-ja-tutkinnot.aspx>
- Vipunen (2019) *Yliopistokoulutuksen opiskelijat*. [online]. [citerat 5.5.2019]. Tillgänglig: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Yliopistokoulutuksen%20opiskelijat-n%C3%A4k%C3%B6kulma-yliopisto.xlsb
- Väistö, Janne (2017). *Toinen kotimainen toisen tasavallan Suomessa. Ruotsin kieli pakolliseksi aineeksi peruskouluun vuonna 1968*. Åbo: Åbo Akademis förlag.
- Wang, Xiaobin (2010) *The relationship between the five-factor personality and conflict management styles in a manufacturing setting*. [online]. [citerat 18.5.2020]. Tillgänglig: <https://search-proquest-com.proxy.uwasa.fi/abicomplete/docview/305238689/BBF7547D397F46EDPQ/4?accountid=14797>

- Wrede-Jääntti, Matilda & Kaisa Kepsu, Lia Markelin (2018). *Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018*. [online]. Magma. [citerat 16.1.2019]. Tillgänglig: <http://magma.fi/uploads/media/study/0001/01/14ba783015e7364334d2a209572d1dcf1e76b3f1.pdf>
- Åbo Akademi (2020). *Om Åbo Akademi*. [online]. [citerat 14.5.2020]. Tillgänglig: <https://www.abo.fi/om-abo-akademi/>
- Åbo (2020). *Den tvåspråkiga kulturen lever stark i Åbo*. [online]. [citerat 14.5.2020]. Tillgänglig: <https://www.turku.fi/sv/den-tvasprakiga-kulturen-lever-stark-i-abo>
- Åbo stads kommunikationschef (2020). *VS: Tietoa Turun kaksikielisyydestä pro gradu-tutkielmaani*. E-post till Elina Hakola. 28.4.2020.
- Åbo Svenska teater (2020). *Om oss*. [online]. [citerat 13.5.2020]. Tillgänglig: https://www.abosvenskateater.fi/sv/om/om_oss/
- Åbo Underrättelser (2020). *Kontakta oss*. [online]. [citerat 11.5.2020]. Tillgänglig: <https://news.abounderrattelser.fi/kontakta-oss/>
- Åkerlund, Carola & Jukka Marjanen, Laura Lepola (2019). *Lärresultat i finska i åk 6. Resultat av en utvärdering våren 2018*. Publikationer 6:2019. [online]. [citerat 26.6.2020]. Tillgänglig: https://karvi.fi/app/uploads/2019/04/KARVI_0619.pdf

Bilaga 1 Den svenskspråkiga enkäten

Tack för att du svarar på min enkät!

*Obligatorisk

Sida 1/5

1. Högskola: *

Abo Akademi i Abo

Abo Akademi i Vasa

Studieort: *

Abo

Vasa

Övrigt:

2. Utbildningslinje: *

Ditt svar _____

3. Studieår: *

Välj

4. Ålder *

Välj

5. Kön: *

Ditt svar _____

6. Jag kommer från: (hemort) *

Ditt svar _____

7. Registrerat modersmål: *

svenska

finska

något annat

8. Mitt starkaste språk: *

Du kan välja flera.

svenska

finska

Övrigt:

9. Mina kunskaper i finska: *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	mycket bra	bra	måttligt	lite	inte alls
Jag förstår finska:	☐	☐	☐	☐	☐
Jag talar finska:	☐	☐	☐	☐	☐

10. Jag studerar/har studerat dessa språk: *

Du kan välja flera.

finska

engelska

tyska

franska

spanska

ryska

kinesiska

Övrigt:

11. Min syn på språkstudier: *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	helt av samma älsikt	delvis av samma älsikt	delvis av annan älsikt	helt av annan älsikt
Jag tycker om att studera språk:	☐	☐	☐	☐

12. Min syn på finska som skolämne: *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	helt av samma älsikt	delvis av samma älsikt	delvis av annan älsikt	helt av annan älsikt
Jag har tyckt om finska som skolämne:	☐	☐	☐	☐

13. Motivering till mitt svar gällande påståendet ovan om finska som skolämne: *

Ditt svar _____

Sida 2/5

14. Mina kontakter till finskspråkiga och det finska språket: *

	ja	nej
Jag har någon i min familj som är finskspråkig:	☐	☐
Jag har någon i min släkt som är finskspråkig:	☐	☐
Jag har åtminstone en finskspråkig vän:	☐	☐
Jag har åtminstone en finskspråkig bekant:	☐	☐
Jag har någon i min familj som talar finska med mig:	☐	☐
Jag har någon i min släkt som talar finska med mig:	☐	☐
Jag har åtminstone en vän som talar finska med mig:	☐	☐
Jag har åtminstone en bekant som talar finska med mig:	☐	☐

15. Mina tankar om att umgås med finskspråkiga: *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	helt av samma älsikt	delvis av samma älsikt	delvis av annan älsikt	helt av annan älsikt
Jag umgås gärna med personer som talar finska med mig:	☐	☐	☐	☐
Jag umgås gärna med finskspråkiga:	☐	☐	☐	☐

20. Om någon talar finska till mig och jag vet inte hur jag ska svara på finska... *

- försöker jag oftast förklara det på finska
- säger jag oftast det på svenska och fortsätter på finska
- byter jag oftast helt och hållet till svenska
- säger jag oftast det på engelska och fortsätter på finska
- byter jag oftast helt och hållet till engelska
- svarar jag oftast inte

17. För mig är kunskaperna i finska: *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

- 1 2 3 4 5
- mycket viktiga helt oviktiga

18. Motivering till mitt svar gällande påståendet ovan om vikten av finskkunskaper: *

Ditt svar

19. Om någon talar finska till mig... *

- talar jag oftast finska
- försöker jag oftast tala finska
- talar jag oftast svenska
- talar jag oftast engelska
- svarar jag oftast inte

20. Om någon talar finska till mig och jag vet inte hur jag ska svara på finska... *

- försöker jag oftast förklara det på finska
- säger jag oftast det på svenska och fortsätter på finska
- byter jag oftast helt och hållet till svenska
- säger jag oftast det på engelska och fortsätter på finska
- byter jag oftast helt och hållet till engelska
- svarar jag oftast inte

21. Mina erfarenheter av det finska språket är: *

Näm 3 erfarenheter.

Ditt svar

22. Mina erfarenheter av finskspråkiga är: *

Näm 3 erfarenheter.

Ditt svar

Bakåt

Nästa

Sida 3/5

23. Om jag hör någon tala finska känner jag mig: (välj max. 5 alternativ) *

Välj max. 5 alternativ som beskriver dina känslor bäst.

- glad
- nedstämd
- inte något speciellt
- självsäker
- osäker
- trygg
- nervös
- intresserad
- irriterad
- passiv
- aktiv
- ivrig
- förvirrad
- konstig
- kunskapsstörstig

24. Om någon främling talar finska till mig känner jag mig: (max. 5) *

Välj max. 5 alternativ som beskriver dina känslor bäst.

- glad
- nedstämd
- inte något speciellt
- självsäker
- osäker
- trygg
- nervös
- intresserad
- irriterad
- passiv
- aktiv
- ivrig
- förvirrad
- konstig
- kunskapsstörstig

25. Om någon bekant talar finska till mig känner jag mig: (max. 5) *

Välj max. 5 alternativ som beskriver dina känslor bäst.

- glad
- nedstämd
- inte något speciellt
- självsäker
- osäker
- trygg
- nervös
- intresserad
- irriterad
- passiv
- aktiv
- ivrig
- förvirrad
- konstig
- kunskapsstörstig

26. Om jag ska tala finska till en främling känner jag mig: (max. 5) *

Välj max. 5 alternativ som beskriver dina känslor bäst.

- glad
- nedstämd
- inte något speciellt
- självsäker
- osäker
- trygg
- nervös
- intresserad
- irriterad
- passiv
- aktiv
- ivrig
- förvirrad
- konstig
- kunskapsstörstig

27. Om jag ska tala finska till en bekant känner jag mig: (max. 5) *

Välj max. 5 alternativ som beskriver dina känslor bäst.

- glad
- nedstämd
- inte något speciellt
- självsäker
- osäker
- trygg
- nervös
- intresserad
- irriterad
- passiv
- aktiv
- ivrig
- förvirrad
- konstig
- kunskapsstörstig

Bakåt

Nästa

Sida 4/5

28. Att kunna finska är allmänt taget: *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänd på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	1	2	3	4	5	
mycket viktigt	☐	☐	☐	☐	☐	helt oviktigt

29. Motivering till mitt svar gällande påståendet ovan om vikten att kunna finska allmänt taget: *

Ditt svar

30. Jag anser att det finska språket är... *

	1	2	3	4	5	
ett vackert språk	☐	☐	☐	☐	☐	ett fult språk

31. Jag anser att det finska språket är... *

	1	2	3	4	5	
ett mjukt språk	☐	☐	☐	☐	☐	ett hårt språk

32. Jag anser att det finska språket är... *

	1	2	3	4	5	
ett lätt språk	☐	☐	☐	☐	☐	ett svårt språk

33. Jag anser att det finska språket är... *

	1	2	3	4	5	
ett nyttigt språk	☐	☐	☐	☐	☐	ett onyttigt språk

34. Min åsikt är att... *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänd på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	helt av samma åsikt	delvis av samma åsikt	delvis av annan åsikt	helt av annan åsikt
alla finländarna borde kunna svenska:	☐	☐	☐	☐
alla finländarna borde kunna finska:	☐	☐	☐	☐
alla finländarna borde studera finska i skolan:	☐	☐	☐	☐
alla finländarna borde studera svenska i skolan:	☐	☐	☐	☐
alla finländarna borde kunna ätmintstone ett annat språk än sitt modersmål:	☐	☐	☐	☐

35. Jag anser att finländarna skulle ha nytta av dessa TRE språk: *

- finska
- svenska
- samiska
- danska eller norska
- engelska
- estniska
- ryska
- tyska
- arabiska
- franska
- kinesiska
- Övrigt:

Bakåt

Nästa

Sida 5/5

36. Jag anser att finskspråkiga är *

Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänd på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	1	2	3	4	5	
roliga	☐	☐	☐	☐	☐	tråkiga

37. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
sociala	☐	☐	☐	☐	☐	osociala

38. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
snälla	☐	☐	☐	☐	☐	elaka

39. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
varma personligheter	☐	☐	☐	☐	☐	kalla personligheter

40. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
pålitliga	☐	☐	☐	☐	☐	opålitliga

41. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
rättvisa	☐	☐	☐	☐	☐	orättvisa

42. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
smarta	☐	☐	☐	☐	☐	dumma

43. Jag anser att finskspråkiga är *

	1	2	3	4	5	
språkkunniga	☐	☐	☐	☐	☐	icke-språkkunniga

44. Jag skulle kunna tänka mig att... *

	ja	nej
vara i ett förhållande med en finskspråkig:	☐	☐
vara vän med en finskspråkig:	☐	☐
samarbeta med en finskspråkig:	☐	☐
komma överens med en finskspråkig:	☐	☐
bekanta mig med en finskspråkig:	☐	☐
tala med en finskspråkig:	☐	☐
vara med i en grupp där åtminstone en medlem är finskspråkig:	☐	☐

45. Jag anser att... *

Attityder till det finska språket. Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	positiva	neutrala	negativa
mina attityder till finska är huvudsakligen:	☐	☐	☐
mina familjemedlemmars attityder till finska är huvudsakligen:	☐	☐	☐
mina släktingars attityder till finska är huvudsakligen:	☐	☐	☐
mina vänners attityder till finska är huvudsakligen:	☐	☐	☐
svenskspråkigas attityder till finska är huvudsakligen:	☐	☐	☐
finskspråkigas attityder till svenska är huvudsakligen:	☐	☐	☐

46. Enligt min åsikt är... *

Attityder till finskspråkiga. Om du svarar på enkäten med telefon, skrolla höger eller vänst på telefonen för att se fler svarsalternativ.

	positiva	neutrala	negativa
mina attityder till finskspråkiga huvudsakligen:	☐	☐	☐
mina familjemedlemmars attityder till finskspråkiga huvudsakligen:	☐	☐	☐
mina släktingars attityder till finskspråkiga huvudsakligen:	☐	☐	☐
mina vänners attityder till finskspråkiga huvudsakligen:	☐	☐	☐
svenskspråkigas attityder till finskspråkiga är huvudsakligen:	☐	☐	☐
finskspråkigas attityder till svenskspråkiga huvudsakligen...	☐	☐	☐

Jag vill ytterligare tillägga/kommentera att...

Ditt svar

Bakåt Skicka